
V
B J
C

autor
Kaliński Jan

SIDERA ELOQVENTIÆ

Eminoribus Atomis primò primorum principiorum oratoriæ lucubrationis

PRODUCTA,

Sive

PRAXES VARIÆ

à P.

JOANNE DAMASCENO

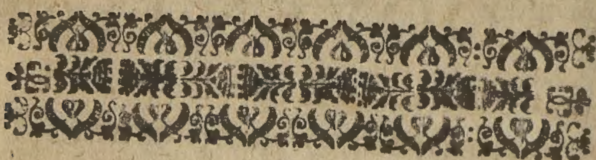
à Matre DEI.

Scholarum Piarum Sacerdote

ELABORATÆ.

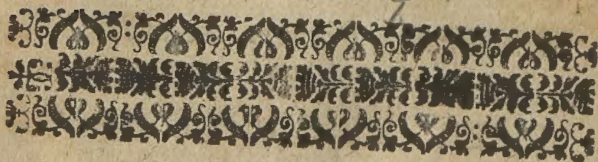
LIBER SECUNDUS

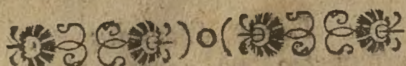
VARSAVIÆ Typis S. R. M. in Coll. Scholarum Piarum. Anno Dñi. 1731.

Ad Lectorem.

Non mihi parturiunt mõtes, non flãma Ve-(ſevi
Uritur, hæc magnis culmina cedo Dijs.
In parvas Atomos decreſcit noſtra facultas.
Unde tamen duci ſydera quæq; vides.
Scintillæ debent incendia maxima vires;
Grandia de tenui flumina fonte cadunt.

SIDUS Imum De Lucubrationibus Amplificationis Atomæ.

Et primò de Epistolis.

CVm usus sit excellentior literarum in nostro Orbe Polono, injurium foret, de his penitus siluisse. Æquè enim ac aliæ lucubrationes amplificationis Atomæ, suis gaudent periodis, tropis, figuris brevibus, oratoriâ expolitione; unde antequam in praxi eas demonstrem.

Moneo Imò.

EPistolam, esse sermonem absentis cum absente; hinc stylus epistolaris debet esse familiaris, floridus, facilis, quali utimur in communi sermocinatione. Aliquando cōcisus, aliquando laxior, pro materiæ diversitate. Brevitatem amat, quibus tamen petitur, aut datur consilium, fusius scribi possunt literæ, propter rationes & causas, quibus firmatur consilium.

Moneo 2dò.

NOn ampliùs esse in usu, ut partes Epistolæ observentur, scilicet exordium, nar-

ratio, confirmatio, vel confutatio, conclusio; sed plerumq; inchoari literas, à re ipsa, & quidquid occurrit ratione rei inserendum, inseri, tum à contestatione affectûs, & imploratione gratiæ terminatur Epistola. Nihilominus potest aliquando per modum exordij, prævius aliquis formari accessus, ut excusatio moræ, valetudinis, absentiæ, metûs interturbandi majora negotia. &c.

Moneo 3tiò.

F*Ieri quoq; Epistolas per puncta tria, vel quatuor, in quibus mens, desideria, status rei, circa quam exponuntur, & hic modus ferè omnibus in usu est.*

Moneo 4tò.

I*N Epistolis narratorijs, seu nuntiatorijs, alicujus negotij, belli, victoriæ, publici actûs, conventionis, observari debere, ut brevis sit, concisa, clara, & vera narratio. Inspergi possunt aliqua exinde omina, animadversiones, sententiæ, eruditiones breves in simili materia.*

Moneo 5tò.

D*Ari Epistolas ænigmaticas, quæ vel sub adagijs concinnantur, vel adhibitâ aliqua eruditione, ita, ut quasi historiam edisseras,*

& nihilominus aliquibus intermixtis tui sen-
sûs verbis, rem, quam innuis, declares, pro
ingenij subtilitate. Vt si velles fæminam a-
licui insidiantem significare, diceres: Eudo-
xiam extra Constantinopolim, Chrysostomo
infensam parare insidias, quod argenteam e-
jus statuam, an idola superbiæ, & fastûs mu-
liebris reprobet. &c. Fiunt præterea literæ
ænigmaticæ, per-Cyfras, per numeros, per
planetas &c. quod ad lucubrationes nostras
minùs pertinet.

Moneo 6tò.

IN Epistolis Idiomatis Poloni, majorem,
quam alias, adhiberi debere cultum, cum
modo aliis nationibus insolito, ideoq; subli-
miori, & eruditiori scribantur. Vnde nota
1mo. In literis Polonâ svadâ conscribendis,
ea quæ patrio sermone humiliùs proferri vi-
dentur, exprimi per nobilem aliquam phra-
sim, per cultum quotiescunq;, aut per duo
Substantiva continuata, aut verbis allegori-
cis. 2do. Insperguntur Authorum sententiæ
sæpius sine nominatione Authoris, quàm ci-
tando Authorem; fragmenta Poëtica, aliquã-
do integri versus, aliquando interrupti ali-
quâ Polona phrasi. 3tio. Breves eruditio-

nes, allegoriæ, figuræ in verbis, tropi, hic locum habent. 4to. *Periodi in Polonicis epiſtolis ſolent eſſe fuſiores, & hoc pro majeſtate ſcribendi.*

Moneo 7mo.

UT perſonarum qualitas utrinq; penſetur quàm optimè ne in aliquo pecces contra ſtatum, ordinem, aut decorem; ne alicui ſuus titulus, & dignitas detrahatur. Amplificatio in verbis ſit parcior, in ſenſibus penderoſa, ut nihil ſuperflui ponatur in Epiſtola, cujus rei habe exempla.

LUCUBRATIO 1ma.

Primas, Primusq; Princeps Regni, Sanctiſſimo Domino Noſtro Pontifici.

SAnctius Aſylum Romæ quærimus, non quidem in Tarpejâ arce ſed ad præſidiariam Paterni pectoris aram ſanctitatis Veſtræ, Domini Noſtri Clementiſſimi, quò ſupplex Polonus Orbis, quo deſolata tot Provinciarum facies, afflictæ Urbium ſortes, ararum ſquallor, quò Equeſtris dignitas nubilo campeſtris in bello pulveris obſcurata, Senato-

torius Ordo armis deterioratus, quò ipſa Majeſtas Regia omnem excreſcentibus molem circumſepta curis, non pro ſolatio tantùm, at multò magis pro ſalutari ope confugiunt. Flamma gravis belli noſtros populatur honores, cui extingvendæ, ſolus Beatitudinis veſtræ ſufficere poterit gratiarum Erydanus, ipſe grandem, & inexplebilem Martis tot ſangvinum ſitim caſtigare Tyberis. Fomitem hujus incendii Civilibus debemus odijs, quæ dum inteſtinâ gliſcunt rabie, vix explicabili patriam involverunt malorum æſtu. Accitur, quaſi in refrigerium calentis motu domeſtico Regni, gelidus cum Svecis Septemtrio, ac demum cum Moſcho, ſed is exarſit majori populorum damno, nec aliquam gliſcentibus armis obtulit temperiem, utpote inimicior ſemper omni regnorum flori, Aquilo. Interim Reſpublica eò ſæviori premitur calamitate, quò tutiùs graſſatur, nec hoſtis, nec amici nomine inſigniendus auxiliaris miles. Exhauſtâ veteri opulētiâ Patriæ dignitatis atria, urbes civibus vacuæ, vires populi attritæ, dejectus metu tot periculorū ani-

mus Senatorum, opes plebis consumptæ, dum armatis tutoribus subveniunt, in spolium exoticis Regibus cessêre. His gravius, an periculosius succedit malũ? fluctibus impulsi fluctus, vim mole sequenti congeminant; ad civiles & externos æstus, quos specioso nomine auxiliares vocamus, novâ in clades nostras Ottomanicus oriens incenditur belli face; ita, dum Septemtrionem in regni visceribus grassari patimur, invidiâ Ortum accendimus, qui Asiam Europæ, per interitum, & jugulos nostros inferre conatur. Quod bonæ spei promontorium nobis in tot tempestatibus affulgeret? præter clementem Sanctitatis Vestræ Hesperum, qui ut rigorem armati Septemtrionis, ita Orientis cruentũ fulgur, miti par est cohibere sereno. Inclinata tanti Majestas imperij illius non nisi manu liberali levari, & fulciri poterit. Hebet aliàs tot in cædibus militare ferrum, aureo Capitolini Jovis exasperatum imbre, meliores in hostem resumet iras, restituet oppressos tot ruinis animos Poloniæ munificum Sanctitatis vestræ congiarium,
quod

quod ut impetremus, ſupplices Aras, vaſtata Sanctuaria, dotes Eccleſiarum direptas, lapſuram fidem, leges Patriæ, ſemirutas arces, quodq; maximum eſt, zelum hujus regni in propagando, propugnandoq; Chriſtianitatis decore ad tutelares Sanctitatis Veſtræ ſternimus plantas, in omne illius promptiſſimi imperium, ſemper integræ fidei cultores futuri. &c.

2da.

Dux Exercituum Regni, Auguſtiſſimo Imperatori.

VIcina rerum noſtrarum in Sarmatia viciſſitudo, vicinas Ceſareæ Majeſtatis veſtræ vires, bellatrices Polonæ Aquilæ, Imperiales Aquilas, regnum veteri affinitate devinctum, Auſtriacæ Domûs præſidium, communes Occidentalis gubernij Cives, commune implorant ſuffragium, ne per clades proximæ, & tot fæderibus oneratæ gentis, in Capitolij gloriam ferox Orientis ſuperbia cruentum emetiatur iter. Et quamvis novimus optimè, quod *ſi fractus illabatur Orbis Impavidam ferient ruinæ* Cæſaream

Majeſtatem Veſtram, videre tamen, tot ſæculis auxiliares ſibi proſterni populos, tantum Europæ florem Barbaricâ carpi manu, tot in una Poloniæ cervice, provinciarum præſcindi decora, vix ſine animi conſternatione poſſet, naſcente hoſti ex metu noſtro audaciâ etiam Romanas involandi Alpes, poſtquam fregerit Sarmatiam. Prærupti montis pendentia ſaxa, quæ frequens flagellavit, nec attrivit fulmen, cùm aliquando dejecerit, eminentia quæq; ſecum in præceps trahunt faſtigia; & robuſtior ſecuri proſtrata quercus, *affligit ſocium mole prementе nemus.* Numquam imminens alienis ædibus paries, absq; damno viciniæ corruit; & cùm flagraret Ilium, remotæ Tyro metuebatur, adeoq; è proximis periculis, ingens quævis periculorum æſtimatur magnitudo. Idem certè ferrū, quod Poloniæ infertur urbibus, oſtentatur Germaniæ, ijſdem ſignis, quibus nos premimur, in Italiæ jugulum collimatur, eâdem acie Tyrannus Orientis Polonos aggreditur fines, & Imperium Romanum, quia victoriæ ſuæ, nunquam illud Herculeum, *non plus ultra,* præfigi pa-

patietur. At, si nec hoc quoq; intentaret, ipsa amicitiæ jura non ferunt, sociūm ex naufragio malorum, cùm posset exportare, sorberi fluctibus pati, nec velle periclitanti porrigere tabulā. Cōmunis hæc est regnorum calamitas, ut fermè semper uno enatante, aliud gravi involvatur tempestate imperiū. Novimus quantum Austriacis sideribus, optata arriserit Reipub: Christianæ felicitatum auges, quantum cordi sit, arctiori vinculo sangvinis innodata Regibus Sarmatiæ Princeps Aula, ideoq; eô securius ad petenda inclinamus armorū subsidia, quo certiores tot nexuum sumus. Certè si facilem in vota sua repererit Cæsaream Majestatem Vestrā Polona Respublica, *quicumq; Timauum aut Tiberim, Rhenumve, feris pulsaverit armis, nos petet, & socijs frangetur viribus hostis,* qui promptitudinem præsentium auxiliorū, celeritate futurorum reponere studebimus. &c.

3tia

Senator Senatori.

JAk ćięſzki nieprzyiáćielſka ręká zá-

 mach

mách *in cervicem libertatis*, y fortun náſzych uczyniłá, możeſz W. M. M. Pan *ex apparatu belli* zważyć, o ktorym wźięliśmy wiádomośći *Delphi oraculo certiores*, iuż przez powracáiące podiazdy, iuż *per tabulas* tych Ichmośćiow, ktorym *vicinior æſtus* dogrzewa; á naybárdźiey ztąd biorąc *menſuram mali*, iáko ſię nam ten *minax ferro Orion* przeſzłych woien dał we znáki. Y luboć *damna futura, præteritæ clades edocuêre pati*, przećięż nie zdámi ſię czekáć, áż on zá Polſką gránicę *calcato pignore pacis*, Woyſka liczne, y cáłą Azyą wyprowádźiwſzy, ſzukáć nas będźie *in corde imperij*, bity ſobie gośćiniec, *per jugulos fratrum, proſtrataq; mænia Sparthæ* do Swiątnic Pańſkich, á oraz *in Sanctuarium* wolnośći náſzey, śćieląc. Iużby to, zdámi ſię, po czáśie było, *conſulere in medium*, gdyby ſię nieprzyiáćiel *in medulla fortunarum regni* máiáczył, po czáśie do ſzábli *dum cápta Saguntbus*. A do tego lepiey záwſze, bo *minori onere* Páńſtw ſwoich goſzczą defenſionalne woyſká *in hoſtico*, niż w domu, y ták *Ilio Ilium vincetur*, kiedy ich chlebem *illorũ a:mis, & periculis* ich fortunámi *robur*

be lli

belli wſpieráć ſię będźie, przy cáłośći zoſtáwuiąc Oyczyſte Kráie; *quem videt inferri, meliùs pugil occupet ictum*, lepiey ſię záwſze po cudzych roſpośćieráć kątách, ániżeli w ſwoich, uſtępuiąc *inquilinæ potentiæ* kurczyć. A bywa to częſto, że lubo potężnieyſze liczy nieprzyiáćiel śiły, przećię widząc *ultra fines regni* lepiącą ſię w oczy *adverſo Marti* Rycerſką odwágę, wprzod záwoiowáne zwyćięzcom podda ſerce, niż do experymentu *in ceſpite belli* przyidźie, y niby iuż *pars optima palmæ, in palmas iviſſe priùs*. Co dla tego W. M. M. Pánu *prodroma litera* przed generálnym náſzym ziázdem do Wárſzáwy námieniam, ábym mogł Iego *alti judicij ſuffragium* do moiey ſentencyi otrzymáć, *unâ voce, manuq; in Rhodopen tanti clades avertere belli*, zoſtáwuiąc iednák *ſalve melioris ſensûs* W. M. M. Panu, piſzę ſię, żem ieſt.

4ta.

Reſponſum.

NIe może ſam dumny *Orientis Tyrannus*, záiuſzoną przy impreźie ſwoiey ná wolnośći náſze wſpárty Azyą *inſtructiori periculorum acie* nam grożić, iáko ie

ie iuż *in plano paginæ* W. M. M. Páná wyrážone odbieram, y owſzem coś więcey nád to, bo zwyczáynie *vis abſens metuum grandior eſſe ſolet.* Iednákże ia tego ieſtem zdánia, iż káżdey wiadomośći iáko y słońcá *ortus, majorem projicit umbram* co dopiero *meridies præſentis periculi* odkrywa, że nie ſą ták rzeczy wielkie, iáko ie *metimur in umbra*; y práwie záwſze *truculentior ira leonis* pod penzlem *Apelleſa*, ániżeli iey Lybia, ábo Afryká doznáie. Iać temu nie przeczę, żeby nieprzyiaćiel wiedząc, y náſze śiły, nie miał zá ſobą poćiągnąć *robur grande Aſiæ*, ále żebyśmygo mieli *in hoſtico* ſzukáć to mi ſię nie zda, *integro ſenſu* W. M. M. Páná; bo ieżeli opátrzony dobrze *tot viribus orbis*, iáko W. M. M. Pan z rożnych innoteſcencyi *famæ publicæ* dochodźiſz, iuż nas w progách náſzych *tangit formidine belli*, á coż dopiero gdybyśmy Woyſká náſze w dźikie gdźieś, leże y Jánczárychy, od nas, y fortun náſzych oddálili, *quæ nos fata domi, quæ ſpes ex hauſta maneret?* á do tego nieznośne Rycerſtwu obroty, *alea plena periculi* w źiemi nieprzyiaćielſkiey *ſubſiſte-*

ftere, gdźie to nie z zápáśnym tylko Márſem, ále iuż *cum incolis minas ſpirantibus*, iuż z ſámym mieyſcem, *cum latibulis nemorum*, *cum fluvijs & paludibus* woiowáć trzebá, w kráie y przepráwy niewiádome záſzedſzy *à fluvijs æquè, ceu collibus arma timentur*, niemáſz tego morástu, niemáſz kniei, ktoráby *novos metus non pareret*, y ták co o cudzym chlebie, *alieno commeatu*, chćielibyśmy *piſcari auratas*, ſwoie fortuny, *& florem militiæ* poddálibyśmy *in prædam* nieprzyiaćielowi. Wiem ia, że *minori civium onere, bella foris geruntur*, ále zwiękſzym dáleko niebeſpieczeńſtwem. Mogłáby tá odwága náſzá *inferre, non pati bellum*, uſtráſzyć wſchodniego tyránná, ále *quis ſponſor*, że nam, á nie im ſłużyć będźie *fortuna belli?* á ták opáſáne zewſząd *inſidijs hoſtium* Rycerſtwo, żáłośnie á dármo *reſpicerent raptum violento turbine littus*, Oyczyſte záś śćiány odkryte, tym bárdźiey *paterent licentiæ hoſtili.* Ráczey bym rozumiał, *definitivam* zoſtáwiwſzy *alto judicio* W. M. M. Páná, pozwolić nieprzyiaćielowi w gránice, á ták *fiduciâ potentiæ minùs cautum*, wprowádźić *in angu-*

ſtias Thermopylis funeſtiores, y máłą ſzkodą *Laconicâ fortitudine* Oryentálne złamáć imprezy, w czym da Pan Bog *in conventu publico* obſzerniey znośić ſię z W. M. M. Panem zechcę, *in præſentiariū* zaś przy oddániu *ſoliti cultûs* zoſtáię.

5ta.

Senator Senatori, pax armis potior.

PRzy poſpolitey klęſce náſzey, ktora *univerſalis boni machinam* zruinowáć uśiłuie, *& centum populo gemitus, terriſq; minatur*, od Porty *patente oſtio* ćiſnąc ſię do granic náſzych, *unicum reſtat* wzáiemney kompáſſyi *ſolatium*, ktorego *bajulâ literâ* W. M. M. Pánu *communico* y od niego *viciſſim* czekám. Jednákże niewię, co nas w ták wielkim nieſzczęśćiu *ſolari* może, gdźie to iuż *Annibal ad portam*, gdźie iuż *in medijs effulgēt Pergama flammis* á my bez wſzelkiey gotowośći, *ſine nervo belli*, z śił obárczoni *abſq; ſuppetijs, ictum expectamus*, ſzyię pod Turecki bułat nie ręce do ſzábli wyćiągáiąc. *Quæ motiva*, kiedy biorę *in lancem æquitatis*, zbáwienne páſſuiącey ſię *cum Typhæo difficultatum* Oyczyznie, *præponderor in me-*

dia

dia pacis, życząc bárdźiey, ábyśmy *inte-
grâ* ieſzcze *Argo*, *vellus* złotey wolnośći
náſzey uwoźili *è Colchide periculorum*, nie
z nim *impari Marte*, *in Colchidem* záwiiáli,
zwłáſzczá w ták złey zoſtáiąc toni, gdźie
nec Iaſon, *nec Typhis*, ten *clavo gubernij*,
támten *remigio gladij* wydołáćby mogli.
A daymy to, żebyśmy ználeźli *validos ad
tranſtra lacertos*, iákoż y ſą wodzowie *a-
nimi mole periculorũ majoris*, ále żołnierz
długą domowych y poſtronnych woien
żeglugą, pietnáſtoletnim *invitis ſuperis*,
obſtantibus Euris, ſprácowány láwirem,
littus, non æquora poſcit, zważywſzy śiły,
że świeżym y rozroſłym *longo pacis uſu*
nieprzyiaćielſkim bárkom niewyſtárczy;
ktory oſtátnich śił dobywáć zechce, *ut
ferro aureum vellus* wolnośći náſzey *licite-
tur*. Wielki regeſtr woyſkowy, á kiedy
do Rándewu przyidźie, *apparent rari nã-
tes in gurgite vaſto*, chorągwie krotkie, zá-
dłużoná *milicya*, *pacem, non prælia ſpirant*.
Co zważywſzy *æquiori librâ* zdrowey rá-
dy, życzyłbym ráczey, wprzod niżeli ſię
roſpátrzy w ſłábych śiłách náſzych, *Ar-
gus oculatior* Ottomáńſkiey potencyi, *ar-
ma ferenti*, *oleam porrigere*, bo by to po

czá-

czáśie było *tabulam in naufragio* ſzukáć, w czym ſpodźiewam ſię *idem ſentire* W. M. M. Páná, ktorego *Officio calami veneror*, zoſtáiąc.

6tá.

Reſponſum.

W Opłákáney *poſt tot regni decora* zoſtáiącemu żáłobie, ledwie może bydź *imaginabile amulethũ*, ktoreby zemdlone *deliquio majori* otrzeźwić *ſenſus*, y przywieść do iákieykolwiek reflexyi, nie tylko *in uigorem ſolatij* dźwignąć mogło, przećięż życzliwa W. M. M. Páná *litera Æſculapio proſperior*, oſobliwą *in luctu Patriæ* czyni mi otuchę do utrzymánia dobrá poſpolitego, y káże *poſt triſtes Hyadas* opłákáney wolnośći, wyglądáć *mite ſerenum* przezornośći Boſkiey. Rzecz to ieſt *conſilij magni*, widząc ſłábość śił ſwoich, nie miotáć ſię *in molem belli, parem Geryoni*, ále też żadnego nie dáwizy śił experymentu, nie uczyniwſzy iákiegokolwiek potencyi, y odwági náſzey pozoru, zábiegáć nieprzyiaćielowi *cum fœdere pacis*, zdami ſię byłoby to wſádźić ná hárdą nieprzyiaćielá; bo zwyczáynie *ponderibus minimis quodvis declive gravatur*,

tur, ná pochyłe drzewo, y kozy ſkáczą, oyczyſte *adagium* nieśie. Nie uważáć ná to, że nierowna Orientálnemu Potentátowi milicya náſzá, ktory *regna trahit gentesq́; feras* ná zgubę fortun, y wolnośći náſzych, *in excidium Patriæ*; iemu *de ampliandis finibus* Monárchii idźie, nam, y Rycerſtwu náſzemu *de nido* Oyczyſtey ſwobody, á ták większa będźie w żołnierzu do boiu ochotá, bo celnieyſzy do obrony śiebie oblig, zápátruiąc śię iáko biedne ptáſzętá gniázdá ſwego bronią, *ſunt columbis, ſunt apibus ſua tela parvis*. A do tego *quis vates?* że wſchod *oblatam pacem* ákceptowáć będźie? coby go śmielſzym przećiwko nam uczyniło, gdyby ztąd zważył *inferius regni robur*; rzekę więcey: *durius imperium fertur, quod ſponte ſubimus*, wnetby mniemáiąc przegráną ná trzy tuzy kázał. *Non impugno Achillem*, w kontr o to nie idę, żebyśmy śię bráli *ad media pacis*, ále należy wprzod przynamniey *oſtentare arma* nieprzyiaćielowi, *ne pacis nomine ignavia prætendatur*; należy lubo przy máłey kwoćie woyſká, lubo przy zápeŕżoney *belli facibus* Otomáńſkiey porćie, pokázáć,

 záć,

záć, *& nos ferre ſagum, validasq; in prælia dextras*, pokázáć, że y nam *par oleas æquè ac arma tenere manus*, dopiero o pokoiu *ſpecie recuſantium*, lubo *flagrantibus deſiderijs* pomyślić, gdźie iuż nieprzyiaćiel bárdźiey w nas *tædium armorum*, ániżeli *metum periculorum*, uważáć będźie, y obawiáć ſię, áby ſprzykrzona nuża, niebyłá Rycerſtwu *æſtro*, do wywarćia oſtatniey rezolucyi. Weſprze nas wiekopomny trzechſet Lákonczykow hazard, ktorzy *pectore pro muro* cáłą Lácedemonią utrzymáli; ták licznych pułkow *ferociã* złámali, ktorym *tellus immugijt ægra, inq; ſitim fluvij non ſuffecêre potentes*; weſprze domowe *exemplum* Zygmuntá III. *Victoris Aſiæ*, ktory dumne Oſmáná ſzyki, *colluviem populorum* nieprzeliczoną, *Immanes Aſiæ gentes, & ſpectra propontis*, máłą ręką, *uno Duce*, pomieſzał, *& ad pacem petendam* náchylił. Rzecz ſłuſzna *inſiſtere palmaribꝰ veſtigijs* ſzczęśliwego Regnántá, y nie wprzod myślić o Traktáćie, áż w brew Wſchodniey Tyránnii *bellatrices Aquilæ* ſtáną, *& fulgor armorum fugaces ſternet equos equitumq; vultus*. Ná co, wiem W. M. M. Pan zechce ſię podpiſáć, lubo

bo ia záwſze *in gloria imperatorum*, liczę poważne W. M. M. Páná ſentimenta, kroremu *plenâ hecatombe* moie konſekruiąc uſługi, zoſtáię.

7ma.

Dux exercituum Regni monet Comitiale Aſſeſorium, ut conſulat ſibi hoſte ad Hocimum morante.

NIe ta ieſt doſkonáła *guberniorum methodus*, przy pogodnym ſzczęśćiu, y niezmieſzáney *turbido civili* pogodźie, ukołyſáną *malaciâ pacis*, kierowáć gdźie chćieć, y rządźić iáko chćieć, śiedząc *ad clavum imperij*, bez prácy, y náwałnośći Rzeczypoſpolitey náwę, czego ládá ręká, y káżdy lubo *indocilis remex*, łátwo dokazáć może, ale w ten czás, kiedy nieſzczęśliwe burze, Niebo nam, & *omne ſerenum proſperitatis* odbieráią, kiedy ſpienione wody *ſpumantis bilem Euxini*, do ſtyru śię wſpináią, kiedy *ſævit hyems atrox, pelagi bellantibus Euris*, należyćie, y bez ſzkody *in periculis ſine periculo*, wcáłośći ſwoiey *grande navigiũ* Páńſtw, y fortun ſzlácheckich utrzymáć, *hic Rhodus hic ſaltus.* A że iuż táż ſámá *tempeſtas malorum* ſurową Eolią, y nie--

znośnym impetem, biie *in carinam* Oyczyzny náſzey, gdźie ia *ope Cœli*, á z łáſki Máieſtátu Páńſkiego, dla przyſługi wſzyſtkich W. M. M. Pánow *Typhin ago*, y iáką mogę pilnośćią, *omni poſſibili vigilantiâ*, wſzytkiemi śiłámi *incumbere clavo* ſtáram ſię, iáką mogę przezornośćią *debile armorum remigium* umácniam, iákim mogę ſpoſobem, *omni imaginabili ſtudio*, wſzelką bacznośćią upátruię, *unde freti rabies, quâ dimicet Africus irâ*, ázebym zleconą ſobie, *tot ſuffragÿs* kocháną Oyczyzny náwę, *vellere* złotych wolnośći łádowną *Argo*, *ex naufragÿs* uwiozł. Chćieyćie W. M. M. Pánowie o tym rádźić, bo ia ważyć ſię tego niemogę bez ſámych W. M. M. Pánow, *abſq; ſalutaribus Regni auxilÿs*, bez ich rády, *veſtris tumeant mea carbaſa ventis*, W. M. M. Pánow *fraterno ſidere flecti* powinna ták wielu fortun *oneraria*, mnie *proſpexiſſe ſatis*. Sćiągnęły ſię Ottomáńſkiey Porty woyſká pod Choćim, ná iáką imprezę, w iáki ſpoſob, ieſzcze niewiem, doſyć że *arma ferens, fert bella ſimul*. Demoliowáną *vi Tractatûs* fortecę ſpieſznym reſtauruią ochotnikiem, *quo eventu?* tylko

ko żeby tám *ſedem belli* záłożyli; nie záczepiáią nas práwdá ieſzcze, ále zácze-pili iuż *leges*, przećiwko páktom Kárłowickim, fortyfikuiąc *exitiales Cannas* nam Polákom. Aza to tákowe innowácye *non prælia ſpirant?* Co ia W. M. M. Pánom dla tego donoſzę, *ne arguar Officij*, upraſzáiąc, áżebyśćie záwczáſu, *ſano cõſilio* ráczyli *veſtris ſuccurrere rebus*, y iáko zátrzymáne dotąd, ták *in futurum debita ſtipendia* Woyſku obmyślili; á niewiem, ieżeli nie trzebá będźie *externos ſollicitare Deos*, ſąmśieckich Páńſtw, *pro auxilijs*, bo wiádomo W. M. M. Pánom, *qua nos mole premit:* Oryentálna Potencya, ilekolwiek rázy nas záczepi. Trzymam że, W. M. M. Pánowie nie zechcećie *conſilijs deeſſe mihi, deeſſe Patriæ*, ktorym ia *congerie quam maximâ* uſługi moie ſpoſobiąc, piſzę ſię, żem ieſt.

8va.

Comitiolorum Proceres Duci Exercituum.

KOmuż to nie ieſt wiádomo, iák z nieoſzácowáną pracą, iák z ochotnym zdrowiá włáſnego házárdem, *quali jacturâ* dobr, y fortun domowych W.M.M. Pan *Cœlum Patrium*, wſzyſtkę obſzernych

Páństw *machinam* dostoyną władzą swoią *Atlantis potiore lacerto*, dźwigasz y utrzymuiesz? Iák biegłym rozumem *vigilantior Argus* przyszłe niebespieczeństwá, *prævides, præsentia tollis?* Iákim dozorem *defectibus militaris OEconomiæ* zábiegasz? *qua pacem, qua bella fide, rarissimus urbi assiduus castris* obchodźisz. My sámi, ktorym się dostáie tego szczęśćia *decurrere Martiale stadium, sub imperio* Koronney buławy, *testes oculati* być możemy cáłemu świátu obozowych iego trudow, zá ktore, iáką obligácyą nászą, *quo pretio affectum*, iáką rekompensą wypłáćić się mamy, *judicet ille*, komu świádomo *tot Procerum sortes Ductoris stare trophæis*. A za y to nie iest osobliwa *boni publici curatela*, ktorą *ultra augem omnis gloriæ* W. M. M. Páná pokłádáć mász, kiedy nas o wywártey Porćie Oryentálney *in excidium nostri* uwiádomiász, áni *detrectas signis opponere signa*, ále tylko rádą nászą, *& suffragio liberæ vocis fulciri* uprászasz, co sámo czyni wielki kompuls do podźiękowánia W. M. M. Pánu, zá ták wáleczne iego fátygi, *belli discrimina*, przezornośći, *stimulat* nas przytym do ob-

obmyślenia iák nayprędſzey zápłáty Woyſku, ábyśmy mogli, *portis excludere bellum* wprzod; niżeli ſię u nas rozgośći, do czego wſzytkie náſze ſworcowáć będźiemy ápplikácye, upraſzáiąc wzáiemnie ábyś W. M. M. Pan *ſolitâ ſibi vigilantiâ*, nieprzyiaćielſkie uprzątał fortele, *emergentibus obſtet*. A ták my *ſub Ajacis clypeo* beſpiecznieyśi, *quidquid tanti moles expoſtulat æſtûs*, obmyślić y prowidowáć Woyſku nieuchybiemy *cum charactere obligationis* wieczney rekompenſy, piſząc ſię.

9na.

Dux Exercituum recommendat, Principi emeritum Militem.

PRzeyrzáną dobrze máiąc *evidentiâ antegeſtorum* Páńſką W. K. M. ná záſłużone Rycerſtwo *Clementiam*, kiedy codźiennemi práwie lárgicyámi, prace, y fátygi obozowe *merentibus ad gloriã, merituris ad ſtimulum* płaćić, y rekompenſowáć zwykłeś, tak, iż iáko pámięćią záśiągnąć mogę, nikt od łáſkáwego W.K. M. tronu bez oſobliwey nádźiei, nikt bez przywileiu klemencyi iego, *nemo nõ*

 do-

donatus abivit, y niby zá ſtrácone dni y momentá ſobie poczytuiąc, *vacat munificentiæ*, z Rzymſkim koronátem W. K. M. utyſkowáć ráczyſz, *amici perdidimus diem*; do tegoż nieprzebráney dobroczynnośći reſpektu, á bárdźiey *ad Aram Clementiæ* W. K. M. P. N. M. *pro tenore fidei* Urzędu mego ſpoſobię, *in ſacrificiis imperandorum*, I. M. Páná N. N. doświádczoney iego w wielu znácznych okázyách dźielnośći, *oculatus teſtis*; widźiáłem ſam nie raz, *quo pectore Martem, quâ tot ſuſtinuit glaciales fronte procellas*, w usłudze W.K.M. y cáłey Rzeczypoſpol: Iákoż, ieżeli kiedy Rycerſka odwaga *præmiorum ſolatÿs* ćieſzyć ſię powinna, y pewne w ręku Máieſtátow ſwoich zákłádáć ſobie *depoſita gratiarum*, tedy naybárdźiey teraz, kiedy przy ták wielkiey *ab oriente* trwodze, *ferro res eget, & manu*; á záś trudno ſię w żołnierzu iákiey ſpodźiewáć ochoty, gdźie nádźiei rekompenſy niemáſz, gdźie *ab aſtris* łáſkáwych Maieſtátow nie ſpływa żáden *gemmeus in pretium meritis ſudoribus imber*; co zá ſczęśliwego W.K.M. Pánowánia, *in regÿs æquè ac Curÿs* mieyſcá nie má, bo nietyl-

tylko by W.K.M. *laborantibus in hostico,* záprácowáne trudnić miał *stipendia* y żołdy, ále ieszcze uprzedzasz *lucro* Páńskich donátyw woyskowe prace, y złotem ważyć ráczysz *ferri militaris pondus,* złotą ręką otwárte w pierśiách wiążesz, y leczysz rány; ktorá to Páńská łáską-wość, Wászey Krolewskiey M. y teraz do Tronu iego *manuducit* instáncyą, y nay-uniżeńszą prozbę moię, zá I. M. Pànem N.N. áby mogł osobliwy pozyskáć re-spekt, á przez to był inszym *exemplo, quàm larga mercede veneunt* u W. K. M. *exantlati labores* zásłużonego Rycerstwá, iák godnie szácuiesz *veteranam virtutem,* ia *quod oneris fuit,* wypełniwszy, sámego śiebie *vitam, & sanguinem* do orderu W. K. M. *cum vectigali obsequiorũ* sposobiąc, łásk, y klemencyi iego *ultra meritorum libram* pełen, żyć y umieráć będę.

10ma.

Discipulus sacris initiandus recomendatur à Professore.

NIe sprácowána nigdy *Officijs, & ministerijs Ecclesiæ,* á naybárdźiey *intuitu selectûs & auxesis,* zgodnych do usłu-

gi Boſkiey ſubiektow, I. W. Dobrodźieiá *Paſtoralis vigilantia*, czyni mi łatwy ingres, *& ſpem niſu meliore levat* do otrzymánia *in poſtulandis* łáſki y dobroczynnośći Iego Páńſkiey, że nie zechceſz gárnącego ſię *ad Aſylum Aræ*, á oraz pod świętą władzą, *creatricis dexteræ* I. W. Dobrodźieiá, od ták pobożnych intencyi *arcere*, y owſzem podaſz rękę *ſalutari propoſito* ſupplikántá, ktory doſyć długo y pilnie *ſub Palæſtrico ceromate*, przy inſtytucyi, y dozorze moim *ſudavit, & alſit*, áby był zgodnieyſzy *unctioni electorum Dei*, czego náleżyty dáć może experiment, *ſeu Moyſis certare velit, ſeu lege Minervæ*; trzymam, że przy ſwey biegłośći, *& penes activitatē*, nie oſzpeći, ieżeli nie przyozdobi *Congeriem Sacrā* Duchowieńſtwá, bo, nie iako *rudem victimam ad Aras*, ále iáko *ſertis coronatum Myſten* ſzczegulney J. W. Dobrodźieiá łáſce przezentuię; przyda bez powątpienia *dotibus Eccleſiæ* ceny y waloru, iego *dos inclyta mentis*; y toć pierwſze *motivū inter unctos Dei*, popiſáć ſię, iego było, że iáko dobrze w ſzkolnych progreſſách *ſtudijs curavit animum*, ták *curæ animarū*, *immo-*

mori, nie omieſzká. O to tylko *primum beneficium* upraſza J. W. Dobrodźieiá, ábyś ráczył *unctam manum imponere petenti*, co iáko rad záwſze *Paſtorali munere* czyniſz, áby nie zbywáło *in operarÿs Vineæ Domini*, ták y iemu przy nayniżſzey proźbie moiey *ſuffragari* ráczyſz, ktory wſzyſtkę ſpoſobność ſwoię *ad aras victimat*, iákoż *& viribus iſtis* tákowe *munera conveniunt*. Więc, ieżeli zá lichą inſtancyą moią pozyſka Páńſką J. W. Dobrodźieiá *clementiam*, zábierze záraz *cũ charactere Ordinis* z ręki Páſterſkiey *characterem indelebilem* obligácyi wiecznych, á ten oráz y moię *ſigillat* uniżoność, że ſię *in omne imperium, & juſſa* piſzę.

IIma.

Gratulatio dignitatis in communi.

NOwey wprzod, á zácney *inter Procerum ſubſellia* z łáſki J.K.M. *& privilegio harmoniæ* zgodnych Bráterſkich głoſow doſtąpioney godnośći, czyli *merendi efficaciam* powinſzowáć mam W. M. M. Pánu, przy wſpániałych áttrybutow iego doſtoynośći, *mens fluctuat anceps*; bo każdá práwie *diſtinctionis majoris* prero-

gá-

gątywá, urząd káżdy, *meritorum calculo* powinien ſtymę ſwoię, ná ktorym *ut Principu͂ gratiæ*, ták Bráterſki ſawor funduie ſię; y nie ieſt to los fortunny *magnis fulgere honoribus*, ale ráczey *benegestorum fructus*, doyrzeiące po długim *in aprico publicæ lucis* wyſmáżeniu, *in purpuram.* A iáko złotá minerá wprzod niżeli będźie *examine flammæ* ſprobowána, iuż w ſobie ważna y cenna, ieden tylko ſplendor winna ogniu, ták *omne virtutis pretium.* nie od godnych tytułow, *& à faſtu faſcium* pochodźi, ále ſámá to ma z śiebie, że *clarius in trabeis, & honoru͂ culmine ſplendet.* Zá tym idźie, iż ia pierwey *orbi adorandas dotes*, prac około dobrá poſpolitego. *facilitatem, & felicitatē*, ták wielu *in miniſterio* Rzeczypoſpolitey podiętych fatyg, *tot ſerta, faceſq; Gradivi* W.M.M. Pánu winſzuię, á przytym, *in hac baſi* ugruntowánego *recentis faſtigij gradum*, ktory *præmiſſa merita* iuż ſobie dáwno obowiązáły, dáwno zácność *qualitatum, purpura ſpirabat*, z wielką Oyczyzny ozdobą, iáko to záwſze W. M. M. Pan rad *diffundis partas probitatis, & proſperitatis opes.* Lubo y z inſzey ſtrony

iáko

iáko domowy honor W. M. M. Páná, gdźie *per fasces numerantur Avi*, nic nie mogł przydáć *novi splendoris*, boś to iuż W.M.M. Pan *inProsapia* dźiedźiczył, co z respektu Páńskiego *accessit*; áni też *gratuitus honor*, bo dobrze wprzod *in Palæstra civili* przez ápplikácyą W. M. Páná záprácowány, *debuerat meritis gratia tanta dari*, czego ia *longa congerie votorum* winszuiąc W.M.M. Pánu, *auro* ták zácney godnośći, *aurum* życzliwośći *adjicio*, z tym mánifestem, żem iest.

12ma.

Gratulatio collati armorū imperij

GOdniey ośieść *bellatrices Regni Aquilæ* nie mogły, iáko *in sinu* dźielney cnoty W. M. M. Páná, ná ktorym delikátnie dosyć fortuny szlácheckie, *securitatem publicam*, dostoynosć Máiestátow, *quâ bello, quâ pace* piástowałeś, *assiduus castris, rarissimus urbi.* A ieżeli godnosć káżdá, bierze cenę y ozdobę swoię ė *subjectorū qualitate*, y tym celnieyszy honor, *quo majus pretium qui decoratur, habet.* Iáki z tąd zászczyt, iáki pleyżer mieć będźie Páńska lárgicya? że w ręku tych, ktore

ktore nie raz *maduerunt Sangvine Thracũ* władzą woyſk Koronnych ſkłada, ná tych bárkách, ktore zwykły niezłomnymi śiłámi *armorum togæq́, eximiam tolerare molem*, oſádza wſpaniáłą Rycerſtwá *ſarcinã*, temu do dyſpozycyi *jus Dominatricis clavæ* oddáie, ktorego *merita dominium orbis* uſurpowáć by mogły, czego ia uprzeymym áffektem *cum votorum myriade* winſzuię W. M. M. Pánu, á ztąd záraz nieomylne czynię Oyczyźnie *omina*, iák zácnie krzewić ſię w Márſowym polu będźie *in laurus, & oleas* wielowładna Koronna buławá, *quàm dulces fructus* woiennych expedycyi, y wiktoryi zbieráć *ex hoc aureo ramo*, kiedy ſię W. M. M. Pánu doſtáie, ktorego wálecznym ſercem záchęcony y utwierdzony żołnierz *transbit Araxem, & Tanaim, Pontumq́ bibet, ruiturus in Hæmum*; ſáme grániczne komuś *Gades*, zwyćięſkiey iego kláwie *plus ultra* pozwolą. Nie ieſtem ia wieſzczy *in futura Calchas*, ále zwáżywſzy *nulla bilance ponderanda facinora*, W. M. M. Páná, ledwie ſię nie odważę *augurari*, że tá *imperatrix* koronney milicyi *virga* zákwitnąć może *in ſceptra*, ktorą hoynym

Ry-

Rycerſkiego czołá potem, & *toto Rubicone* nieprzyiaćielſkiey poſoki W.M.M. Pan *humectare* nie omieſzkáſz, co ia *deſideriorũ coronidẽ* zákłádáiąc, wſzelką moią do uſług, y roſkázow gotowośćią. *ſub ſignis benevolentiæ* iego *militare* zechcę, piſząc ſię.

13tia.

Invitatio hoſpitis ad nuptias.

Z Woli Boſkiey, & *vigore decretorũ* iego wźiąłem pewny kompromis nieodmienney łáſki w domu IchMśćiow N. N. M. M. Páńſtwá, do otrzymánia dożywotniego przyiaćielá, *quem amor ſociavit, & ætas*, y iuż e- *indictione* onychże dźień *dulcis feriæ Hymenæi*, mam *pro* 20. *præſentis* determinowány, ná ktory to Akt weſelny, *omni exceptione adempta* w progi Oycowſkie upraſzam W.M.M. Páná, *ut votis cumules gaudia noſtra tuis*. Wſzákże dla przyiaćielá, choćiaſz przy nayewiękſzych trudnośćiách, ználeść ſię powinno *breve momentum*, ktore wzáiemną życzliwośćią *redimitur*; y nie záwádźi czáſem *flagrantes æſtus curarum fragrãtibus ſertis* ochłodźić, zwłaſzcza kiedy, y

y w boiu *Achilles ſuſtinet alternâ tela, chelymq́; manu*; złotá Apollina Cytará nie rozrywa *harmoniã Græcorum Numinum*, przy ich obradźie; *quondam cytharâ tacẽtem ſuſcitat Muſam; neq́; ſemper arcum tendit Apollo*. Co dla tego piſzę, nie żebym miał powątpiwáć o łáſce W. M. M. Páná, ále że wiem *magnis Patri æ negotÿs litantem*, ktoreby mogły iáką czynić *remoram* do przybyćia *in ſtadium* przyiaćielſkiey ochoty, Czemu zábiegáiąc *exemplis doceo, quid concedatur amico*; doświádczoną W. M. M. *affiducior* łáſką, że nie zechceſz proźbie moiey *refragari*, y odłożywſzy ná czáś *impedimẽta*, uráczyſz *coronã* gośći zácnych, *unione* prezencyi ſwoiey, & *nubili myrto, civica ſerta dabis*, ktorą ia łáſkę záwdźięczáiąc, *in arrham* wieczney re-kompenſy, zoſtáię *ad aras amicus*.

14ta.

In eadem materia.

IN comperto máiąc, iáką zkrewnione domy *ex nexu tenerrimo* dożywotniey przyiáźni *gloriæ*, & *fortunæ auxeſim*, & *augem* biorą, á przytym zmiárkowáwſzy *qualitates* Imći Páná N. M. M. Páná, o-

mni exceptione maiores, dáliśmy wolą náſzę *flexilem deſideryis* Iego, áżeby *quod precibus longis, & avita ſtirpe merebat*, wźiął w dożywotni kleynot *pupillam* Domku náſzego, ktoremu iuż *diem ſolemnitatis* áktu weſelnego náznáczyliśmy 20. *præſentis*, y ná ten ſam upraſzamy W.M.M.P. żebyś ráczył *cõmuni lætitiæ cõmune ſolatium* prezencyi ſwoiey dárowáć, bez ktorego *nil fieri gratum, nil placuiſſe volũ.* Chćieliśmy w práwdźie dłużey trzymáć *in areolis* domowey opieki *florẽ, & ſertũ* poćiech náſzych, y lat podeſzłych, y dlatego expektátywą báwiliśmy *fervorem expoſtulantis* I. M. Páná, zá ktorym przy nieuſtánney iego proźbie, *ipſe probi multùm ſangvinis inſtat honor.* Więc podáwſzy wolą náſzę *placito Superũ*, ſtáteczne ſtáránia, y żądze *ſenſu firmavim9 uno* upraſzáiąc ſámego W. M. M. Páná, żebyś chćiał z námi ná czás náznáczony dáć *aurem modulo Cytharæ* weſelney ochoty, y prezencyą ſwoią, *ut ſvadæ ambroſiâ* Hymeneuſzá *feſtum condire*, ktorego ia *ut dimidiũ animæ* oczekiwam, wyświádczoną łáſkę *omni Officiorum genere* wypłacáiąc, teraz ieſtem.

15tá.

Invitatio ad funus Parentis.

ZAbieráiąc śię do żáłobnego piorá, ledwiem ták wiele wigoru, y śił w omdláłey ręce, á dáleko bárdźiey w obumárłym sercu władzy dobrał, ábym *atrâ sepiâ luctum præferente*, kilką liter mogł *compellare* W. M. M. Páná, boiąc śię *infandum renovare dolorem*, ktory przez cáłe życie moie *obliterari* nie ma; A záż to nie ćięzki żal do expressyi? *fatis charum cessisse Parentem!* Wiem ia że bez bráku *in viridi*, czyli *in arido* wszyscy *in Olympijs* goniących czásow y momentow, *metam properamus ad unam*; y ledwie śię komu urodźić godźiło, záraz iákoby przyrodzonym práwem *è sinu Lucinæ*, zábiera śię *in ferale Libithynæ stadium*, ále niepodobna rozrzewnionych ukoić áffektow, kiedy *vis summa dolorũ* gorę wźięłá, niepodobna oká osuszyć, *serenum* iákieykolwiek konsolácyi *lachrymæ excludẽte procellâ*, mnie osobliwie przy tey reflexyi, że ow *vitâ functus est, cui vitã debeo*. Sam tylko W. M. M. Pan prezencyą swoią *mederi* możesz, álbo przynay-

mniey

mniey folgę dáć iáką *magnis luctibus*, kiedy nie będźieſz żáłował uymy czáſu *in triſte miniſterium* oſtátniey usługi Oycá mego, á oraz známi *in ſubcinericio* żáłobney uczty przeſtáć ráczyſz, ktorą ia łáſkę, day Boże *in ſtadio melioris fortunæ*, retáliowáć gotow ieſtem, á teraz ubeſpieczony *veteranis affectibus* W. M. M. Páná, że zechceſz *amica aure*, życzliwego ſobie przyiaćielá *levare querelas*, y poważną áſſyſtencyą *addere pondus lacrymis*, oczekiwam *pro die* 10. *præſentis*, *immoriturus* wzáiemnym iego roſkázom; piſzę ſię przytym *ſolito cultu*, żem ieſt.

r6ta.

In eadem Materia.

JUż nie átrámentem, bo ten nie do ſámey żáłoby należy, *triſtia cum lætis ſepia ferre ſolet*, ále bárdźiey krwáwemi łzámi, *luctu perpetuo oculi* piſáćby mi należáło, oznáymuiąc *ferale momentum* ſtráconego przyiaćielá, *quo charius uſquam nil mihi contigerit*, chybá że żáłobę pioʼrá wſpieráć oraz będźie *permiſtus lacrymis dolor*. Ciężki to termin, lubo żadna excepcya, álbo *favor in judice* nikogo u-

wolnić od niego nie może, zrządzone Niebem áffektá, poprzyśiężone *ad aras* życzliwośći, *communem animam divelli*, y lepieyby nigdy nieznáć *felicis munera myrti*, kiedy ſię zá czáſem máią náchylić *feralis ſub umbrâ cupreſſi*. Mnie ták zmięſzałá, y niewymownym ſerce zwątliłá żálem, *grandis* kochánego przyiaćielá *jactura*, że áni ſobie ſam rády dáć mogę, áni *imaginari*, aby kto był *par, immane vulnus animi curare*, procz tylko iedney W. M. M. Páná miłey záwſze w progách moich prezencyi, ktorego zácna konwerſácya *Phyliridæ ſucco, herbiſq; Machaonis* zdolnieyſza, cokolwiek ulżyć ſercu, *ſi non ex toto mederi* może. Trzymam o łáſce W. M. M. Páná, że nie będźieſz chćiał ták ćiężko ránionemu przyiaćielowi *differre medelam*, y iáko *ad ſacra exequialia* przyiaćielſkiey *in ultima periodo* uſługi, ták *ad menſam luctuum*, udáruieſz nas *ſolatio* oſoby ſwoiey; *decimam præſentis*, záłożyliśmy temu trágicznemu Aktowi *in theatro fatalis ſarcophagi*, ná ktory to ſam czás upraſzam W. M. M. Páná, z tą ufnośćią, że *tot lachrymis unus grande levamen eris*; zá co ia winien będę záwſze

re-

reciproco Officio służyć W. M. M. Pánu, ále *obstent Superi*, żeby nie w tákowey okázyi, *nec in pari passu dolorum*, ktoremu żeraz *cum Hecatombe votorum* życzliwość moię *immolo*, zostáiąc.

17ma.

Usus etiam Poëtarum fert, in quo Ovidius est princeps, literas versu scribendi, ideoq; earum exempla affero.

Salutatio reducis amici è Gallia.

Quos mihi nō licuit præsenti reddere cultu
Amplexus dulces, littera nostra dabit.
Hæc tamen ut domini cōmunia gaudia spirat
Sic redeat nostrâ spe cumulata precor.
Nec vacuam, spero, teneri remeare favoris
Posse, prior niveum quæ tibi portat Ave.
Absentes etiam, svavi spiramine mentes
Is modò sit constans, exsatiabit amor.
Nescio, quæ Phœbi placido vis manat ab axe,
Agrestes florum dum plicat igne comas.
Ille licet cælo, flores per pascua vernent,
Nil nocet amoti pars quotacunq; loci.
Magnetum patrius quot distat finibus ortus?

Huc tamen ex Austro nautica tendit acus.
Cur eadem magnos non stipet gloria nexus?
Quodlibet in distans ut patiantur agi.
Hoc scio, quod quāvis te Gallica regna tenerēt,
In nulla poteras parte deesse mihi.
Nā, quasi, præ'entis fruerer dulcedine vultûs
Sic mea lætitiæ carbasa plena dedi.
Dū Sequanæ ripas, Rhodani dū flumina lustras
Ire per Istuleas, es mihi visus aquas.
Quo magis, ad patrios ubi te venisse Penates
Sentio, vicini crescit amoris amor.
Hæc, utinā, celeri, quæ præsens pagina narrat,
Ipse tibi studio, vota referre queam.
Vtq; dabit primum tempus, rerumq; facultas,
In tua fusurus pectora, pectus eo.

18va.

In simili materia.

Jam mihi Tarpejos, in carmina currere colles,
Iam Tyberim fundi, te redeunte reor.
Hinc cumulata vago Tyberis mea sepia fluctu,
Vberius votis manat amica tuis.
Et quasi Romanum sertis vinctura Tonantem
Frondis Apollineæ laurus honora viret.
Sed potior Latijs resonat tua fama triumphis,
Hesperias laurus sufficis ipse mihi.
Te vix Sarmatico reperi sub sole stetisse,
At-

Attigit innubes mens mea tota Polos.
Nec ă lenta, queror, quæ te tenuêre sub Austro
Tempora, dum tandē jam mihi Janus ades.
Et volui celeres calamo præcurrere ventos,
Vt reditûs venit nuntia fama tui;
Sed quid Saxo ferox, quid non, gravis agmine Moschus,
Obstruerent? illos horruit ægra manus.
Vt verò licuit modicæ per munera pacis,
Nil moror affectus insinuare meos.
At simul, ut referas doctæ certamine Musæ,
Quæ prior effundo, gaudia nostra, precor
Hoc mihi pro spolijs Pæni, lauruq; Gabina,
Hoc mihi pro viridi Tybure munus erit.
Interea charis priùs, ac amplexibus uti
Contigerit, subeát littera missa vicem.
Cujus ego maneo, nullâ variabilis aurâ,
Æterno prorsus vinctus amore Comes.

19na.

Valedictio Professori Rhetorices.

JUż prawie z konia, kwápiąc się do znáku, (ku,
Wale, twey swádźie zbyt cudnego smá-
Wále, Delfickiey zdroiom Hippokreny
Co twe, mnie niemi poiły kámeny.
Ty czyś Látony, czyli synem Máie,

 Dość,

Dość, żeć się Febus, wraz z Merku-
rym wzdáie,
A swe dowćipy pod twoy śćielą oba,
Zyi zdrow; uczoney Páleſtry ozdobá!
Iá, wdźięcznym twoiey znáiąc się bydź
práce, (ce.
Ieżli nie z fortun, z Niebáć życzę płá-
Y lubo Orły w pole iść mi káżą,
Lecz nigdy mego áffektu nie zrażą.
Gdźiekolwiek nâsze Márs obroći śiły,
Wszędźie mi z twoią Muzą czás ieſt
miły. (dźi,
Wszák, wiem, z Belloną Minerwa się zgo-
Ten laur Grádywa, co y Febá chłodźi.
Szyszak broń głowy, czy głowá szyszáká?
Niech powie z mądrym Ulyſſem Itáka;
Iám pewien, skłádny iż puklerz Pálády,
Podbiie mocne Trákow Symplegády.
Więc przy woyskowych trudách, iedna
tá mi, (mi.
Ochłoda ma być, Muzy gádáć z wá-
Te záś iák winne, báczyć co godźiná,
Ná ćiebie káżą swego Apolliná.

20ma.

In simili Materia.

WIem że iuż twoie myśli zá Pelorem,
Le-

Ledwie przy Tybrze ośćignę ćię piorē;
Przećież náß śćiśły áffekt w pogoń dąży,
Z tobą nád Renem, y Sekwáną krąży;
Aby, gdy ustnie nie przyśzło nam cále,
Pioro serdecznie oddało ći wale.
Nigdy się dosyć wyżalić nie mogę,
Ze z tobą oraz w tę nie idę drogę. (zy,
Zázdroszczę Niemcō twoiey słodkiey Mu-
Nie miłe Włochy, nie miłe Fráncuzy;
Y co, gdźie twoiá deptáć może nogá,
Ze od Korony ćiągniesz Perłá drogá.
To tylko wodzem uymuie mi żale, (le;
Ze y tám świećisz Oyczyźnie ku chwa-
Wzor z ćiebie wezmą, nie ty z nich, Národy,
Jákiego ftátku być może kwiát młody?
Jákiego serca rodźi Polska Syny?
Wszák to obaczą w tobie Awentyny.
Mnie zázdrość ćiężka: że z tobą nie ieftē,
Ze Pirytousz nie idźie z Oreftem,
Przećiez y támte nie zerwą obiektá,
Co węzłem śćisłym złączyły Affektá.
Bo lubo dźielą nas odległe kráie,
Ale się serce rozdźieláć nie dáie.
Ták ćię przytomnym mā, iák w dáwney chwili,
Iedna odległość tylko serce kwili.

SIDUS 2dum.

Amplificationis Atomæ Ex circumstantiis Substantivi, Adjectivi, & Verbi, juxta methodum præceptorum primam.

LUCUBRATIO 1ma.

Magna Ecclesiæ dos est Eucharistia.

QUanta dos sit Ecclesiæ in Eucharistico nummo? è latente Deo Homine æstima. Ita omnis fermè thesaurus latere desiderat. Imò tot divites aurifodinas, quot vulnerum fossas hic repereris. Opulenta Crœsi æraria, Regiam Alcibiadis supellectilem, Midæ aurum, Pygmalionis opes, Polycratis annulos, Regno pares Cleopatræ gemmas, ut si quid Roma in Vitelliis pretiosius, in Galba sumptuosius, in Augusto magnificentius adorare potuit, in Unione hypostaticæ Unionis, incolæ sub speciebus panis, Dei, habebis. Grande id pignus, quo terra Cœlo, Cœlum terræ, mortales immortalitati, immortalitas mortalibus, Deus hu-

humanæ naturæ, humana natura Deo e-
dotatur; Grande ferculum, in quo non
unum Regnum, quale Antonius in Æ-
gyptiaca inaure bibit, ſed integer orbis,
cum orbis Fabricatore ſumitur; Maxima
regalis menſæ portio, quæ Regno Cœle-
ſti hæredes alit. Quamvis, & in ſua ma-
gnitudine, aliquid parvitatis admittit,
dum quos educat, parvos exigit. Hoc
tamen eo major, quo minores, & humi-
liores Electos Empyreæ initiat coronæ.
Vis dicam ejus pretium? valoris ſine æ-
ſtimatione, ponderis nullo libræ judicio
examinandi, dignitatis ſine paritate, nul-
li creaturarum, honore ſecunda, unicæ
mundi deliciæ, bonum integrum etiam
partita, infinitæ virtutis, etſi triticeis fi-
nibus aut uvæ coarctata, immenſi ex ſuo
artifice imperij, licet ſpecierum anguſti-
is clauſa. Minutior hæc at ſummæ digni-
tatis, Euchariſticæ Cereris drachma, quæ
pulchritudine ſua omne pulchrum, can-
dore innocentiæ vellera, ſpecie omnes
rerum idæas, ſplendore ſidera, fulgore
metalla, concentu ſphærarum harmoniã,
Verbi Divini præſentiâ, ſuperat univer-
ſa. O quam boni odoris hoc Divinæ E-
le-

leusis sertum? quo homini æternitas desponsatur. Quid enim Flos Campi non probioris fragrantiæ exhalaret? Quàm dives hoc cornu-copiæ! unde præter electorum frugem opimam, casti pudoris emanant rosæ. Quid enim Agnus qui pascitur inter lilia, non innocens offerret? sola odora vis Tænarij canis, aliquid sibi gravius subolfacit. *Ipsis candicans hæc Rosa Eucharistica*, venenum parit sæcularis licentiæ scarabæis; scilicet, cujus sit suavitatis, cujus saporis, quâ condita ambrosiâ, quo suffusa nectare, quo medicata amuletho sanctior hæc Flora, ille tantum novit, qui intactum, quia latens in Eucharistia Numen, operosis fidei manibus, profundo affectu, æstu pectoris ferventissimo, tenaci sæpius attingit, & delibat mente. Quis longioris dexteræ Artaxerxes ignitum hunc seraphicum Carbonem palpare, non adorare voluerit? nisi pœnas daret adustus. Auditu hic Deus attrectatur, non digitis; profundo, id est in abyssum humilitatis abjecto colitur intellectu, non curiosè lustratur pupillâ. Omnis Eucharistici Principis gloria in latebris, pro publi-

cæ lucis amphitheatro, omnis honor in depreſſiori ara, pro ſolio; omnis felicitas in ſuffragio infelicium, pro corona Procerum. Tunc maximè ſpectabilis, cū minimè ſpectatur. Idem Rex ſiderum, & cibus egentium, Pharmacum infirmis, ſcipio debilibus, auctoramentum vitæ ſanis, omnibus omnia. Sanè pingvioris glebæ Betlehemitica tellus eſſe debuit, quæ tam pingve frumentum Electorum protulit, quo altius ſpecierum nivibus occultatur, ut ſemper rarior agrorū fertilitas, nivi ſe debeat. An tenax inter DEUM, & hominem glutinum, dixero, ſanctiorem hanc panis Euchariſtici Maſſam? ſub papilione niventis hoſtiæ hibernans pacis Dominus, odium nullum, ne dum bellum cogitat, præter odiſſe, & debellare ſcelera. Plurimum timet ſaluti noſtræ, cum minimè timetur; In hoc certè Cœleſti bolo, bolidem ſuam, imò & anchoram ſpes tuta reliquit. Digniùs æterna ſapientia menſam ſuam inſtruere, & ſi poſſet, noluit; Ignara illius corruptionis, vitæ immarceſcibilis certa, amẽtes illecebris mundi, Cœli amantes reddit, ubi crebrius frequentatur. Rotun-

da hæc menſa, ſimul & lauta, in qua DEus in cibum apponitur. Circulum hunc Euchariſticum ne dixeris vitioſum, in Palæſtra Æternæ Sapientiæ, etſi vitia ad ſe trahit, ſed ut extirpet, non foveat, dū ſcelera virtutibus commutat. An dos Eccleſiæ opulentior dari poteſt Euchariſticâ? aurū expetis? hic ille conditur, cujus caput aurum optimum eſt. Gemmas exigis? hic unionem æſtimationis, & pretij infiniti habes. Bona fundi poſtulas? hic ager eſt, in quo theſaurus latet abſconditus. Mundum & regiā ſupellectilem prætendis? quid mundius Euchariſticâ byſſo; moraris? & non quàm primùm tantæ Doti in recompenſationē cor tuum vectigale, jure reformatorio, quia reformatis ante actæ vitæ moribus, inſcribis?

2da.

Euchariſtia maximum bonum.

PLus nobis Cœlum dare non potuit, quàm ubi tam parum dedit, quia ſe totum in exiguo Panis Euchariſtici orbe compendiavit. Certè parvum hoc Empyreum, non eſt parvum, quod DEum

UM circumdare potuit. O quam felix creatura panis! quæ ſe Numini æterno in ſubſtratum, ſubſtantiam in corpus, & ſanguinem divinum, atomos, in immenſam Majeſtatem porrexit. Nempe Verbi Æterni filia, & Parens Euchariſtica Ceres, Patrem, à quo oraculo vocis genita eſt, in utero ſpecierum portans, eundem nobis in ſalutares donat epulas; an non grande hoc, in exili bolo, miraculum eſt! vera filiorum Abrahæ mater, ſvavi niventis hoſtiæ lacte, Alumnos Cœli enutrit; an id non pignus maximum putas? Ancillæ ſpecies Euchariſticæ, molli triticeæ compedis ſpirâ, DEUM attinent, donec uſu hominis reſolvantur; ſervile, quia glebæ adſtrictum frumenti genus, commiſcetur Domino; an parvũ hoc exceſſivi amoris ſymbolum? vera ſalus credentium, Divinior hæc Eſca, quia æternæ veritatis bajula, mendacem Apollinis tripodem reſpuit, quo vana Atticæ incoquebantur oracula; furnus illi pectus æſtuãs affectibus, unda lachrymæ, far pingvius cor contritum; quibus conditur, & excoquitur. Figmentũ dexteræ Domini Ceres hæc ſancta, fingere ne-

nescia, luteum cor hominis effingit in aurum; amat sincerè, etiam fictè amata, odiosa his, à quibus amari non potest. Nemo civilis, qui ab hac civilitatis præceptrice, non exercetur. In phasello panis, felicem animarum naumachiam Divina institrix agit; verè oneraria, quæ frugem Optimã Deũ ipsum vehit. Quot, sanctiores Triptolemos agraria hæc præceptrix cœlestium gratiarum OEconomiâ imbuit? ægra mortalium virtus nũquam melius, quam è medico ejusmodi Pharmaco convaluit. Sed noveris benè, pallere divinam, suis plus nivibus, hostiam, quoties sine rubore ab improbis sumitur. Nil illâ lætius, ad tristes pænitẽtis oculi lachrymas, nil tristius, ad insolentem peccatoris inter volupias lætitiam. Præcipitatos in abyssum humilitatis, in Cœli exportat convexum. Sublime enim petit, quæ humiliato sub velo panis Deo, unitur, adeoq; optimũ inter Deum, & hominem medium est, medens hominum malis hæc mediatrix. Anteactis sæculis longam sui famẽ, præsentibus sæcularem, futuris æternam parit. Immortale bonum, mortem illis

tan-

tantum adſtruit, qui vitam oderunt. Cur Romana Aſyla miſeri Cives quæritis? Aræ incubans Euchariſticus Princeps, ara perditorum eſt. In menſa marmorea expoſitus, nemini tamen durus, præter illos, quibus cor ſaxeum eſt. Offunditur toties vivo in hoſtia ſangvine, quoties ſicci hominum arent oculi. Candicanti panis amictus byſſo, candorem nobis ſuum propinat, cui nos atram non niſi bilem ferimus. Id unum mirare! Purpuratus Cœli Princeps, candidum in terris, quærit calculum, quem occupat. Tot igitur aucta beneficijs Euchariſtiæ beatitudo, tot ſtipata ſuffragijs, tot condita favoribus, tantâ inſtructa dote, adhuc Maximæ felicitatis, ſummiq; Boni nomẽ non jure ſibi vendicabit? at ego omne culmen puſillum, omne pretium vile, omne decus ignobile, in una eademq; cũ hoc cœli Clenodio, poſitum librâ, æſtimo, & æſtimabo.

3tia.

Coronarũ fulgura multorũ perſtringũt oculos.

AUguſta Coronarum majeſtas, ut paribus grandem invidiam, ita depreſſiori fortunæ æternos ingenerat metus.

Parvi colles gratâ mortalium oculos sui detinent amœnitate, excelsæ rupes formidabili terrent fastigio, ne obruant, & semper umbram in ima projiciunt. Nil eminet maximi, quod pedissequus non comitetur timor. Quasi omne pretium coronarij auri sit in precaria formidine, & quævis æstimatio, pondus suum à dejectis subditorum animis derivet. Tergemini Dictatorum, aut Consulum honores, fermè semper millena popularibus studijs incutiunt terriculamẽta. Cẽtimanus Gygas, quia supra omnem pariũ excrevit molem, ipsi metuitur Jovi. Unicum, ideoq́; solitarium, in regno vult suo radiare diadema, unicũ populi malum, unica regnorum solitudo. Pulchra quidem hæc primis obtutibus videntur Phænomena, sed plerumq́; ustulant magis, quam lucent. Rara pulchritudo est, cui se aliqua, deformitatis non admiscuit labes. Speciosa mala magnæ species. Præcipuè verò celsa coronarum decora, rarò sine macula civilis sangvinis effulsêre. Fulgores regalium tæniarum, in fulgura popularium mæniorum, culmina, in fulmina degenerant. Augustus ca-

capitum ſplendor cor, & animam Civium enecat, vix emicat. Proſperum ſanè imperium, aurearum ejuſmodi ſphærarum concentus, ſvavem inter proceres conciliat, non obruit harmoniam, ſed pœnè ſemper ſymphonia diſcors; & ſæpè triſtis ſubditorum gemitus dulce melos eſt regnantium. Aureus ſtephanomatum orbis, auribus Principis ideo impendet, ut illas ad preces miſerorũ excipiat, blanditijs aperiat; lapidat plerumq; innocentes, lapidari in innocente Stephano paſſus. Dicamnè plus, boni odoris Civium fortunæ gravè olent coronis, donec adimantur, aut manibus Principũ contrectentur, quaſi meliorem fragrantiã ſub ejuſmodi preſſura acquirant. Odor illis optimus, ſudoris alieni lucrũ. Offendit nares regias flos Reipublicæ eximius. Sordere malunt Civico cruore, quam famæ optimæ aurã captare. Dulcis imperandi libido in acorem ſeveritatis, ne dicã Tyrãnidis declinat, & ſvavia regnorũ poma, rarò abſq; edaci verme, quẽ ſibi innutriunt, non ut rodantur, ſed magis ut rodant. Nemo, aũt rarus regij hujus mali dulcedinem guſtat, qui non a-

maras ſimul guſtavit lachrymas; ita guſtus Principum ex ærumnis populorum proficit. Quid miraris? durum ſub malleis aurum, in Regum molleſcit aut emendatur inſignijs, adeoq; durum eſt ſemper miſeris; quod in Lemnia toties caluit incude, facilè in iram, & furorē accenditur. Aut ſi frigidè nimium Civilibus intendit curis, cauſa eſt, quòd pridem extra focum Mulciberi oberrans refrigeſcat. Pro! pudor, omnis fermè coronarum gloria, inglorios reddere Cives. Aliter adorari neſciunt, niſi depoſitis è cervice capitibus populi. Tarquinij papavera docent. Felicitatis ſuæ faſtigium, ad ruinas, & infortunia regnorum metiuntur. Toties infirmæ ſunt hæ regnorum baſes, quoties proſtratis non fulciuntur provincijs. In pulverem, & minores atomos conteras regium hoc aurum, ut libet; auxiſti morbum hoc amuletho, non ſanitati Civium proſpexiſti; quo plus cōminuuntur, plus populares aggravant cenſus. Amoribus hìc emūtur odia, odijs exitium. Quidni verò ibi ſpes bona regnorum exulet, ubi coronæ timeri tantùm, & non amari ſimul

mul volunt? Hæc illarum prima ſapientia, quæ regijs imprimitur frontibus, ignorare, aut ut clarius dicam, nolle intelligere, hominum ærumnas; hæc virtus, vitijs parere, quæ caſtigant in ſubditis, accinente Pòëta: *Peccarunt Reges, plectuntur Achivi.* Creditis jam, quod coronarum fulgura, nunquam abſq; populorum emicent terrore? Adijciam ego, non perſtringunt tantùm Civiũ oculos, ſed cives ſtrangulant, metu exanimant regna, mulctant omni imperia felicitate.

4ta.

Coronæ Principum, quæ imperant regnis, ſerviunt ambitui.

MIſera ſanè quantumvis felicium ſceptrorum conditio, quæ dum adſcititiam Urbium, & populorum aucupãtur ſervitutem, immani animorum Tyranno ſerviunt ambitui. Quot enim inſomnes exigere noctes? quot itinerum experiri pericula? quot præ veſtibulis Procerũ agere vigilias? quot æſtibus æmulæ torreri virtutis? quot impendi coguntur officijs, ut ſupremum dominij alicujus involent faſtigium? Quaſi nemo regium muricem ferre, niſi ſuo rubore

 tin-

tinctus, nemo Coronarium aurum gestare, nisi suâ macie pallens, nemo imperiali gaudere malo, nisi tot malis, & solicitudinibus pressus, nemo regimen auspicari, nisi à servili ambitionis ministerio possit, quæ metu aulas, quæstu æraria, curis, & lictore animi invidiâ Curias, mentem, natâ è disturbijs amentiâ, ut nundinetur imperia, infascinat. At verò nunquàm è tam pessimâ genitrice, bonam prolem expectaveris; eodem illa ubere, infortunia regnorũ, quo regnãdi libidinem ablactat, ijsdem infantiam gubernij, & infandam Tyrannidem involvit fascijs. In blanditijs odia, in svavitate aculeos, in amuletho venenum, in basijs morsus, in amplexibus neces, in molli attactu vulnera, in laude satyras, in dulci svada absynthia, occupatæ gravi imperio propinat Reipublicæ. Nec minus in pedissequam sui fastûs indolem exerit virus. Urbanitatis ignara, postquàm urbes civibus exuerit, omnẽ Principes dedocet civilitatem. Iam murorũ, & fossarũ ergastulis clausos horrore solitudinis sepit, ut hominum consortio eximat, jam castrorum mancipatos an-

gu-

guſtijs, militaribus cingit Draconibus, & Aquilis, ut ſitire cruorem Civiũ erudiat, jam venatica abreptos indagine, nemorũ occultat latebris, ut feras, feris aſſociet, quo fit, ut veriùs coronatas regni belluas quâm coronata Numina appellaveris. Utinam verò aureas ſaltem oves, quo Principes inſignivit titulo Diogenes, & non efferos Leones præſeferant! Bruta opes efficiunt, feras animantes ambitio. Pallet fulgor regalis metalli febricitat ad hyemem extinctæ in pectoribus Principum charitatis erga cives, refrigeſcens majeſtas, omnem amænitatem, & lætius jubar, triſte deponit aurum, ipſa tantum & ſola hilareſcit Tyrannis, quoties petito ab hac peſſimâ electrice calculo, ambitione, crudeles ad ſolia evehuntur Nerones. Sed o! quàm ſæpè ejuſmodi Galbæ, tolluntur in altum, ut caſu graviore ruant. Qui in ſummos eluctari nititur apices, quid aliud, quàm præceps expectet? Quidquid exceſſit modum, inſtabili pendet loco. Tutiùs ſemper in humili ceſpite, quàm in prærupto excelſæ rupis quieſcimus; proſperius iter per Marathoniam planitiem, quàm per ver-

ticoſum Athon. Ipſum involet cœlum, quem memoranda necdum ſatis Icari ruina lapſum edocuit, at quem longæva gloriæ incendit orexis, cui æternitas nominis cordi eſt, quem ſera expectant imperia, qui centum emetiri Olympiades, mille exoptat ſuperare Neſtores, lentâ Auguſti teſtudine feſtinet, neceſſe, *id eſt*, repente per ardua labore, non cereâ ambitionis alâ enitatur in faſtigium. Ideo Celerinos amat effrenata regnandi libido, ut breviùs imperent; cum Lentulis ſeneſcit purpurarum Majeſtas. Imprægnata faſtuoſis ſpiritibus regij muricis vela, facilè in minaces adverſitatum ſcopulos laceram regnorum allidunt onerariam; proſperè & perenniter regnare deſideras? auſpicare dominium à ſervitio tuæ cupiditatis, ne ſervias ambitui coronatum mancipium.

5ta.

Eodem amplificationis modo etiam Polona civilis ſvada gaudere poteſt, ſi poſiti in conſtructione Subſtantivi principalis, natura excellentia, magnitudo, ſympathia, locus, tempus, ornamenta conſiderentur.

Do

Do EXEMPLUM.

Kwiát wolnośći Polſkiey ſtárożytną prácą rozkrzewiony, zwiędnieie in Æolia *niezgodnych umyſłow.*

NIe bez ćiężkiego żalu we łzach płáwić ſię muśi oko, wſpomniáwſzy ná doſtoyność *anteactis ſæculis* wolnośći náſzey Polſkiey, niegdyś *Paradiſum voluptatis*, zwyćięſkim ſtárożytney Junákieryi záſzczepiony bułatem, teraz *vineam deſolatam, abſque maceria*, sámemi tylo prywatnych intereſſow y diffidencyi záprząthnioną *tribulis, & ſpinis*, o ktorey mowić ſię może: *vinea noſtra: non floret, expectata eſt ut faceret uvas, fecit autem labruſcas*; á zátym płáczliwie *cũ Tragedo*, weſtchnąć muſzę. O! *nulla longi temporis felicitas!* ſzerzył ſię pięknie roſzpieſzczony *pacis Etheſiis* kwiát ten Rycerſki zá czáſow Boleſłáwow, Jágięlonow, *per littora Ponti* Euxynſkiego, y Báltyckiego morza, ſzerzył *noviſſime* pogránicznych Páńſtwách *ſub ſidere Parmæ* wiekopomney Iániny utwierdzony zasłoną domowey odwagi, *& ſepibus pectorum*, że mu żádna záſzkodźić niemogłá *inhoſpitalis Caucáſi hyems*, żaden náprzykrzáć ſię niewążył *ex Aquilone ri-*

 gor;

gor; záśięgał przy dźielnośći walecznych Koronátow swoich *probo famæ odore*, nietylko *ad Albim, & Tibiscum*, ále też y do sámych gránic *nascentis & occumbentis diei*, Wschodu, y Záchodu, kiedy go ztąd posoki nieprzyiaćielskiey *effusus Rubicon crescentibus alluit undis*, á to dla tego, że mu gorące *in zelo fidei* stáropolskie áffekty *ver perenne prosperitatum* sposobiły, że serca, y stány Senátorskie, Rycerskie przychylność *ad Aras Domini* wspieráłá, że *hortum conclusum* wolnośći nászych *grato spiramine* stolicy Apostolskiey *perflabat Auster*, y nieták *Phryxæo arieti*, ktory wiosnę świátu otwiera, powinniśmy byli *ver perpetuum felicitatis*, iáko *Agno, qui inter lilia pascitur*, ktoremu ná ten czás práwie *sine exemplo* stárożytność Polska *Cultum quàm maximū* czyniłá. Jákoż záwsze *imperij Florē lactat amica fides*. Teraz záś, że dla rozerwánych *scissionibus* áffektow, *sævit hyems atrox* oziębłey w nas wiáry, y zwárzony ten ták zácny kwiát, pierwszey w Europie wolnośći nászey, co miał wieczną pámięćią krzewić się *posteritati in serta perennia*, y záślubioney Rycerstwu fortunie *in coronam*

læ-

lætitiæ, obárczony z liśćia ſwego, *& omni terrarum amænitate*, ledwie ſię *in herba arida* prezentuie; co przedtym *fœcunditatis optimæ* odkrywał *aras Martiales* wątleiące śiły Rycerſkie *ſucco ſalutari* trzeźwił, *vigor & medela populi*, teraz ſam bez nádźiei *reſloreſcendi, deficit orbati funus inane ſoli*. Czyniliśmy ſobie otuchę, iákoby *nullo fato caſſabilem*, że przy ták miłym wolnośći kwiećiu miáły nam záwſze *vernare ſæcula*, zwłaſzcza *in pingvi gleba* obſzernych Pańſtw, y źiem Polſkich, ktora nam *Anthæos Hercule fortiores* rodźić powinna, y iuż *in nervis* kwiátu milicyi náſzey iákieś *ſagenas Timothei* zákłádáliśmy ſobie, ktoremi on *Vrbes piſcari* zámyślał, áż my ſámi wpádliśmy w mátnią zápuſzczoney *ſpecie tutelæ in viſcera regni* pogránicznej potencyi, z ktorey, ieżeli nas *dextera Domini* niewywiąże, *extremo volvimur axe*, bo niewiem ieżeliby ſię ználázł kto, *qui ſolveret hunc Gordium*, procz Boſkiey ręki, zwłáſzcza, że to iuż mamy *ex praxi*, że *extremis nulla medela malis*. Záſmákowáłá dobrze choynie ná kwiát wolnośći náſzych ſpływáiąca Niebieſkiey lárgicyi ámbrożya *prædantibus veſpis*,

do

do ktorey zewſząd *pleno examine* ćiągną, áżeby *nectar optimum* fortun, y dobr náſzych, *operoſis civium apibus debitum* wyſſáły; ten to kocháný *flos libertatis* miał *æternitatem* ſzczęśćia, y odwagi Polſkiey *coronare*, áż on teraz, żal ſię Boże, *non ab externis victoribus*, ále od nas ſámych, od nas, ktorych *fragrãtia unionis*, *fragrantiam* iego *augere* powinna, od nas ktoremu *amænitatum* náſzych winniśmy *Officium*, *regnorum cordolio*, *hoſtium Lucro*, przez inwiſcerowáne niezgody *carpitur & conculcatur.* Coż w takowym nieſzczęśćiu zá rádá? *impegit nos fortuna in laqueum, quem nec ſolvere, nec abrumpere poſſumus*; śiły nie wyſtárczą *in repreſſalia* ták wielu injuriántom; *quid conſilij? poſcunt ſecunda fidem, adverſa exigunt*, mowi ſtátyſtá; poprzyśiężmy ſobie *unum ſentire*, á upewniam, że domowa zgoda náſzá, zgodne *fata* ná zgubę wolnośći przełámie, ták, że przykurzony tumánem Woyſk *peregrini Martis Flos Patriæ*, do wigoru ſwego przyidźie, *fucorumq; gravem coget diſcedere nubem.*

6ta.

Niebeſpieczna Rzeczypoſpolitey náwá inter fluctus *domowych dyſſenſyi.*

NIewiem ná ktorym świátá mieyſcu, *ultra Gades, & ultra Thulen*, y ktoby táki ználazł ſię, ták rozrzutnego *in vitæ perniciem* ſercá, choćby też y ow, *cui robur, & æs triplex circum pectus erat*, żeby truchleć nie miał, widząc ſię w poł ſpienionego náwáłnośćią morzá, *ſine remo, ſine remige, ſine malo, ſine clavo*, álbo roſpędzony wiátrámi iuż iuż ná oſtre wpadł ſkopuły, *nec timuit præcipitem Africum decertantem Aquilonibus*; ieżeliby záś kto táki był *in abuſum naturæ* dány, á záż *judicio* ſámych W. M. M. Pánow niema być poczytány zá człowieká *projectæ ſortis, & vitæ*? Amy z iákim beſpieczeńſtwem? z iáką ufnośćią? *quo imaginabili auſu?* po zmieſzánych gwałtowną Eolią domowey niezgody wirách, *irati per cærula Nerei*, z náſzą, iuż dobrze nádwątloną *immani verbere fluctuum*, uwodźimy ſię y unośimy Rzeczypoſpolitey Náwą? ktora po dźiśdźień *terrâ jactatur & undis*; przećięż, iákobyśmy to byli *extra omne periculum*, iákobyśmy ſię we złey toni nie

wi-

widźieli, iáko *in portu ſecuritatis*, bez żádney reflexyi ná oſtátnią *in naufragio* ruinę, bez trwogi, *ſine metu ſcopulorū*, wpuł morzá wielkich niebeſpieczeńſtw, *nec ſidera Lædes, nec quæ blanda iuvant perituras numina merces poſcimus*, áni u Boga, áni u Páńſtw *extra ſyrtes & brevia* zoſtáiących ſzukamy rátunku, ále záłożywſzy ręce, *patimur non avertimus* pogrążenie *naufragantis Reipublicæ*, przy groźney zbūtowánego *in clades & funera gentium Euxynu* náwáłnośći, między ták wielą woyſk pułnocnych, y cáłego Aqwilonu ſzárugámi, *inter ſcyllas, & charybdes, noſtri interitûs & ſpectatores, & proſcenia*, iakieś ſobie rośćiemy weſołe ſomnia, y ginąc bez nádźieie pomocy, *dormitamus Homeri*. Czynię teraz *præmiſſarum conſequentiam*; co o nas świát cáły trzyma? co mowi? iák ſądźi te náſzę *exlegem audaciam*? wiē, że *ex definitorio* W.M.M. Pánow to *Reſultās* otrzymam, *noſtris hi fluctus urgentur ab aſtris*, z nas ſámych to wſzyſtko złe, my ktorych *in rabie tumidi jactantur vela profundi*, ná tym ſię znayduiemy háku, y nie widźiemy, álbo widźieć niechcemy tego niebeſpieczeńſtwá. Owá ták głośney

ſney ſłáwy, ták ſzczęśliwie uieżdżáiąca *imperioſius æquor populi onerariá*, owa złotym wolnośći náſzcy runem łádowána *Argo, quæ bella tot undis intulit, ac Boream, metuendaq́; ſidera fregit*, owá mowię ták wielą zwyćięſtw ozdobna, *tot coronis ornata*, ták wiele fortun ſzlácheckich, y Senátorſkich piáſtuiąca Rzeczypoſpolitey Náwá, *nudum remige latus* bez rády, bez Wodzá, bez wſzelkiey nádźiei poſtronnych auxiliárzow, *ſine Typhi, ſine Iaſone*, z nieomylną Páńſtw ſwoich ruiną, padá *in rabiem freti*. Daymy to, żeby ſtalowe *non ex ſpolio nemorum* tabulatury, ſpáwne miáły okręty, padáćby ſię muſiáły gwałtownemi wiatrámi, & *aſſultu fluctuum* ſkołátáne, á coż dopiero náſzá *fragilis, quæ truci cōmiſit pelago ratis*, Kleynot Rycerſki *libertatē* iák ma ćiężkie wytrzymáć, ztąd *popularis licentiæ motus*, z tátąd nieprzyiaćielſkie impetycye, á naybárdźiey *timeo Danaos, & dona ferentes*, ktorzy przy opiece ſwoiey, nam o kroiu nie dobrym myślą, oſobliwie ći *quos fines non Græca fides*, od Grekow dźieli, á zátym idźie, *qui metus Ilio, hic & Phrygibus*, pewnieby ſam *ex tripode Apollo* nie
wieſzczá

wieszczkował, zwłaszczá, że powinna być *prona timori semper in pejus fides*. Czásby nam przecknąć *è lethargo* długiey dyssymulácyi, czás rádźić o sobie, y rzućić się *ad Clavum gubernij*, tey nászey iuż práwie tonącey Náwy, bo choćiaż *in fluctu*, ále ieszcze *non in scopulo* zostáie, *in tempestate non naufragio* pássuie się, zkąd niewiem *quæ tabula* wynieśćby nas miáłá. Ráczey nie czekáiąc ostátniey zguby, áni *exoticos argonautas* do pomocy, trzebáby nam się czympręndzey rzućić sámym *in unionem virium & animorum* przećiwko tey ziey fáli *conjuratæ malignitatis*, sámym *vela dare, & totis in opus contendere remis*, á wiē, że ták dobrze *sub alis bellatricibus* Koronnych Orłow, iáko *sub carbasis*, láwirowáć będźie *in æquore prosperitatum* Náwa Rzeczypospolitey, y uwieźie szczęśliwie *è tot naufragijs* fortuny nászе, byle tylko byłá *mens omnibus, una*.

7ma.

Juxta Atomum etiam amplificationis atomæ in præceptis deductæ, per definitiones; habes sufficentia in tomo 1mo exempla, hic aliquot illis adijcio, versu, & Polono idiomate, cum ibi sint solutè, & Latini styli lucubrationes.

Be-

B. MARIÆ V. ençomiũ per definitiones.

QUid mihi vel tellus, vel ſplendida ſidera præſtent?
Unica *ſpes mundi*, quod Pia Virgo neget?
Cedite Tarpejæ mẽorãdi nominis arces;
Noſtra dat *Vrbs* totã *Præſidialis* opẽ.
Nil ego ſic clari, nil luminis æſtimo tãti,
Ut Jeſſæa mihi Regia *ſtella* parit.
Nil ita terribilis caſtrẽſia fulmina jactant,
Ac *Acies* caſtris undiq; cincta ſuis.
Odryſij premimur gelidis algorib⁹ Hæmi
Diſcutit Hæmonias *Aurea Parma* nives
Balthica ſævit hyems gláciali frigore? quid tunc?
Abſorbet Balthin mite Maria, *Mare*
Sive draco Lechicis eat implacabilis aſtris
Serpentis *Domitrix* toxica nulla pavet
Sive jubâ bellax ſcythicæ plebs atra Meotis,
Graſſetur, pacem *fœderis Arca* docet.
Quid vel in occiduo fulget præſtãti⁹ orbe
Hôc, nec ab õne ſuũ *Lumine*, lumẽ habet?
Quid roſeus pelago ſic clari protulit Ortus?
Clara ſuo prout eſt ex Oriente, *Parens*
Magna venit gravibus vis ex adamante coronis,

E Sed

Sed meliore nitet Taria *Gēma* face. (gna;
Ampla decus Tyrio sumūt de murice re-
Quas *Aurora* Jacob muricis implet opes?
Illa salus terræ pariter, pariterq; polorū
Eximium mundo præstat utriq; decus.
Illa soli *flos* est, cui prospera sæcula vernāt,
Unde fluit miseræ certa medela rei.
Si volucris Phæbi, quia rarior, aptior astris
Phœnix rara ferè Virgo simulq; Parens.
Si Jovis aligerū primos in vulg9 honores,
Possedit volucris, quod rubra tela ferat.
Quas *Aquilæ*, grādis quā cælis admovet ala
Ex æquo laudes, justaq; vota damus?
Scilicet, illa Dei metuēdos dirigit ignes,
Ne feriant, quoties promeruêre rei.
O! utinā, quādo me Tænaris unda lacesset
Lædæi niteat sideris ipsa loco. (pinus,
Imò truci Lethes ubi jam mea gurgite
Rapta cadet, *Portûs* sit *Tabulæq;* vice. (tris
Vis? brevibus tantæ perstringā sidera Ma-
Quidquid amas, hic est, ōnib9 una satis.

8va.

Nie jest Polskiey przegrána, poki Koronney wolnośći stáie.

JEszcze to znáć nie ostátnie *in agonia libertatis* śiły ná nas biią, *necdū extrema pericula*, kiedy nam wolno wowić *quo va-*

valet robore cáłość práw, y fortun náſzych wolno ſpytáć iáko ſię mamy, *& confiteri infirmitates noſtras adinvicem*; mam to *ex ſenſu* pewnego Polityká, *vis magna vocem emittit, at major tenet*. Ná miałkim grążąc nurćie prośimy o rękę, w głębokiey toni, nie przyidźie záwołáć rátá. Przyznáię, że doſyć niebeſpieczna okryłá nas ze wſzytkich ſtron, *quâ domi*, *quâ foris*, náwáłność, *ſat grandi mole malorum premimur*, ále nas ieſzcze wſpiera w upádáiącey nádźiei *Anchora libertatis*, że ſię rozmowić, *& in medium conſulere* możemy, dopieroby to *exequialia* obumárłym ſtánom *ſtupore maximo* gotowáć trzebá, gdyby nam mowić ſię nie godźiło, co nas boli; *linguas primum excidêre Tyranni. ne vel juſta queri, vel dicere recta liceret*, poki wolnośći, poty náſzá nie przegrána. Coż nas w málignie, *tot æſtuantiũ curarũ* ieſzcze trzeźwi, tak iż ſobie iákimkolwiek ſpoſobem dáć rádę możemy? ieżeli nie ten *gratus odor floris*, wolnośći náſzey, lubo poniekąd *ſeptemtrione* zwárzony, wdźięczną *oculo mundi* odmienił nieco bárwę; ále poki go utrzymywáć ſzczerze *in areolis pectorum* będźiemy, po-

ty iákażkolwiek otucha być może *post ſævas hyems ponti, Boreæq; rigorem*, w nową *refloreſcendi* ozdobę. Jákoż ten zácny Kleynot, nie ináczey ſobie ważyć, y ſzácowáć mamy, tylko *eò pondere libræ*, iáko Rzymſki Senat zá czáſow Pompiliuſzá *Cœleſte Ancile*, ktore gdy z niebá do obozu Rzymſkiego *levi verſatum leniter aurâ decidit, à populo clamor in aſtra venit*, z weſołym okrzykiem Woyſk przyięte było, á to dla tego, że záraz przy tym ſłyſzáno, *omnium potentiſſimam fore Rempublicam, quoaduſq; in ea manſiſſet.* Co tym ſłuſzniey *de clypeo libertatis* mowić ſię może, im pewnieyſza, że poty fortun, poty ozdoby náſzey, poki wolnośći *ingenia melius recta ſe in laudes ferunt*, *ubi nobilem animũ vegeta libertas alit*, Státyſtá mowi; tę ſtráćiwſzy *ſpes cecidêre bonæ, & manet ineluctabile fatum*. Niemáią ſzácunku ſwego *coronæ imperiorum*, choćiaż w doſtátki, honory, Páńſtwá, y gárnizony obfite, ktorym *Gemma libertatis*, nie dodáie ozdoby, y waloru; bo tá iáko *rarior Phœnix* przy ſzerzącey ſię tych czáſow Tyránnii, ták przyiemnieyſza owym, ktorym *libertas pretioſior auro*. Nie

zá-

ſzázdroſćiemy Lákonom Iſtmu, gdźie Perſka ſzwánkowáłá *ad obicem Laconicæ fortitudinis* potencya; niech ſię Rzym grodźi *Alpibus, & pelago* od Affryki, my w wolnośći nálzey mamy *Alpes, & Iſthmū*, oſobliwie kiedy *in harmonia ſenſuū, & animorum* zoſtáiemy, lubo to iákoś u nas *longo viluit uſu.* Tá to kiedyś *Domina gētium* Polſkie gránice pod śćiánę *Ortus & Occidentis* pomknęłá tá *Mater populorum*, ták wiele národow *in unum corpus* kliiłá. Tá *Principū altrix* obſzerny Pánom ſwoim ufundowáłá Máieſtat; wniey mamy, co chcemy. Oná ieſt nam *in murū igneū & Civitatem munitā*, oná Rycerſtwu *pro ſago*, Senátowi *pro toga*, niezwyćiężonym Regnántom *pro corona gloriæ*; tę wolnośći *pupillam* iák naypilniey konſerwowáć, tę náwę w oſtátniey toni *fluctuātē* do portu *optatæ tranquillitatis* ſprowádźić, *plus eſt quàm vertere Thebas, aut Rhodopen regnis exſpoliare ſuis.* Stráćiliſmy wprawdźie *nervum belli* fortuny y ſubſtáncye, ktore *ſenſim manus potentium* wyłowiłá, milicya obárczoná, zubożáłe Prowincye, Miáſtá zruynowáne, *agricultura* uſtáłá z kąd naywiekſze bywáło *ſubſidium*, nam ſerca nikt

oprocz BOGA odebráć niemoże, złáſki Máieſtátu mamy ieſzcze wolne głoſy, ktore *depromunt, quo ſenſu doloris laboratur.* Záczym *exemplo* owego Greczyna, kiedy nam rąk y barkow nie ſtáie, zębámi chwytaymy ſię, y utrzymuymy *poſteris* ták zácne *navigiũ fortunarũ regni*, choćby też y ſámym żyćiem.

9na.

Ab enumeratione partiũ, juxta data præcepta.

T O M O 1mo.

Fortuna nemini ſe integram mancipat.

NUlla fides variæ, cui ſubditur alea, ſorti,
Ludit & illudit, recta, nec æqua ſatis.
Integra ſed nunquam Dominæ ſe mancipat aulæ,
Quâq; min9 ſperes, parte nocere, nocet
Indolis ambiguæ, quo proficit, officit ore;
Admiſcet placidis, tecta venena labris.
Dum læto nimium frontẽ veſtire ſereno,
Creditur, immiti cõſerit arma manu. (ret
Triſte ſupercilıũ cui porrigit, oſcula ſpe-
In pretio eſt magnos fallere poſſe viros
In facie veneres, aciẽ formare videntur;
Vultus amãs, expoſt, credito, vultur erit.
Cum riſu lachrymas, cum nectare bella propinat,

Ut

Ut fuit innumeris hæc Dea nata dolis.
Mel dat Ariſtæū mollis dulcedine lingvæ
Impendere ſcias prælia cruda tibi.
Innubes oculos pulchro ſublimat honore
Pupillæq́, gravi mobilitate favet ?
Non ut amet, facit hoc, ſed ut his infa-
ſcinet aulas,
Artibus, ex ipſo mox abitura jugo.
Falſa cano; cæcā Cous depinxit Apelles;
Nempe, videre Deā tot malefacta pudet.
Involvit tenui fallacia lumina byſſo,
Tutius, ut tectâ fronte nocere queat.
Quas Ithace ceras ſinuoſæ congerit auri ?
Audiat ut nullas ſæpe vocata preces.
Quô malas ſtibio fingit? ne barbara cū ſit,
Sidereæ frōtis proſtituatur honos. (mox
Nil deteſtādas quibus omnia prodigit, &
Omnia furatur, commemorabo manus.
Nil volucrē plātā, qua tot ſubſellia calcat,
Inſequitur profugos, arripienda fugit.
Vis, dicā Samio quid deſponſata Tyranno
Egerit ? Arſacio fune peremptus obit.
Juverat haud guttur, qui luſerat annulus
æquor,
E digitis dominæ pign9 inane ſuæ. (ænis
O! cor atrox nimium, Lybicis æquale Le-
Cui per idē furor eſt, ac ſpecioſus amor.

Squāma triplex ſævū ſuffocat ahenea pect⁹
Ne facilē preſſis improba præſtet opē.
Quis vitreos unquā fortunæ finxerit art9
Quæ nullâ frangi vi, pretioq; poteſt.
Dumq; favet riſu, mox ruſtica tergora vertit, (tuis.
Et fugit, hinc, lacrymis irrevocanda
Ergone quis fragili fortunæ ſtare cothur-
Ambiet ? ignarus funeris ipſe ſui? (no,
roma.

V. Glycerius Abbas Landrianus, poſt, Piarū Scholarum Religioſus, candentibus prunis veſcitur nec læditur.

Per Adjuncta.

PAtritiæ, grādis ſpes, & fiducia, ſtirpis,
Quâ mihi Pieridū lege canēdus eris ?
Vix chelys admitti Tiberinos inter honores
Purpureos meruit vix mea Muſa Patres.
Melpomene, quāvis Tarpejis inclyta ſertis
Impar Landrianiæ creditur, ipſa mitræ.
Te ſiquidē Prīceps cōmēdat purpura regni
Scriberis Auguſti, Pontifi umq; Nepos.
Scipiadas claros, bellatoreſq; Metellos,
Sangvinis attingit, jus geniale tui.
Quidquid enim Daunus, veteris quid Roma ſecundi,
Poſ-

Possidet, Officijs accidit ultrò tuis.
Unde fit, è cunis, ut tanti sideris Ortum,
Adjuvet hinc supe rū Cæsaris inde favor
Infantile statim petit alto Landria cultu,
Ac aliæ centum, maxima quæq; caput.
Purpura nulla tuis, nul9 caruisse Galer9,
Laudib9, & summâ prosperitate, volet.
Sed te Pieriæ magis urit gloria laurûs,
Præ solio potiùs Tullia rostra placent.
In Calasantinæ trabeatus Tyro Palæstræ,
Post habitis, celeras, limina parva, mitris
An sibi te rapuit virt9 probitasq; Magistrū
Tantâ ritè Piæ ~~laude~~ ~~stetêre~~ scholæ!
Quis melio potuit te processisse? quis audet
Ardentes prunas mandere more cibi?
Fecisti, quod nemo priùs; miratur & alget
Illæsis carptus Mulciber ipse labris. (tri,
Non plus ignivomi stadiū dū vastius an-
Armiger irrupit Curti9, aus9 erat. (te,
Coclitis haud potior, prærupto, laurea, pō-
Dū tenet accensos Marte calente Duces.
Roma fuit tantæ non vilior area palmæ,
Et doluit palmas succubuisse suas.
Grandis erat Pauli, grandis victoria Drusi,
Te penes Officio deteriore cadunt,
Sic natura loci celsis quid mentib9 addit
Nec nisi fert magnos urbs Tyberina viros.
 Non

Non tibi flãmarũ patiẽs in talia forceps
Armavit tenerã, munia dura, manum.
Arripis ignitas, nullâ formidine, prunas,
An Lẽnon, nudo pollice victor agis? (nũ,
Non foret hic major, Vulcani tollere fur-
Quam vivos ignes posse levare, labor.
Hoc pietas svasit; cæco propè duceris æstu
Rectoris redimens ardua jussa tui.
Sic tibi pro grato vernãtis munere Floræ,
Extiterat flagrans ignibus ille focus.
Sic tua, parendi, nobis incendia, virtus,
Maxima prolicuit, prunaq; fomes erat.
Quô solvi Latijs ea possit gloria sceptris,
Tanta, quod, & tãti luminis astra ferant.
Molles, invalidæ sunt hæc ad præmia Musæ, (opus.
Tam grave, nî resonent classica Martis,
Quis memoret? quàm fronte hilari, quã pectore læto,
Intuleras Lemnon faucibus ipse tuis?
In roseas, ignis roseus se verterat escas,
Quiq; solet cineres, svavia liba dedit.
Cœna fuit; reliquos frugalis fercula mẽsæ
Te nisi delectat fervida pruna foci.
Quis peto, sic cænat? Seraphim te sæcula dicent,
Qui totus, reor, est ignis, & igne satur.

IIma.

11ma.

Per congeriem ſimiliũ.

Pro gemmis ratio Coronas Principũ ornat.

ONerant excerebrati vertices, auguſta Regũ diademata, & onerantur, prout erudita ornant capita, non ornantur ab illis. Vix aliquando ſpeciosiores ſunt purpuræ, quàm ubi doctis impalleſcunt paginis, vix ſereniùs imperialia collucẽt Nomina, quam ad luminoſam Cleanthis lucernam! vis? ut tibi dignitatem ſcientiæ depingã in murice? Quot adamas coronis, gẽma annulo, ebur ſolijs; quot inter planetas ſol, inter ignes luna minores, inter metalla aurum? quot in hortis roſa; in pratis flos, in dumetis laurus; quot lumen tenebris, imber agris, tabulà naufragis, quot inter nautica ſuffragia Pharos, inter ſaburram coralia, tot ratio terſior in Regia dignitate adſtruit emolumenta. Sane fulgidi literarũ carbunculi, pulchrius, an utilius? quovis adamante in coronis emicant. Gemmæ cultioris ſvadæ omne ſibi pretium orbis ſubarrhant, paginarum ebur, candidos & felices imperijs deſignat dies. Ad radioſam Apollinis frontem, quis non ſé-

re-

reniſſimus, quē ideo Græca ſagacitas ſolem vocat quod literis omne purpurata ſidera debent lumen? Ad noctium Atticarū illuſtres lychnos, quæ tam umbratilis gloria, ut non illuſtretur? ad aureū Minervæ imbrem, quæ in meſſem felicitatum non exuberent regna? Certè ſuadæ vernantis roſæ, caput coronati merentur Perſei, non calcaneum; eloquētiæ flores in ſerta regijs mentibus adoleſcunt, Parnaſſia laurus victrices condecorat laureas. Brevibus dicam, felix omnino imperium, ubi ratio pro gēmis Principes adorant tænias.

12ma.

Gratulatio Duci Exercitus, facta per hyperbolen continuatam.

ASſertæ baſilica inter Poloni orbis decora, victrici tuæ ex domitorum hoſtium jugulis palmæ, integros ſecū noſterCytheron laurearum lucos in adorationem proſternit. Sed, quæ tot Hæmonidum ſariſſarum oppreſſit nemora, tot manipulares comminuit acervos, centū implevit acies, abſq; gravi onere Parnaſſijs etiam collibus ſucollari non poterit. Ingemuit oriens ſub inſupportabil;

im-

imperatricis tuæ clavæ & ferri pondere, quem ne deleres toties, uno prælio fermè delevisti, extinxisti in primo fomite, ne toties in sarmatico exardescereret septemtrione. Imò priusquam è vagina bellatorem traxisses ensem, jam audaces hostium superbiæ detraxisti cristas; priusquam intentares ictum, tot imperiorum præcidisti cervicem. Te ad Borysthenem commorante, cædebatur Rhodope; glaciabatur Thrax Bosphorus metu, cum Tyram Aquilis victricibus lustraret. Te vix castra movente, emovebatur Asia ultra fines orbis. Docuisti pigra uliginosæ Mæotidis stagna, agiliori decurrere lympha, dum barbariem toties in fugam egisti. Attrivisset hic Antæus labor Herculem, tuæ fortitudini ludꝰ est. Quo igitur Patriam? quo nos obruis solatiorum archipelago? qui bellicosæ frontis tuæ sudore, tam facilè metuenda Ortûs suffocas incendia, quàm difficilè foret alijs eadem inspicere. Nos certè Asiæ manubias, obæratæ Tuis victorijs Eloquentiæ munere compensaturi, breve hoc animorum deponimus homagium, ut laurus, & æternos honores

per-

perpetuo tibi vere comat, obſtrictus æther.

13tia.

Gratulatio ſtatus Spiritualis cuidã per Ironiã.

HAbent quod ſibi Divinæ gratulentur Aræ, qui novam in te poſt veterum holocauſtomata, præſentas victimã. Meliori hoſtia, nec ipſa Agenoris armenta excelluerunt; aurea Diogenis pecus Jovi non magis ſapuit. Certabis, inter ſacra Cleri miniſteria uſq; ad ſangvinem, quem tibi credo, ſæpius in vultum conſcius mentis evocabit rubor. Eâ ſemper dignus laureâ, qua nobiles coronantur victimæ; Indolis fermè excitatiſſimæ, ſi inter caules & caulas ſemper comparẽdum eſſet. Melius curæ animarum conſuli non poterat, quàm ſi à te non curarentur. Optimum in Eccleſia merereris beneficium, ſi omni beneficio careres. Quid? oleum, & operam perdidit, qui tam egregium Athletam ſacris unxit; niſi forſan ideo unctum te aſtra voluêre, ut citiùs vitæ curriculo eveheremis, ne diu ararum pudor ſuperſis, ut igitur optimè vivas, vive breviſſime, hoc unicũ exoptamus.

14ta.

Per Definitiones.

Inter privatos Scholasticæ disciplinæ parietes, publicæ luci educantur ingenia.

DOstoyna cnota, rowna się ze słońcē.
Ktory zá wschodnim pierwey się E-
dońcem. (tách,
Kryie, y pławi gdźieś w głębokich nur-
Niż się żeglárskich pokaże ná burtách.
Albo wspániałe przyobleką Sfery,
Iásnych promieni złoćiste szpalery.
Tym oná trybem pod Attyckie ćienie,
Ná potym zgodne Páństwom świátłá
żenie.
Jákoż ukryte ná czás krotki chwały,
Łátwo ponoszą, naywiększe upały.
Y bespieczniey się w Cnot łáduią páki,
Gdy wytrzymuią, prac ćiężkich áttáki
Ma ten dánk Umbrá Minerwy, że Męże,
Wnęt z świáteł zácnych dostoynośćią,
zprzęże.
Nie długo płonne błyskáwice świecą,(cą
Ze się rwą ná świát, wprzod niźli zánie-
Siew liter drobny, niż się w wieniec koli,
W Attyckiey długo ma się chowáć roli.
Y lubo w szczypior, álbo kwiát co wznі-
dźie,

Ná

Ná blaſku ſłońcá w deſpekt świátá idźie
Bo wnet zápali niedoyrzałe żniwo.
Ktore z pod ſkiby pnie ſię nie leniwo.
Skorzeyſzá Ceres prędko ſię okruſzy,
A kwiat zbyt ránny ládá upał ſuſzy.
Pieſzczone ſzczepy, ſą młodych lat ſtány,
Ktore gdy w kwiećie,y frukt nie przer-
wány.
Silić ſię máią, wprzod ſię geſtym liśćiem
Zewſząd umáią, áby gdźie przed źi-
śćiem.
Doyrzáłey pory, trzezwiąc ſię ſtrumiēmi
Kwiát niezáſuſzył ſpálony promieńmi.
Ten ſię z pleczyſtym páſſuie Centaurem,
Kto czás niemáły ſkronie chłodźi,laurē
Cáłemi złotá minerá Alpámi, (iámi;
Nákryta, w głębi ſkał twárdych ſię
Y nie w przod świeći wkrolewſkiey koro-
Aż potē zmoczy Mulciberá ſkronie,(nie
Gdy iey łákome ſzukáią ozkárdy,
Albo płázuie ná kuźni młot hárdy.
A coż dopiero iść nam grá ma o to,
W ſkále Párnáſkiey ktore rośnie złoto.
Kryie ſię z ſtádē po chwaltách przepior-
Niż ſwe do lotu wyceluią piorká. (ká
Ná dnie gdźieś perłá leży Oceánu,
W przod niż ſię w ſoldze ſwemu uda Pá-
nu.

Y pierwey więźuię, w grubey ięczy konſze,
Niżeli naydżie coś nád morze ſłońſze.
Płeć delikátną wnet ſłońce opali,
Ná tey, y młodźieſz bywa częſto ſzáli.

S I D U S 3tium.

De diverſitate Styli Oratorij.

Quoniam ad lucubrationes amplioris ſvadæ progredimur ex re fore æſtimo ſcire, quali in minoribus, quali in Majoribus ſtylo uti oporteat orationibus; unde moneo.

1mò.

QVatruplicem eſſe ſtylum Oratorium Tullianum, Laconicum, Senecianum, & Lipſianum: ſeu floridum, conciſum, Sententioſum, & eruditum. Tullianus ſeu floridus, figuris amplioribus, ornatu verborum ſolutiori, periodis longioribus abundat; Laconicus, membra & periodos breves, & ſæpe cōmaticas adhibet, Lipſianus variarū ex Authoribus ſententiarū, & fragmentorū ſerie concatenata gaudet. Senecianus in ſenſus genericos, cum aliqua morali inſtructione excurrit.

2dò.

STylo florido ſeu Tulliano locus eſt in Oratio-

tionibus Majoribus, Progymnasmatis, narrationibus. Laconicus, orationibus salutatorijs, gratulatorijs & alijs Civilis svadæ lucubrationibus, Elogijs, inscriptionibus, Epitaphijs idoneus. Seneciano in discursibus moralibus, monitorijs, in consultationibus, Epistolis patet area. Lipsiano in narrationibus, comicis lucubrationibus, sed perbellè in Epistolis Styli polonici utimur, quod hæ fragmenta Poëtarum, sensus authorum varios, ænigmata, multum ament.

3tiò.

NOn incomptè sparsim, in orationibus panegyricis præcipuè, misceri quatruplicē hunc stylum, ita, ut ubi occurrererit sensus genericus moralis, adhibeatur stylus Senecæ, ubi narratorius laconicus & Lipsianus, ubi affectibus, invectione, descriptionibus insistit Orator, Tullij togata eloquentia, campū sibi vendicet.

4tò.

UT facilè quis ejusmodi stylum diversum combibat, operæ pretium erit, authores, unde styli diversitas derivatur, frequenter relegere, Ciceronē scilicet, Senecā, Lypsium, Atticas lucubrationes.

5tò.

IN Tulliana facundia, plus amplis dictioni-

nibus, figuris, periodis indulgendum, in Laconica & Seneciana exercitatione, ſenſibus magis quam verbis utimur; unde ſuperflua adjectiva, Phraſes prolixiores hinc arçentur, ipſis plerumq; ſubſtantivis & verbis res abſolvitur. Ad exemplum offero certamen dictorum Authorum, pro ſua cujuſq; eloquentia.

LUCUBRATIO 1ma.

Tullius pro Styli amplitudine perorat.

NOn mea equidem Conſularis purpuræ Majeſtas hæc eſt, aut Senatoriæ dignitatis amplitudo, quo minùs primiceria palmaris noſtræ facundiæ authoritas, ut è Domo, & Curiâ Conſulari, pro domo propria & facultate dicendi, è roſtris, pro roſtris è Latio, trabeatus Orator laureatorum faſcium, & imperij arbiter perorem, quia tamen debito quodam parentis naturæ juſſu, ad originis, famæ, nominis, ut ad ipſius vitæ defenſionem, vinculo irreſolubili adſtringimur, aliquid mihi in ampla Procerum concione, ad judicium tot intentarum mentium & aurium, pro gloria floridioris eloquentiæ differendum eſt. Quouſq; ego in imitabili fermè patientia, audaci-

bus Laconum calamis, ut telis in agro meo Tulliano defossus, configar? nec concessa iniquis etiam manibus fruar quiete? Quousq; inter religiosa busta, acribus mordacium ejusmodi vesparum perpungar aculeis? in cineribus brevi Attico confodiar ense? verberer Stylo? nil purpuratos Manes, sua dignitas, nil Capitolini Jovis è propinquo reverentia, nil Romæ, orbis Dominæ Asylum, nil legitima sepulchrorum sanctitas, nil tot Cæsarum, imò & nostra, quæ protexêre Hesperiam, nos juvabunt trophæa? Quousq; calamos calamis, aculeos aculeis, enses ensibus, aciem aciei, signa signis in vindictam Majestatis Tullianæ opponere differam? sed sileam ego; vasta ingeniorum amplitudo pro me non decertabit? instructas periodorum phalanges in arenam paginarũ non deducet facundia? si gygantæã membrorũ proceritatem, in pumilas Atticæ brevitatis sectiones non armabit Latinum? lunata cõmatũ, non acuet cornua? At verò quis vertiginosa ejusmodi capita è Delphico tripode afflavit furor? ut è vestigijs in fastigia, ex apicibus in apices, è terris in sy-

ſydera, è ſyderibus in Eliſios campos, uno quaſi ſaltu, prætermiſsâ planioris eloquentiæ viâ, involent? Apertiùs rem indigitabo; quæ amentia Iſthmo brevi, vaſtam Marathon, Tyberi Adriã, Ithacæ Græciam, agro Attico orbis univerſi magnitudinem includere velle? id eſt, ſenſus Auguſtorum imperio vix capiendos, arctiori periodorũ mancipare compede, amplam ſtudioſarum mentium vaſtitatẽ, brevioribus compingere ergaſtulis, nucleum eloquentiæ, qui in fertilẽ exuberare debuerat ſylvam, ſtricto tenere putamine, capacioris ripæ Oratorum flumina, in tenuem cogere rivum, latepatentes facundiæ campos, intra minores agere ſepes, me Tullium, in gleba Attica fodere, ſpecies quædam inſaniæ eſt, cui ille tantum manus dederit, qui conſulari togæ breve ſagum, enſi acum, Leoni muſcam, Æthnæ focum, Olympo talparum ageres comparabit. Libant ejuſmodi infaſcinatæ apes in floribus eloquentiæ nectar, non bibunt; mento poma natantia trudunt, non edunt Tantali; ſcaphis minoribus aſſiliunt, non frãgunt navigio fluctus Palinuri. Neſcis

perdite Lacon, quam ſit tibi curta ſupellex, penes tot Romanæ Curiæ opulentias, quam anguſto ſtringeris limite, ad Latinæ Palladis latifundia, quam paupere dehoneſtaris manticâ, ad auguſta phaleratæ dictionis laticlavia. Quid trũcata tua periodus magni agere? quâ aures gratiâ? quâ mentem amænitate, quâ animum ſtyli fœcunditate recreare poteſt? quid in aulis Principum, quid in Curijs, quid in Senatu, quid in equeſtri circo, quid è roſtris, quid è pulpitis ad oblectamentum cujuſq; moliri, & proferre conabitur? Num tua illa, acu Palladis ſubtiliora, acumina, procerum non aſpernabitur majeſtas? num perpetua extaſi ad ſublimes defixa ſenſus, tecum per ideas ſagaciſſimo vix comprehendẽdas ingenio, rapietur? è colle in collem, ex imo ad ſumma, levitate trabeis incognita, cum volucri tuo oberrabit argutiarum aucupio? num publicis diſtẽta negotijs, prima quævis Reipublicæ capita, in tuam ibunt inexplicatorũ ſenſuum vertiginem? Quæ limites regnorũ armis prorogant, tuis coercebuntur repagulis, perplexo captivabuntur eloquio im-

imperia ? absit sanè. Natalem Palladi agrũ Atticum asseres ? at nosti benè quo Æneæ fatigio illata est Romæ, qua pietate incendio Trojæ erepta, quo scelere è Græcis impugnata, ut jam vel inde Atticæ svadæ inimicã scias, quæ ideo Capitolium occupavit, ut Tullianæ eloquẽtiæ imperium toti imposuisset orbi.

2da.

Lacon pro Attica brevitate Styli.

ARma priùs, an calamum stringam? nescio, lædi sentio. Itane Latio necdũ Græcia formidabilis ? Ænea, caput Latij, consule; per tot æquora, terrâ jactatus & alto Doridem fugit. Septicolli superbiæ, minor Athos est impar? Ignoras forsan Cicero, campos Atticæ ferreâ armorum messe Cadmo eviruisse ? sunt nobis manus in dicacem Consulis lingvã. Verborum parci sumus, non verberum. An farragines peridiorũ, phalanges laconicas exæquabunt, sed è pari nobis ferri, ac facũdiæ vectigalis gloria est. Quãvis ut sangvinis nostri, ita sepiæ tenaces, prodigi sumus in alienas clades Victores, subtili Myrmecidis quadrigâ, pro grandibus Pori elephantis Capitolium glotiæ

 ascen-

aſcendamus; brevi compendio res maximas auditori offerimus, ne longa expectatioue, avidæ finis & nuclei excrucientur aures; Certè ſchinotenicis funibus ſtrangulatur omnis in concione attentio, utinam & ipſi Ciceronis aſſeclæ. Inflatum Pneuma latera oratorum, velut navigiorum Carbata diſtendens, ad ſcopulos indignationis & tædiorũ impingit. Quid? effuſa ingenia, ut flumina, citò areſcunt, ubi latiùs extra alveum vagantur; anguſtius fretum ideoq; profundius ſemper undis abundat. Vis verũ fatear? fertilis ſenſuum, & acuminũ copia, cariſtiam verborum generat. Profunda ingenia, ut Oceanus, nunquã exundant, parvi torrentes, quibus omnis gloria eſt obſtrepere lapidibus, ſæpè ultra ripas expatiantur. Non eſt optimus ille orator, qui effuſus; ſenſuum & rei inopiam picturatâ laxioris eloqventiæ chlamyde inveſtit. Nervus amplâ corporis compage, ut fortior ita felicior; quidni & nervoſa oratio? altiùs exiguâ plumbi glande, quam longiori ſariſsâ, in corpora armatorum hoſtium deferimur, proſperiùs exili ſed acutâ periodo, quàm infarcitã

citâ ideoq; langvidâ schinotene animos ferimus. Quanta est?

- - Puppim retinens, Euro tedente rudentes,
In medijs Echeneis aquis? - - - -

OBluctantia vela, brevibus pinnis, remos, tenaci squammà, captivat, quod grandior cetus, nisi evertat, non præstaret. Quantæ molis Tyrius murex? & augustas Principum offundit, ac appretiat purpuras? Quid si illa redirent sæcula, ubi tenues accentus, modicæ planetarum effigies, integras suppleverunt periodos? & verò, cur laborantes suá magnitudine in paginam deducamus montes, ut exilem aurei alicuius sensus enodemus venam? si ipsam auri venam, absq; ejusmodi onerosâ montium strue propalare possumus? Molem augent, non pretiū exerescentes in immensum pneumaticæ; cur tumidos septem ostijs propinemus Gangis vortices, ut gemmas eloquentiæ piscemur, si extra vadum & fluctus, gemmas proferre liceat? Offundimur copiâ phaleratæ dictionis, & vix minores eruditionis auratas inde exportamus. Fateor quod raptam Ilio, Latio intulit Palladem Æneas, sed hinc infero,

invitam Látio detineri, quia raptam; in Atticam ultrò ſtatim ex Jovis cerebro fluxit, unde aurea natalis ſui pluvia fertilem aureorum ſenſuum reddidit Laconum glebam. Imò meminerit Troijus hic galeatæ Virginis raptor, quas Styli Attici expectat pœnas! Quamvis & ipſa Pallas ſuâ ſe vindicat haſta. An verò Latiale imperium Attica hæc occupavit Dea, ut jugum Tullio impoſuiſſet? Imò ſit Pallas Jovi Capitolino contubernalis Patri filia, at illa ipſa acu pingere novit, quæ fortis cuſpide armatur. Telam igitur laxæ orationis Tarpejo in ſindonem concinnat Jovi, pro Græcia ut brevi ægide ita haſtato acumine decertat. Gaudeant pendentibus langvido in terras fluxu laticlavijs Tullianæ exedræ, Lacones breve ſagum decuit ſemper. Emenda errorem lingua! Latiùs noſtra Attica Tullio dixit, quia latiùs orbi imperavit.

3tia.

Seneca pro ſuo Stylo.

EXitialem mihi Romam, crudelis Nero, ſuſpectam de fide Atticam varius Themiſtocles fecit, ut nec Tullianæ amplitudini, nec Laconicæ brevitati ſub-

ſcri-

ſcribam; me ſequor, ne ducibus lauream debere videar. Imbecillioris eſt genij, aliena tantùm premere veſtigia, & non ſua alijs offerre premenda; trivio quæſitæ Heroibus gloriæ inſiſtere, & non ſectis hinc inde difficultatum ſalicibus, novum perennaturæ laudis aperire iter. Annibalem, Romanus licet, amo, qui neglectâ Appiâ, per Alpes in Capitoliũ viam quæſivit. Brutæ indoles, & ruſtica pecora, id commune habent, ut noti, ſibi, & detritis in ſtabulum ſemitis, duce inſigni tauro, decurrant, nec quâ eundu eſt, ſed quà itur, accelerent, nos pecudum conſortio Civilis Reſpublica exemit, ut hunc, qui rectus eſt, non quem ſæcularis conſvetudo explanavit, ſequamur tramitem. Nec laxæ tamen Conſularis Tulli togæ, nec ſuccincti Laconis amiculo obtrectaverim, quorum egregij niſus, æmulos, non oſores merentur; manuductores tamen in palmare eloquẽtiæ ſtadium habere noluerim, quo me ipſa deducit ratio. Placet longo aditu, placet compendioſo ſaltu fanum Palladis intraſſe; ut flores fuſioris, ita nervos brevioris Styli, non abſq; palma judicaverim,

rim, sed mihi præter Oratorios fontes; alia est scaturigo moralis eloquentiæ. Ita campos Rhetoricos, colo, ut curriculo vitæ humanæ pulverem Olympicum mortalitatis collegisse velim. Acumini Laconico aculeos, floribus Tullii, absynthia, sensib9 profundis sentētias admisceo; id est, morum rationi, non orationi deservio. Ideoq; cedo suas Consulari Oratori cathedras, cedo Atticæ lusus, & argutias, quem matura Procerum dignitas, quem trabeatæ curules, quem sigilla Principum expectent, ut senatûs consulta, voces Optimatum publicas, ut literas, & instrumenta Regiæ liberalitatis, vel conficiam, vel maturem. Si verò pro laurea cum Cicerone agam dignius, quia è subsellijs, non è rostris, si cum Lacone, nervosius, quia in animis, & moribus, non in auribus tantum & mentibus, nostra dicendi, aut scribendi exercetur facultas.

4ta.

Mercurius componit litem Stylo Lipsij.

R*Ees voto cessêre meo.* Nil mihi potuit contigisse gratius,

Quam movet doctis, ubi, bella stois æmula Virtus.

In

In præceps dejectis mentibus, finibus est jacuisse; Consul ait, sublimi fultos generosæ laudis honore,

Quæ propè stat superos, hæc nisi meta juvat.

Quisquamne summæ culmine gloriæ,
Possit librari dignius? involans.
Pálmis Atlanteos recessus,
Vt studium Latialis Aulæ?

Hinc Venusius:

Quot si me Lyricis vatibus inseris
Sublimi feriam sidera vertice.

Quare, ut, *Musis primus honor,* sic *prima est in sidera virtus*

Quam fervida æmulationum studiosis mentibus obtulerit arena. Gaudeo,

Quod Senecam, Tullium, - - -
Laconem, *docili commisimus iræ.* Ita maturas etiam indoles, & purpurata Nomina,

Curriculo pulverem olympicum
Collegisse iuvat - - -

Quæ debitæ æstimationis, accendit fervor,

- - - *Palmaq́, nobilis,*
Terrarum Dominos evehit ad Deos.

LAudo Tullium, quia Capitolino Jovi te-

tenor, de Jove ſatus, quamvis Enodio, Tulliano, ferrum adictis nuncupetur.

Laconi ſemper.

- - - Cylenius adſtitit alcs,
Somniferam quatiens virgam, tectuſq; Galero.

Cui Cyllenen Patriam, Majam genitricem debeo,
Senecæ majeſtate moveor, qui gravior Neroni ſenſibus
Quàm ipſi Nereo decretis, fuerat.

Æquali mihi jure venit, ſeu Roma triumphet,
Seu niteat ſertis Attica Parma ſuis.

Diverſus eſt in omne faſtigium trames, ſed unum omnibus petitur faſtigium, cum Seneca decido.

S I D U S 4tum.

De Amplificatione Minori ſeu per argumentationes.

LUCUBRATIO Ima.

Per Continuatam propoſitionem ſeu per Allegoriam contituatam.

A Subſtantivo, dices Ducem
Exercituum, eſſe Animam.

Rei-

Reipublicæ, unde ſic per Continuatam allego-riam ſalutabitur.

AD auguſtum præſentiæ tuæ, & victricis Clavæ ſerenum, novam, & hanc ipſam palmarem ordimur vitã, *Dux Illme*. Reddidiſti vitales, exanimatæ ad tot caſtrorum pericula Palladi Spiritus, cum te, Animam Reipublicæ, imò, & noſtrã, pectoribus, non oculis tantum ſvavi benevolentiæ ſpiraculo ingeſſiſti. Adeoq; extra Aſſiriam, feliciorem aperis Orbi Polono voluptatis paradyſum, ubi trabeatum numen vigoroſo adventûs tui nos afflas ſplendore, cui tot populorum & armorum inſigne corpus omnem publicæ ſpei debet vitalitatem. Ferax heroicorum Spirituum imperatrix tua Clava, quaſcunq; præſenti lumine recreaverit mentes, novo in ſolatiorum gloriã animat vigore, qvæ ipſis tantum hoſtib9, animam in exitia projectam, metu expreſſiſſe gaudet. Aureus hic ramus, fabuloſâ Mercurij virgâ potior, centoculum Orientis Argum æterna nocte funerum, vigiles Barbarorum excubias, gravi mortis ſopore, at exanimes etiam Civium animos paratioris vitæ beatidudi-

ne

ne, nos ſalutaris lætitiæ cumulat congerie. Scilicet Dominatrici Clavæ tuæ idẽ in Manes, & vitam, jus eſt: adimis faſtuoſos hoſtibus Spiritus, formidine malorum expreſſos reſtituis militiæ. Quoties Geticus tot ſuarum Urbiũ & caſtrorum detexit ortus funera? quot exangves acervos, direpta ſigna, proſtrata mænia! quot trophæa, quot victorias, quot triumphos tua animatos fortitudine, non ſine crueto aſpexit rubore? Quidni ad tot hoſtium mortes, novam nobis in tuo Adventu inſpiraveris vitam? dimidium animæ Horatius debeat Mecœnati, nos quia indiviſibilem cum Ariſtotele profitemur, integram à te, & in te recipimus, ideoq; & tibi in æterna obſequia vivemus, quem Unicam Reipublicæ, & caſtrorum veneramur Animam.

2da.

Ab Adjectivo quantæ rei, dices, Ducem eſſe decus maximum Regni, per continuatam propoſitionem.

Salutatio ejuſdem.

AD menſurã magnitudinis gloriæ tuæ, noſtra, pumilæ alias acceptionis in tui adventûs venerationem excreſcunt

ſo-

ſolatia. *Dux Illme*. Habent hoc commune, illuſtres maximorum ſiderum ortus ut ingentes minoribus etiam clivis adſtruant umbras. Pygmæa Atticæ Palladis tenuitas, in Giganteã Geryonis aſſurgit molem, vix illam clementi ſuo, Purpurati ſoles, afflaverint radio, qui omne dignitatum deſpexêre faſtigium. At quãtò conatu noſtra in altum eniti deberet lætities? ut porrectum inter auguſta Reipublicæ Phænomena Tuæ dignitatis culmen attingere valeat? qui ultra lacertoſi Atlantis proceram cervicem, eminentiori Virtutum attolleris ſuggeſtu, ut dignius Siculo Atlante, Cœlum Patrium ſuccolles. Vidit te centimano Gyge fortiorem, armatus ferro Turceus Orion, tricorpore Briareo valentiorem bellax Aquilo, Encelado ſuperiorem Trax Hæmus, cum Martialem ceſpitem victricibus laureis, hoſtilem glebam innumeris funeribus, Patrium orbem mille trophæis repleres. Adeoq; nil de Te tam eminẽs, nil tam grande, nil triumphale adeò dicere poſſumus, quod hyperbolen aliquã, & non verius juſtæ laudis tuæ gloriam ſaperet. Magni Alexandri victorias im-

ples Maximus, maximum Fabiorum nomen reddis optimum, Herculeum robur præstas fortissimus, cujus magnitudinē, & clavæ imperium, nulli limites, nedū Macedonia capere auderet. Tantus nobis advenisti, *Dux Illme*, ut necdū summa gestientis lætitiæ argumenta nostris ingereres pectoribus? Crescere videtur omnis terrarum amplitudo, non hoc tātùm exile Palladis stadium, quod triūphali tuo calcas vestigio. Unde etsi diminutus capite ad calcaneum tuum provolvitur Mercurius, quia necdum Civili satis idoneus activitati, grande tamen tibi deponere nititur eloquentiæ vectigal, ut maximæ dignitatis Duci, non inferiori applaudat conamine.

3tia.

Ab Adjectivo qualis rei dices, Florentissimū Ducem amænitate præsentiæ suæ oblectare oculos universi per continuatam propositionē.

NOvam præsenti honoris, & vultûs tui amænitate, errabundis inter conspicuos adventûs tui splendores pupillis induxisti Florentiam. *Dux Illme*. Nulla certè Pæstana fœcunditas eo rosarū triumphat purpurisso, ut florentissimæ di-

gni-

gnitatis tuæ purpura, noſtros in contẽplationem tui abripit oculos. Præſtantius objectum intellectui humano, non potentiæ tantum viſivæ, Ariſtotelis præſcribere non poterant Cathegoriæ. Exhauris adæquatâ gloriæ vaſtitate, omnem ſenſuum aviditatem, ubi te in luminoſæ virtutis tuæ ſplendore ſcopum univerſo objicis. Quidni verò illâ exporrectæ in clementiam frontis voluptas, ut noſtros, ita orbis oblectet animos? quæ ſuavi quoties Charitum vernavit honore, viſa ſibi quævis aula nitere magis. Decolorata barbarico cruore flumina, te bellatore inveſtiti virentibus laureis Daciæ campi, te auſpice, exuberans in ſerta victricia Martialis ceſpes, te Duce effrondeſcens in denſos palmarum lucos omnis acies, te victore nondum admiratori oculo gratum exhibebunt ſpectaculum? Habent in te perennem, rectègeſtorum virorem regnatrices pupillæ quo recreentur; habent caſtrenſium aquilarum obtutus ſudum, gloriæ meridiem, ad quẽ exerceantur; habent purpurata lumina ſuam non coloratæ virtutis amænitatem, qua detineantur. Colorem enim alium

non pateris, nisi quem ab hostili sangvine traxisti. Quo igitur te nobis præsentas oblectamento, *Dux Illme*, qui tot mũdi oculos in tuæ magnitudinis objectum avertisti? Et licet Atticam Palladem colimus, Atticas tamen hinc arcemus noctuas; tantum sidus Aquilas meretur, nõ atrioris notæ volucres; ut scias sarmaticæ Aquilæ pullos, bellatricibus tuis Aquilis devoveri.

4ta.

Per Sympathicam connotationem dices: Ducem esse Patrem Patriæ.

WYráźić sercu, nie tylko ięzykowi trudno, iák wesołym lustrem, *quo nectare solatiorum* uymuie nas, y stęsknione, pod ten czás áffekty nász̀e szczęśliwy *in propria reditus* W. M. M. Páná, *Patris Patriæ* J. W. Dobrodźieiu. Ták záwsze *adventus Domini* bez osobliwey poćiechy być nie może, bo nieomylną prowádźi w komitywie *salutem populorũ*. A coż dopiero, kiedy przytym ieszcze *dulce decus Patris teneros irritat amores?* kiedy Oycowskie około nas, *in tutela Reipublicæ*, widźiemy pielęgnowánie? iákie tu spływáią *torrentes voluptatis* ná

oschłe

oſchłe długim pragnieniem ſercá náſze? Wiádomo dobrze nietylko Sármáckim leżom, ále też *ad ultimam Thulen, & Bactra* położonym narodom, iák pieſzczono przy Hetmáńſkiey buławie fortuny Oyczyſte, *bellum & pacem*, doſtoyność Rycerſtwá, y Máieſtátu *ſinu eodem* piáſtuieſz, iáko obozowe niewczáſy, publiczne ádreſſy nieprzełománe *in rem* dobrá poſpolitego prace *Paternâ ſolicitudine* rad ponoſiſz, *quo belli ſtudio Rhodopeja prælia tentas*, ábyś tylko domowego ſzczęśćia, cáłośći praw, y złotych wolnośći *pignus optimum* iák nayzácniey *in uſum Patriæ* wychował, przez co wieczne Imię *Patris Patriæ* u Swiátá Polſkiego, *meritorum non favoris ſuffragio* powinne W. M. M. Pan odbieraſz, my w ſámym ſkutku Oycowſką Iego łáſkáwość ponośimy. Więcey to zdámi ſię czyni, ták wielu Rycerſtwá liczney Koronie, *tot Provinciarum civibus*, ták wſpaniáłey Rzeczypoſpolitey ſynom *commune Patris nomen*, niezłománą dźielnośćią, bezſennym ſtárániem, nieuſtánną pracą, *partiri*, ániżeli *Priamo Hectoris, Pellæo Achillis*, piſáć ſię Oycem, wczym W. M. M. Pan *uni-*

universali gloriâ támtych celuieſz, bo *quæ divisa beatos efficiũt* ſam *collecta tenes*. Więc że *commune bonum* przy ſzczęśliwym Iego przybyćiu iáko *Patris Patriæ*, odbieramy, *communi solatio offundimur*, pod ſtopy W. M. M. Páná naſze śćieląc obligácye.

5ta.

A verbo activo dices, Ducem qui toties domuit hostes, domitorem esse animorum, per continuatam propositionem.

GŁośnemu *ad Tanaim, & Istrum* Zwyćiężcy, hołdowniczey wenerácyi *serta*, pod zwyćięſkie ſtopy *in ominosissimo accessu* prezencyi Iego śćielemy, J. W. D. Animuie nas do tego *tot laudum titulis, nullâ formidine victos*, wrodzona W. M. M. Páná przećiwko záwoiowánym nieprzyiaćiołom klemencya; y lubo nas ſobie, *Majestas* walecznego Imienia podbiia, ále táż ſámá *parcere subjectis* umie, iákoż tá ieſt *vis inaperta sagi*, y wielowładney buławy, że nátárczywe Nieprzyiaćielſkie gromy, polorownego bułatu *fulgure* przeraża, życzliwe záś áffekty *fulgure perenni* Pańſkiey łáſkáwośći uweſela. Y nie ták to ieſt wſpániały tryumf, de-

ptáć

ptáć *captivas Regum cervices* zwyćięſką nogą, álbo *viâ Appiâ*, nie bez ziádłych żądeł piąc ſię *in Capitolium*, iáko widźieć dobrowolnie nágięte *in arcum triumphalem* życzliwe kárki, álbo *viâ Aureliâ* złotych przyiáźni *pectoris arcem* obeymáć. *Quàm Tanais, potior chari victoria Civis, quem ſolus debellat amor*. Prym bierze W. M.M. Páná ſłáwy nieśmiertelney klawá *in hac arena* zwoiowánych áffektow, ktoremu do ták wielu záſzczepionych nád Dnieſtrem, Prutem, y Dunáiem laurow, *ad palmas & adoreas*, łączymy *Civicas coronas*, á tym rozrządna Iego Bellona owo *Cæſarianum* przypiſuie, *ex utroq; Cæſar*. Przećież táż ſámá *dominatrix virga*, ktora częſto płazuie *Erythræum* płynącey *ex jugulis hoſtium* poſoki, nam *mel de petra propinat*, oſobliwey klemencyi, kiedy zá ſzczęśliwym W. M.M. Páná *ex theatro Martis* powrotem *nectare lætitiæ* nas kontentuie, że tego, *quem metuunt Parthi, trepidat glacialis Araxes*, ktory zuchwałą nieraz płáſzał *ad Mæotidem* Taurykę, łáſkáwego *animorum victorem* powitać, y do nog Iego *in hecatomben votorum* upaść możemy.

6ta.

6ta.

A verbo Passivo, dices, salutandus est Dux hospes, quia infractus armis, vincitur amoribus.

PRzy niezłomney *armorum fulminibus*, ſzeroko pánuiącey W. M. M. Páná buławie, zá wygráną mieć ſobie *in arena solatiorum* będźiemy, kiedy nam plácu *inter Regni negotia*, do wyświádczenia náſzych zyczliwośći uſtąpić ráczyſz, J. W. D. Nie ieſt to bynaymniey Páńſkiey łáſkáwośći *inglorium*, po wielu zwyćięſtw y tryumfach, z niewolonym być uprzeymym áffektem, *post tot orbis trophæa, Herculem vinci amoribus*, y owſzem coś ozdobnieyſzego z tąd biorą *victrices adoreæ*, kiedy bez żádnego wſtrętu *adorari* mogą, wſzákże bárdźiey iedno Rzymſkie *salve* pámiętnego *ut oleâ pacis, ita lauru Actiacâ* Auguſtá do pozwolenia wolnośći *ex desiderio populi* nákłoniło, ániżeli *tributarium*, y bogáte donátywy ? bo iáko pierwſze Luminarze Niebá, tym lepiey niſkie ogrzewáią *planities*, im więcey ich *radius refringitur* od źiemi; ták *purpurata sidera*, w poddánych ſercách *tutius regnant, cum pronius serviunt*, ich áffektom, y oſobliwą wzniecą ſię *ex hoc fomite*

mite do kochánia Pánow ſwoich ochotą, kiedy *ſpolio Clementiæ* ćieſzyć ſię mogą; iákoż, *amant & Regum pectora vinci*. Známy y my dobrze co zá zdolne *imperatricis clavæ* W. M. M. Páná śiły, żadnym nie ſą nákłonione *bellorum machinæ* ćiężarem, *ſi fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinæ*, ále otuchę nam czyni iego łáſkáwość, że pozwoliſz, *vinci amoribus*, y ktoremu *vincula fert oriens & ſub juga barbarus Iſter*, ſam *ſtringi compede amplexuũ* zechceſz, y leżące *ad Palmare calcaneum* koło náſze, *in obſidionalẽ coronã* przyimieſz.

7ma.

Salutatio Illuſtriſſimi Epiſcopi Chełmenſis. Sol in auge perfectionis, Iupiter Stator, Antiſtes ad Aras, ex circũſtantia loci, per Dilẽma.

STatorem Jovem in vigilantiſſimo Antiſtite, an purpuratum in auge perfectionis in luminoſiſſimo Magnate venerari debeamus, præſentiæ tuæ percellens animos ortus mentem in dubium evocat. *Illuſtriſſime Antiſtes*. Sed novimus ut Numinum, ita luminum gloriæ, capaciorẽ Tuam eſſe indolem; æquè vindicem in ſcelera obarmas ſevero fulmine manum, ac gravis ſupercilij nube, placidum fron-

tis obducis meridiem, tenebrionibus; æquè Divinum non obviæ manſvetudinis nectar probis mentibus propinas, ac non impari ſideribus gratiarum æſtu, ſpes populi in viridi maturas. Quoties aureo imbre Sanctior Jupiter in mapalia miſerorum, ut aras Cœlitum depluis? ut innocentes Perſeos in ſtygiam Gorgonē producas? Quoties eminentem virtutū augem occupas trabeatus Titan? ut atrā erebi noctem, aut limites, aut prorſus elimines? Nec minor Tibi à maximis Aboriginibus ſplendor accedit. Etſi Saturno, ipſe clementiæ Pater, nihil debeas, extra tamen aurea Saturni tempora, auream gloriæ meſſem & legis in proſapia, & reddis. Hyperionis invidiâ è gremio trabeatorum ſiderum Infulatum ſidus, è matre luminum publicæ lucis filius deſcendis. Quidni te Jovem ſtatorem ad aras extra Capitolium, Coronatum ſolē in auge Tyaræ profiteamur? qui tot terreſtres ſubſellij Deos, tot radioſa probitatis ſidera exemplari Tua virtute Eccleſiæ diſtribuis? Certè noſtra Palladia Rhodus vocales Tibi ſemper in venerationē adſtruet coloſſos, ſed ore, non ære aureus

reus canêris Titan. Apollinea Delus, pro Dicte, Coribanticis gratiorem classicis, suo Jovi pulsabit chelym, cujus optato recreata adventu, grande tibi exsolvit holocaustum.

8va.

Ex circumstantia loci, dices: Sub astro Chelmensis Helices, optimè laudibus Mystæ velificatur. Nam Chelmæ stemma, cujus loci Episcopus, est Vrsa; ursa vero dicitur Helice, & est Stella maris. Per contituationem propositionis.

FElicibus Adventûs Tui impulsi Ethesijs; Joniũ venerationis & gloriæ Tuæ sub propitio sidere Chelmensis Helices tentamus. *Illustrissime Antistes.* Num aliquando meliùs immortali tuo velificare potuimus Honori? quàm ubi fluctivagas animat Parrhasis ursa rates. Nil sub hac Arcto sævæ pelagi hyemes proficiunt, cum svavi clementiæ & vultûs tui malaciâ, quisq; componitur imperiosior Nereus, ut ad incendiarium ardorẽ virtutum, gelidi quantumvis exardescunt Tritones. Certè nec Lædeja sidera, molli Jovis sui tepentia plumâ, nec diva potens Cypri motos decertante Africo fluctus,

ctus, natali ſua conchâ turbidam leniùs componeret Amphitriten, ut noſtræ Roſſidis jubar, maximè tuorum luminum innubi adjuvatur ſereno. Ita noſtra etiã Caliſto Te Jovem meruit amatorẽ. Credidimus hactenus minorem eſſe Urſam, utpote brevi terræ Chełmenſis arctatam ſpatio, ſed ad Tuæ Magnitudinis menſuram jam Major, pumilam quoq; Oratoriæ facultatis phaſellum, velut capaciorem Argo, in æquor tuarum laudum adjuvat. At quæ ſat ampla erit probitatis tuæ mercibus oneraria? quæ in exercendum venerationis profundum ſufficient remigia? cui indocilis noſtræ ratis, gubernium cedemus Typhi? Ipſa vix hic juvaret Helice, niſi Pontificalis Tuus Scipio in tenſas, aurea Crux in clavũ, purpura in velum ſe offerent. Aliam Infulatus Jupiter movere tempeſtatem ignoras, præter auream, quoties ad Palladios conceptus noſtros, tua te demittit benevolentia. Ideo extra naufragij periculum in æquore Tuarum laudum navigamus, cujus veſtigijs accidiſſe, eſt, omniũ proſperitatũ occupaſſe portum.

9na

9na.

Ex circumſtantia Temporis, dices: Adventu Domini, Procerum adventus illuſtrari, per propoſit: continuatam.

UT Dominici Adventûs, ita Tui, nunquam ſolitaria, absq́, comitio proſperitatum, & lætitiæ acceſſio NN. Fæcundum in verbo æterno Cœli deſtillant rorem, tecum grandis luminum promanãs pluvia tenues noſtros offundit conatus, utrinq; optima gaudiorum adoleſcit ſeges. Quidni etiam rorent eruditæ ſudoribus frontes, quando Cœli rorant, ut in debitum venerationis cultum, vobis, terreſtria numina, eliquentur? Tali fluidarum grandine gemmarũ, ſtipari debuit unio hypoſtatica, tali tu coleris pretio, gemma coronarum. Fertili ſanè gleba Attica in tuas laudes exuberat meſſe, cujus tenuem literarum ſemẽtem liberale irrigat cœlum. At verò in carne humana apparente DEO, nunquá nobis dignius comparuiſti purpuratum ſidus. Ortum ſolis Juſtitiæ, hæc præire debuerat muricis aurora. Præcurſorem Domini te credimus, qui Adventum ejusTuo præoccupaſti;ideoq́; comite gratiâ

tiâ affulges, quam in nos largiori transfundas congiario. Quantis Palladiæ noctes hodie exardescunt luminibus, ubi non jam septem cereos ad aram tuæ benevolentiæ accendi cernimus, sed tot flammosas faces, quot illustria tua & Majorum facinora veneramur. Trabeati Proceres, magnorum splendorum Patriam secum ubiq; circumferunt, ut eo meliùs populares recreent obtutus, imò, ne extra aciem oculorum, pro salute populi dimicent. Ita Adventus tuus ut Domini, nunquam absq; novo siderum satellitio fuit. Quare obscurior licet sit nostra eloquentia à te omne lumē accipit, quod, ne ad solitas Academi umbras declinet, tuis cum vectigali homagio affigimus vestigijs.

10ma.

Ex circumstantia vestitûs, dices: Purpuræ Procerũ, sunt ornamento Palladi galeatæ. Per Expositionem prædicati & subjecti.

AD purpuratũ Adventûs tui ortũ, novo galeata Pallas erubescentiæ amicitur murice. *NN.* Obtegere quidem eam vultûs purpurã capaci vellet casside sed vel cassidē suâ prodit tenuitate, nisi habitꝰ

hic

hic trabeatis Deam inſerat numinibus, cùm perinde ſit, ſuo quis, an alieno ſuffragio in faſtigium gloriæ enitatur. Certè ad Tuæ dignitatis erubuiſſe Majeſtatem, quoddam geſtientis lætitiâ animi, ornamentum eſt. Nec pulchrius, nutās ſub bellatricibus criſtis Minervæ nitet galea, quàm ſub palmaribus victi, & devincti ingenij ſertis. Atro literariæ fuliginis obſcurata ſago, amat lumininoſo trabeatum inveſtiri fulgore. Maximè verò ad eximia virtutum tuarum phænomena, ut & ad inſignes titulis Proſapiæ faſces, nobilior luminum illi excreſcit apparatus. Quodſi adverſo formoſior Iris, omnem debet colorem ſoli, & artificioſa ſpeculi cryſtallus alienos perinde, ac ſuos repræſentat vultus, cur & noſtra rudior licet Minerva, ad illuſtrem tuam præſentiam, ſpecioſo non induatur honore? ut eo digniùs tuis inſudet laudibus. Parces *NN*. quod in tantam tenuis eloquentia excreſcat audaciam, ut tuis inſeri non vereatur obtutibus, quæ ſuam à Tuo murice derivat gloriam. Sertis coronantur immortalibus anguſta Lycæorum limina, quæ ſub Tuo gemuerunt

an exultarunt veſtigio. Gemitum ponderoſus honor, lætitiam præſentiæ tuæ beatitudo illis exprimit; ideoq; ut ſemperTe hoſpite recreentur, ſemperTe hoſpite gravari exoptant.

11ma.

Gratulatio Natalis Domini per Allegoricam continuationẽ.

INnube, ut dierum, ita felicitatum hodie tibi deferimus Serenum, ubi incolã terræ pro Cœlo, adoramus Juſtitiæ ſolẽ. *NN.* Nihil hic infauſta adverſitarũ nubila, nihil nox atra mærorum intentare præſumet, poſtquam ex Aſtris ſerenior hic Planeta, ſuam ad nos tranſtulit Coloniam. Domeſticâ luce, nec inquilinæ tolerantur tenebræ, ſponſo luminum copulata tellus, divortium omni mærorum umbræ indicit. Adeoq; vel ipſe Ortus Infantis noſtri ſolis, æſtivum orbi, & Tibi accendit proſperitatum meridiẽ. Zodiacum Bethlehemi inter Taurũ & Virginem ingreſſus; floridâ ſpes mundi vernare jubet amænitate. Quis pulchro Phænicenſium ambitu, ad ſidereas ejuſmodi Orientis non optet præcucurriſſe cunas? non eſt, cur amplius ignem è Phæbeo cur-

ru terris furetur Prometheus, ubi ipse Divinior Titan, civem mortalitatis agit. Venit tandem, venit, post multas una serena dies, quæ nostrorum affectuum tibi detegat candorem, Tuos felici sudo exornet annos, quando horoscopantem in gleba humanæ carnis accipimus solem. Hic certè ut absq; tristi fatorum vesperâ, longam incolumis vitæ tibi adaptabit lucem, ita ex voto nostro in augem sæcularium evehet dignitatum.

12ma.

In eadē materia, & per eundem Modum.

NIl hodie non magnum oratoria concipit tenuitas, ubi breves cunarum angustias, grandior implevit Divinus Gigas. *NN.* Laxantur in immensum acumina ingeniorum, Capite nullâ comprehensibili æternitate inter fascias arctato; distenduntur minores eloquentiæ campi, parvâ Betlehem, meliori Gigantonomachiæ Phlegræam referante aciem. Etiam hic Enceladus pro sua tellure dimicat, si Vati sacro credimus, *Veritas* æterna *de terra orta est.* Bethleemiticâ rupe, pro Pelio, & Ossa, armatus, extrema Cœlo minatur, ni mortalibus pateat de-

ſiderijs. Vel hinc ejus metire mágnitudinem, quòd Infans adhuc Cœlum alterâ, alterâ noſtrum orbem ſuſtentet manu. Tenellis, ideoq; oneri ejuſmodi immaturis jam Aſtra & ſalutem generis humani ſuccollat Atlas lacertis. Quid à puero Gigante non maximi expectemus? non exuit ſuam molem minori artuum indutus compage. In cunis *Exultavit ut Gigas ad currendam viam*. Undè, quod à ſua Iride ſoli oppoſita Comes quidam ſperabat, id feliciori eventu nobis accidit, ut à *magno maxima* excreſcat humana felicitas. Sanè nil non optimi ter optimus, nil non ſecundi, ſecundæ Perſonæ bajulus puſio, nil non maximi, ter maximus Tibi offeret, ad cujus magnitudinem noſtra quoq; auctior eloquentia, grandem Tuæ incolumitati & Avito Honori deponit, & victimat Hecatomben votorũ.

13tia.

In eadem materia, eodem modo.

INurbanitatis crimen id foret, agente, è cathedra Betlheemitici præſepis, Profeſſorem Deo Homine in civiles non effundi applauſus. *NN.* Supremæ claſſis hoc ſtudium, non infimos exigit conat9,

ut

ut debitum venerationis & votorum exsolvat pensum. Humaniùs tamen dicere nec volumus, nec possumus, quàm ubi abbreviato intra humanos artus Verbo, insolitam gratiarum praxim Tibi adstruimus. Ligatam scias eloquentiam; quia infantilibus fascijs involutam, ut nos in vinculo propensionis Tuæ demonstret. Aliter humaniora tractans Magister Pusio, docere nescit, ni ligato stylo, ut obliget. Sanctiorē Parnassum, rupes Bethlemitica exhibet, agricolaris lyra, lyræ Apollinis prælud it, Musæum stabularia sufficit cella, ut veram Humanitatis scholā hîc esse noveris. Quis etiam amusæ indolis sub tanto non proficeret præceptore? sub quo auditores, brutæ animantes civiliùs agere brutis didicêre. Certè nostra rudior aliàs Minerva, hic jam tersior, quia Deum sapit; quæ dum promotionem in Palæstra affectuum Tuo calculo quærit, obsidem, an vadem? Deum Tibi sistit, Ita proficit in Humanitatis schola, qui humanatū Verbū, Professorē meruit. Unica ex hoc æternæ veritatis Gymnasio Pòética arcetur fictio, ut nihil ficti à nostro expectes candore, quos veritatis Alumnos recepisti.

14ta.

In eadem materia, eodem modo.

NUnquàm aliàs rectiùs dixisse potuimus, quâm ubi ad inviolabilem Verbi Incarnati rectitudinem, nova eloquētiæ patuit amussis. *NN.* Exlex plerumq; orationum fabrica, hîc jam suas patitur leges, postquam partus Divini intellectûs, brevioribus còércetur curis. Non invidemus purpureum Ariadnæ filum, imò nec auream Dædalo regulam, quâ iste difficilis Labirynthi contorquet anfract9, illa emetitur, cùm prosperiùs, æterna Sapientia in filo institarum argumentans, quosvis difficultatum resolvit nodos; & nascens in curam Fabri Verbum, cultiori facundiæ structuræ normam præscribit. Adeoq; dedolatus quantūvis fuerit Mercurij alicujus stipes, adhuc recti non meretur gloriā, nisi ad sanctiorem hancVerbi æterni formetur amussim. Funes schinotenici, absq; funiculo immensæ Charitatis, non sunt ad regulam. Faber, non tam suæ,quam nostræ fortunæ Infans Deus, ut Palladio, ita omni dicendi artificio normam præbet. Quantâ igitur benevolētiâ nostros hodie suscipies applau-

sus ?

ſus ? qui nihil non recti, nihil non melioris notæ tibi afferimus, ut pote ad legẽ opificis aſtrorum Dei examinati. Nihil obliquæ ſortis, ad probam ejuſmodi amuſſim expectaveris, quâ longam annorum ſeriem tibi dimetimur.

15ta.

In eadem materia, eodem modo.

NIe bez ceny, náſze dniá dźiśieyſzego *vota & applauſus*, ktore nieoſzácowáną, *in gemmis lachrymarum*, Nowo-Národzonego Infántá biorą ſtymę. *NN.* Tákiż, niewiękſzy, rozſądny Jubiler intellekt ludzki, owey przyznáwa perle ſzácunek, ktora ſię *in ſinu Oceani* chowa, iáko tey, co ſię, *in concha oculi* rodźi, ieżeli to práwdá, że *& lachrymæ pretio non caruêre ſua.* Pewna tu otuchá domowey W. M.M. Páná Fortunie rośnie, że progi iego *freto cœli gratiarũ* ſpłyną, gdźie ſię ták zácny połow *gemmarum* znaydźie, bo te zwyczáynie iáko *æquoreæ fulgent nobile pignus aquæ*, ták zá ſobą ćiągną nieomylną *pelagi malatiam.* Lubo ten záſzczyt mieć może W.M.M. Páná *magni Sanguinis Erythræum*, gdźie ſam iáko *Gemma Procerũ* W.M.M. Pan przy doſtoyności Fortun,

y Honorow iáśnieieſz, y ták wiele Antenátow *ſerie Conſulari* liczyſz, gdźie *per faſces numerantur Avi*, ták wiele nieporownánego waloru *Clenodia Patriæ* prezentuieſz. Tá tylko *gemmeæ lachrymarum procellæ* w Betlehemſkich brzegách znáyduiące ſię, *& inter tot uniones* wſpániáłey Párenteli ma być *diſtinctio*, że te *per bellorum fulmina, tonante cœlo Patrio* gláns y ozdobę ſwoię biorą, támte záś *pacis tranquillitas, cum Principe pacis*, rodzi. A co więkſza, że choćiaż poſpolite łzy piſzą ſię *filiæ mærorũ*, te iednák *ubere lætitia ablactantur*, y dla tego nowym przykłádem w ſzácunek pereł idą, áżeby iáko cáłemu świátu, ták y ſámemu W. M. M. Pánu *gẽmea ſæcula* ſpoſobiły; iákoż ieżeli *lachrymæ pondera vocis habent*, toć y dźiśieyſzego Národzonego Páná, przy náſzey ápprekácyi z tym ſię odzywáią, że zá kleynot długoletniego zdrowia, godnośći y ſzczęśćia W. M. M. Pánu będą.

16ta.

In eadem materia, eodem modo.

OTwárte *in domo Panis*, ná Betlehemſkiey nowinie złote, bo niebieſkie żniwo, *frugi optimæ* życzliwe áffekty náſze do

do weſołośći y powinſzowánia pobudza NN. Figment to Poetycki, że ſię złotym kłoſem buyne popiſywáły obſzáry, kiedy *aureæ ſator ætatis Saturnus* kolebkę záległ, tu prawdźiwiey *in ortu æternæ veritatis* złotą źiemia zbiera kreſcencyą, ktora *in acervo gloriæ* W. M. M. Pánu depozytkuie. A ztąd nam záraz *fertilior laudum creſcere viſa ſeges*, przy oświádczeniu życzliwośći náſzych, ktorą *uberiori ſementi* łáſk W. M. M. Páná powinniśmy. Y lubo doſyć godne *in militaribus manipulis* W. M. M. Pan z pola Márſowego, zbieraſz żniwo; ſpráwiona Rycerſkim bułatem, nie Dyktátorſkim Fábrycyuſzá lemieſzem, *enſe, non Appulo ligone, bellorum arena,* doſyć zácnie w ſtogi tryumfálne wieńce ukłáda, kiedy zárzućiwſzy ſzeroko *ad Iſtrum & Tanaim* ſławy nieśmiertelney *ſemina, falcato trepidos Biſthonas enſe metis*, iednák niemnieyſzą y dźiś W. M. M. Pan zbieraſz *meſſem adorearum*, kiedy ná grunćie Betlehemſkim *Frumentum electorum* Wćielonego Boga wſchodźi, y iuż *in herba*, wielkich nádźiei honorow, zdrowia y fortun *maturitate* W. M. M. Pánu fruktyfikuie, do czego ia *ex voto* przydáię, *ut ſeras, Regna videns, mireris ariſtas.* 17.

17ma.

In eadem materia, eodem modo.

TRudno dźiś ſubtelne *in expreſſionē affectûs* nie máią gorowáć koncepty, kiedy *Aquila magnarum alarum* BOG Wćielony, *in nido* Betlehemſkiey ſkáły ośiáda. *NN.* Ták wyſoko záwſze zmierza, kto ſię rad widźi *in auge* doſtoynych godnośći, y nie ták *alienum ſolem*, iáko domowe świátłá *luminoſiſſimi ſanguinis* ná cel oku świátá kłádźie. Iákoż y ten przybrany w złote piora, herbowny korony Niebieſkiey Orzeł, *ſibi ſidera ſufficit ipſe*, ktoremi nie ták ſwoie, iáko naſze zrzenice páśie. Ieżeli kiedy, to dźiśieyſzego dniá *Illuſtratur Aquilis victricibus ortus* gdy do woiennych W. M. M. Páná Orłow, ktore *ſanguineas acies gyro meliore coronant*, łączy ſię *Regia Ales*, Niebieſkiey Monárchii, ſzczęśliwym ludzkiey nátury obłowiony łupem, áżeby zwyćięſtwá ſwoie, zwyćięſtw W. M. M. Páná *ſpolia ſpolÿs, ſertis victricia ſeria* wiecznym záſzczytem angażował. Luboć on bárdźiey *pacis oleas* ániżeli *bellorū fulmina* rad piáſtuie, y te ſáme *ad tranquillitatē* zdrowia y honorow W. M. M. Pánu ſpoſobi, *ut longos numeres, & ſine nube dies.*

18.

18va.

Applausus Marianæ ſodalitatis Præfecto per Syllogiſmum.

ETiam Marianæ Reipublicæ dignitas acephalum imperium ejurat S.M. Lacertoſa ſit quantumvis cujuſpiam Atlantis vaſtitas, imparem ſe minori quoq; oneri, non tantum ferendo regnorum agnoſcit cœlo, ſi caput, quod incumbentia coronent aſtra, non ferat. Biceps Numen, armorum paciſq; gubernio præpoſuit antiquitas, non, quod plura ad regimen exigeret capita, ſed quaſi omnis ſupremus honor capitolus eſſe meruerit. Et certè potiorem dominio ſiderum judicaverim Jovem, quem ſua Pallade ingraveſcens commendat caput, quàm centum manuum Gygem. Nec gladius abſq; capulo fortis eſt, nec numeroſa manus abſq; coronata fronte triumphat. Adeoq; nulla Imperiorum Maieſtas ſpectabilis, quæ ſuo eſt diminuta capite. Onuſtam Phryxæo vellere Argo, eminentior ad clavum appretiat Typhis; metuenda ferarum ſpelæa, animoſior Lybicorũ nemorum rex tuetur Leo; Alitum Rempublicam, armata Jovis fulmine propugnat

Aquila; mellificám apum plebem, regina defendit apis, ut ſcias; nil qualis qualis imperij mereri nomen, quod ſumm capitis non exornavit faſtigium. Quam verò mihi Marianis faſcibus digniorem, memores Regum faſti Majeſtatem dabūt: ubi ipſa ſervitia non ſunt abſq; diademate, cum ſervire Mariæ, regnare ſit. Civium alibi, hic Regum Reſpublica; ſub pileis Romana libertas quæritur, & propagatur, hic ſub coronis; Conſulares togæ alios, Mariana nomina purpuræ decent. Quantæ igitur molis eſt, regẽ imponere regibus? quantæ felicitatis, non curulibus & ſolijs, non regali ſolũ oſtro, ſed quod plus eſt aſtris imperare? nempe ſi Auroram nuncupamus Mariam nunquam abſq; gemmis coronarum æſtuat. Si pulchra ut Luna eſt, regiæ plenilunium dignitatis exhibet; ſi electa ut Sol, in luminoſam honorum elibrat augem; ſi virgam Ieſſe veneramur, effrondeſcit in ſceptra; ſi Ierichontinam ſcribimus Roſam, in florentiſſimas evolvitur purpuras. Adeoq; ut Mariæ, ita Marianæ Sodalitatis anguſtum nomen, nunquã non pediſſequum circumfert imperium.

In hoc eximiæ dignitatis culmen communi Sodalium evocaris ſtudio Illuſtr: M. D. Præfecte.

Quem virtus, quē rara probæ fiducia mētis
Aſſerit, in meriti præmia juſta tui.

190a.

Gratulatio Marianæ ſodalitatis Præfecto per Allegoricam continuationem.

IN ſanctiori Tuis faſcibus velificaturi Archipelago, non imparem Te Marianæ Argo, veneramur Typhim. *NN.* Optimæ Jonium curarum Sarmatici orbis aut Ægeum periculorum caſtrenſis gloriæ, proſpero evinces remigio, qui in æſtuoſo Gratiarum mari, Mariæ de Gratijs primos, illoſq: teneros feliciter adeô conatus aſſveſcis, ſcilicet non caret ſuo metu, clementiſſimæ licet hujus Thetydis malacia, quæ ut audaces & temerarios naufragio mulctat Palinuros, ita tibi Pio Æneæ navalem accumulabit coronam. Adeoq; intiales tui honores, altum ſtatim meritorū occupant, & dum alij minoribus lembis ad ripas parvi Rubiconis, expertem Acrocerauniorū exercent audaciam, ut integra poſthac claſſe grandius tentare poſſint Erythræum, tu ab Oce-

ano

ano incipis, ut minus quidem, ſed tempeſtate ſolicitudinum fervens Reipublicæ ineas Myrtoum.

Herculis invictas potuit quod frāgere vires,
Inferius tibi robur erit.

Qui immaturum ætatis florem, jam imperiali Marianæ Claſſis clavo idoneum reddidiſti, id eſt in herba, fructu optimo gloriæ commendaris. Nos ut pote ejuſdem ſanctioris naumachiæ comites, totis felici tuo gubernio incumbemus pectoribus, ut in fortunatas Tecum, proſperè enitamur Inſulas.

20ma.

Gratulatio novi Anni, per allegoriā cōtinuatā.

OMinoſa ſerenioris tuæ ut benevolentiæ, ita felicitatum accipimus portenta, ubi occaſus elapſi, & ortus naſcentis anni, in Sangvine Chriſti erubeſcit. *NN.* Nunquam hæc Cœli purpura, ſine amæniori ſudo comparuit, nunquam non Sereniſſima. Imo animorum quoddam imperium hic tibi auguratur murex. Certè & Romanis annorum exordia Conſulari ſemper laticlavio ornatâ fulgebant, ut eodem cultu regni & anni caput adoraretur. Nunquàm tamen formoſior exiit

an-

annus, quàm ubi Divini Sangvinis purpurâ indutus. Adeoq; & tui dies momẽtaq; speciosiùs, & domestici fasces ornatiùs ab hoc Erythræo enatant. Festi sanè fasti, qui ejusmodi præscribuntur sangvinis rubro. Solennitas honorũ & fortunæ tuæ ritu primæ classis celebrari meruit, agni immaculati minio tincta. Unde ut interruptâ serie Tibi feriari liceat, *Nulla eat, ut non sit murice tincta dies*, exoptamus.

21ma.

In eadem materia, modo eodem.

BOnum, imò auspicatissimũ mane non hodiernæ tantum diei, sed anni, sangvinis divi super aras solymorum effusi aurora tibi portendit. *NN.* Innocens hic rubor candoris nostri auctuarium est, qui illos tantum erubescere facit, quos suspectæ sinceritatis reperit. Cruentam aciem triumphata styge emersisse credas, quæ tibi in occasu aliorum, heroicorum incendat annum. Cur enim Theseo, aut ferarum sanie polluto Herculi Annũ heroicorum Hesiodus adscripserit? quasi ætas nostra impar esset proferendis Herolibus, cum Te, non inferiores Alcidâ pal-

mæ ſuum profitentur. Niſi aurea ſæcula divinior tibi deſignet Aurora, cum Veroni ab auro Auroræ nomen deſumatur. Regium hoc ſcias aureum ſidus, quod ſua ſemper comitatur purpura, ut felicibus tuis in regno trabeis ſuo murice, luminoſæ dignitati aſtris, meridiei honorum, rubenti crepuſculo præludat. Ita ſemper ut ſolis, ita luminum Patriæ prænuntia eſt hæc roſea ſiderum princeps. Extra fabulas vatum ſanctior hæc Tithonia, ſidereis in te, fertur amoribus. in idq; maxime collimat, ut æterna ſibi, Te coronet canicie, & toties novo palmarē ſenectam recreet flore, quoties longà ætatum ſerie in vitam proceſſeris.

I. V. 22da.

In eadem materia, modo eodem.

SZczęśćia y fortun, *rariorem Phænicem* przy Nowym Roku *ex cineribus occumbentium tot ſæculorum* ſpráwiedliwośći Boſkiey słońce W.M.M. Pánu iáko *Phœnici Heròúm procreat. NN.* Ták oźiębłe popioły *exardeſcunt incendio proſperitatum*, kiedy te Niebo zágrzewa! biorą *vitalitatem novam, emortua buſta*, od świáteł złączonych *cum Principe ſiderum!* á zátym y

ſá-

ſámemu W. M. M. Pánu *Dilecto ſuperis gaudia magna fluunt.* Y lubo lotne czáſy, lotnym nie iáko ulátuią ptakiem, przeciez W. M.M. Páná *Phœnix ætas*, tę wyzuwa płochość & *in nido* domowych Iego fortun y zwyćięſkich laurow *inter ſpolia orientis quieſcit*, áby tu *novo fætu gloriæ* W.M.M. Pánu ſłużyłá. Niechcę Lidyiſkich Pánow *aureas aquilas*, ktorę ná złotey monećie przy powinſzowániu nowego Roku Adriánowi, *orbis Domino*, w prezenćie oddáwáli, kiedy dźiś w złotych piorách *Sol Juſtitiæ* powodow, ſzczęśćia, y lat długich *rariorem Phænicem*, W. M. M. Pánu ożywia, ktory niebu, *non Pactolo* ſwoię powinien cenę. A do tego dosyć ſą ſzácowáne ſobie zácnych Párenteliy y honorow W.M.M. Páná *clenodia*, dosyć bogáte *in exuvias* woienne orły, ktorym *nec Ganges, pretium par, nec Hydaſpes habet*, niechcą ſię ſzczyćić *fluviorum prædæ*. My iuż iáko *minores atomi* przy wſpaniáłych W.M.M. Páná ſplendorách, z przeſzłym rokiem chcemy *incinerari*, áby ták wiele *ex concurſu ſolis Juſtitiæ* mogliśmy W. M. M. Pánu przyſpoſobić *raræ felicitatis Phænices*, iák wiele popiołow náſzych bydź

mo-

może, u ktorych záwsze w życzliwych piersiach, *tectæ vigent scintillæ* łask, y dobroczynności Iego.

23tia.

Gratulatio Paschatis.

Libera hodie, & inoffensa, orbis & gloriæ tuæ in apricum erumpunt gaudia, ubi amoto sepulchri lapide omnem luctûs angelica manus removit obicẽ *NN.* Ad metalla, aut ferale Tryphonij antrũ, quæcunq; mæroris damnamus nomina, patente nobis pro Dionæa aut Parnassia rupe sanctiori Mausolæo, unde quasi fracto cardine faustissima mundum inundãt solatia. Sanè neq; brevior Isthmus Jonium æstuantis lætitiæ, ne quod ullus agger, effusos in vota eloquentiæ amnes frænare præsumpserit, postquam aperto tumuli ostio, quasi ruptâ cœli cataractâ cõmunis Universum offundit beatitudo. Majus hic militantibus publicæ lætitiæ, & tuo honori votis offerri videmus stadium, quàm si Lybicis perfractæ ligonibus Alpes suo Annibali, aut effossus Athos Xerxi aciẽ instruerent. Oppressa hactenus fatali cippo mortalitatis, solatia, eo vastiori expatiantur latifundio, quo

stri-

ſtrictiori arctabantur latebrâ. Niſi in metam & ſcopum decertaturis pro palma affectibus noſtris, erectum hoc dixerim ſepulchrale ſaxum, ut haberent ſua Palladij Athletæ Olympia, quæ decurrerent. Præmium honoris, & laureas, Tua benevolentia implebit. Pulverem tamen Olimpicum hic non colligimus, quia neq; cineribus in tumulo locus eſt, niſi in minores atomos conteramur, ut tot tibi vota, tot ſolatia, tot beatitudines cum apprecatione deferamus, quot ſol trahit atomos.

24ta.

In eadem materia.

LYdium in ſepulchrali lapide probior nobis hodie ſuggerit religio, ad quem aureos affectus noſtros, imò & aurea tibi tempora exploremus. NN. Certe enatans mortalitatis fretum Sol Juſtitiæ, in tenera pectorum gleba, pro montium viſceribus, auream ſalutari ſuo radio nobis producit venam, unde nobilius affectuum dimanat pretium; & ferrea ad Lyparim, & Cyclopũ incudẽ condemnans tempora, auro fuſos Tibi fabricat annos, quos in ſeram ætatem vivas. Imò ſi au-

ratos imbres naſcente Minervâ indulſiſſe Jovem perhibent, & infantis cunas Platonis pretioſior auri offudit grando, quo magis ad noſtri ex occaſu renaſcentis Juſtitiæ ſolis ortum, aurea ut mentes, ita menſes & annos inundet pluvia? ut majori pretio noſtra tibi conſtet apprecatio. Sed docebit Lydius ſepulchri, valorem noſtrorum affectuum, cum nos tuo honori & votis immori paratos oſtendet. Habeat ſuum dives Pactoli, aut Hydaſpis limus, exploratorem calculum, nos in marmore Chriſti fidem noſtram probamus, æternum durataram. Nempè quæ mortis fuerat, jam vitæ eſt, marmorea hæc tabula, in qua, ut noſtrorum officiorum, ita Tuarum proſperitatum connotatur ſyllabum. Legit quidem & leget antiquitas tuos in ſilice Rhodopes aut Caucaſi, heroicæ fortitudinis, charactères, quos Sarmaticus victore gladio celavit Mavors, ſed in ſanctiorem hunc tranſcripti cippũ conſtantius hærebunt, quia in obeliſco Triumphatoris Dei. Duri tamen nihil ab hoc ſaxo timueris, quod viſcera ſua Salvatori aperuit, ideoq; & Tibi, hæc niſi, quæ molli prædita laude, feret.

SI-

SIDUS 5tum.

De amplificatione minori per reliquos modos argumentationis.

USui hujus ſæculi oratoriæ ſvadæ deſerviens,praxes per continuatam propoſitionem, ſeu continuatam allegoriam primo loco poſui, cum hic modus ut facilis, ita officioſis lucubrationibus idoneus, & quod maximum, ſuo plauſu commendabilis ſit. Nunc veterum inſiſtendo veſtigiis, ad Syllogiſmos, Enthymemata, Expolitiones *&c. &c.* venio. Moneo, ut inter præcepta libro primo tradita monui, quòd Dialecticum ordinem non ſervat Orator, ſed aliquando à Concluſione ipſa, aliquando à minori incipit, nonnunquam præmittitur Major,pro beneplacito, & exigentia materiæ Oratoris, idem dicendum de alijs argumentationibus.

LUCUBRATIO 1ma.

Gratulatio Regij honoris adepti. Per Syllogiſmū.

PAlmare homagium eloquentiæ, tributarius extra Latium Tullius Tibi ſuo deponit Principi. *Rex Sereniſſime.* Eò Polona Majeſtas aſcendit, ut orbis domi-

nos ad calcaneum Tuum prosterni videat. Anceps tamen in ipso Regij Augustalis limine hæret purpuratus hic Orator, Tenè potius imperio Sarmatiæ, an Tibi imperium gratulari debeat? maximè cum hæc sit congenita rectègestis meritorum indoles, ut debita sibi regnorum præmia exigat, non emendicet. Scilicet ferrei labores, quos longior chalybis induravit usus, auro coronarum ponderari volunt. Accensi Sirio, aut Martialium flammarum æstu, sudores, frigent facile, nî imperatrice tæniâ foveantur. Gemmæ eliquatarũ frontium, ubi melius, quàm in diademate cõsideant? Magno empti sangvine conatus, quo dignius pretio, quam purpurâ redonentur? lassati in prælijs & victorijs, nũquam tamen fracti artus, non nisi in solijs ritè quiescunt. Quæ vero regna Tuis in præmium laboribus sufficerent *Rex Serenissime*? qui antequam regnares, regijs dotibus eminebas. Meruisti prius soliũ, quàm insedisti. Certè Princeps Lucina purpurato te sinu excepit. In comitio augustæ Majorum lucis lucem auspicatus es. A tanto sanguine quid aliud, quã Re-

Regium muricem expectares? Ad hæc, Erythræum Barbarici cruoris, quo hostilem toties offudisti aciem, Gemmam coronarũ te orbi Sarmatico educabat. Nẽpe ut Julio Cæsari, ita tibi, castris infusus ejusmodi Rubicon mundi portendit imperium. Aurora hæc campestris, anteambulo est solis. Nec melius opulenta Tyrus, quàm Tyras depopulatus educat cõchylium, Rubens è cædibus hostium ensis sceptri vices, & purpuræ Tibi supplevit, priusquam purpuram & sceptrũ acciperes; & ubi capacem triumphales laureæ ambirent frontem, coronarum ambitum evocabant. Imò si tot bellatricis dexteræ deessent specimina, solo regnum poteras ex ore mereri. Ea victoris animi Tui semper magnitudo fuit, ut non nisi imperio capi posset, ea mentis dignitas, ut diademata implere meruerit. Tot igitur laureis, imò & Coronæ Regni, vectigalia Musarũ cumulamus serta, quæ popularibus obrutæ votis, id unicũ nisu quã maximo inclamant, Rex in æternũ vive.

2da.

Gratulatio Pontificiæ dignitatis. Per Enthymema.

SEcundiſſima, quia ad aras prima Antiſtitis tuæ gloriæ dignitas, primæ claſſis devotione, coli, & felicibus in ara votorum coronari ſertis meretur. *Antiſtes Illme.* An enim beatior quis dici potuit ? quàm Deo proximus ? Certe non ſic aureo Polycratis annulo, ut Pontificali gemmâ, maxima quævis ſubarrhatur fortuna, quâ cœlum etiam ſigillatur. Paſtorali ſcipioni, quaſi Gaditanis baſibus, ut ædes ſuperûm, ita omnis innitur felicitatum machina. Bicollis Infula, proſperiùs Siculo Atlante, aut lacertoſo Herculé, æquè primæ magnitudinis aſtra, ac cœlum Eccleſiæ, eminenti ſucollat vertice. Volubilis fortunæ rota Præſulari uncta ceromate, facile quodvis involabit faſtigium, in axe polorum fixa. Adeoq; & Te glorioſiſſimum Myſtam, non niſi grandis honorum concernit victima. Augetur Pontificiæ Tuæ purpuræ pretiũ ad aureum agni immaculati vellus. Illuſtrior Senatoria Curulis, ad Solis Juſtitiæ ſerenum. Aureus torquis, eodem nexu lumina, & ſummæ fecilitatis luminaTuo concatenat pectori. Quid ? gẽmata Crux, ...ne majores Decemviralibus, Tibi deſi-

ſignat faſces? Tantis fulges ſideribus *Antiſtes Illuſtriſſime*, quibus radioſa virtutum Tuarum perenni fœdere ſociâſti Phænomena. Et quamvis ingens è contubernio ſuperûm accipis gloriæ auctoramentum, non minus tamen è Tuis ſuperi locupletantur dotibus. Aurum auro, gemmæ gemmis appretiantur, cumulatis ſideribus, cumulatius lumen. Auctus Pactolo Hydaſpes opulentiori undâ tumet; quidni ad probitatis tuæ decora, accedentes Pontificij plus inclareſcant honores? nos cum hecatombe votorum ad aras ut virtutis ita honoris Tui feſtinantes, vittata immortali lauro capita, cum vita Tibi immolamus.

3tia.

Gratulatio Palatinæ Curulis. Per Dilemma.

JUratos exantlatæ virtuti Tuæ honores, an honoribus Tuam virtutem & Te gratulari debeamus, in Tui bilance arbitrij eſto. *Illuſtriſſime Palatine*. Grande hoc ingeniorum fatigium eſt, ipſoq; Thebano ænigmate perplexior difficultas, heroumne rectegeſta, an honorarij faſces, priùs merentur encomium? ſanè, nulla æternant dignitatum faſtigia, quibus ſoli-

 dam

dam emerita virtus non jecerit basim. Facilè aureos Hesperidum surculos, iniquior gelabit Aquilo, quos sanctior hæc Pomona non foverit; facilè onustam mercibus fortunæ ratim, Ægæo periculosior freto, malorum obruet tempestas, cui clementior luminosæ virtutis non fulserit Cynosura; facilè Nobilis quæq; regnorum gemma, æstu indignabundæ quatietur Tethyos, quàm heroicæ manus non tutatur concha. Quæ imperatrix virga? qui fasces Consulum, suo gaudebunt flore, aut fructibus, si virtus illis non fuerit in radicem? Quamvis & hæc absq; trabeis squallet; langvent excitatissimi incendia animi, quæ liberali præmiorum fomite non nutriuntur. Utrumq; in Te eminet *Illustrissime Palat*: Ut meritorum, ita honorum frueris gloriâ, quia fermè Tithonio vigore, omnem ut virtutis, ita Dignitatis senectam novo semper recentium laborum, & fascium recreas flore. Nulla Curulis est, quam palmaribus trophæis non honorâsti, donec utriusq; felicitatis augem, Purpuratum sidus, occupares. Adeoq; & Tibi, per summos ivisse gradus, in culmina regni, virtutumq;

ſimul, æquè laudabile, ac heroicum fuit. Unde merito ambigua Scinduntur ingenia, rectefactanè Tua Palatinis faſcibus, an Palatinos faſces rectefactis apprecari debeant? decides ipſe, ex utroq; Cæſar.

4ta.

Gratulatio Caſtellani ſubſellij. Per Inductionẽ.

ORatoriæ libertatem ſvadæ, devincta Honori Tuo noſtra Tibi mancipat propenſio, cujus Auguſto ſangvini vectigales ancillantur purpuræ. *Illuſtriſſime Caſtell:* Scilicet, auroram hanc Proſapiarum, nativus ſemper comitatur murex. Maximis quibuſq; ſideribus, pediſſequus eſt ſplendor. Ortum Phoſphori maturior dies inſequitur: Purpuratam iridem, innube excipit ſerenum, eminentiores quâvis tempeſtate Alcyonũ nidos, tranquillâ pelagus commendat malaciâ, gẽmas fidele ſtipat pretium, patritijs ſplẽdoribus, manceps ſemper dignitas, indefeſſis famulatur ſtudijs. Certe fulgentiſſimæ Aboriginum Tuorum Ceræ, trabeatum Tibi accendunt honoris meridiem, roſeus vetuſti ſangvinis Phoſporus, purpurarum comitio gaudet. Conchialitæ Irides, quas aut inclinatæ ad jugum cer-

vices hostium; aut arcus tui triumphales repræsentant, sudum honorum tibi portenderunt. Bellatricibus aquilis Tuis in nidum Castellanæ se se aptabant curules, Gemma Procerum non inferioris pretij titulos merebaris. Unde quidquid seu electore Quirinalis aulæ calculo, seu liberali soliorum clementiâ Tibi accedit gloriæ, omne id in Tuis prius possedisti Majoribus, & congenita Tibi fortitudine animi fuliginosæ Atavorum imagines, prototypus fastigiorum fuère, ad quem formabaris, in typum posteritati. Sed ne inter tot murices nostra multum præsumat facundia, ad vestigia tua illam cum votorum myriade deponimus.

5ta.

Gratulatio Cãcellarij honoris. Per Expolitionẽ

ATticæ etiam noctuæ, apricam honoris Tui lucem adoriri & adorare non metuunt, postquam Regnatrices à solio Aquilæ in Tuum evolarunt sinum. *Illustriss: Cancell*: Reginæ volucrum Aquilæ, Paladiæ volucres, in obsequium, qualecunq; illud sit, accelerant. Quãvis Minervali luco, aut Martialium sarissarum nemori assvetæ, vix cum regio alite ad su-

ſudum publicæ lucis eniti audebunt. Nempè ſummũ gloriæ & meritorumTuorum culmen, non quævis par eſt tentare penna. In augem luminoſi honoris, quo te Patritius extulit ſplendor, ſola regnatrix aquila tutò eluctatur. In eum ſublimis tua indoles, ſupra vulgare ſtudiũ, evexit virtutis apicem, ad quem omne decreſcit jugum. Purpuratum Atlantem dicerem, cui Patrium incumbit cœlum, niſi illum quoq; ſupra, toto emineas capite. Et hoc eſt, quod coronatus Regnales, in Tuas deflectat manus, qui in faſtigijs tantùm nidificat. Alti judicij Tui dignitate capta, ſoliorum culmen relinquit, utTe potiatur. Ingens ſanè purpurarum commendatio, Gigantæa mente, quodvis fortunæ excedere faſtigiũ, quod utTibi proprium, ita regnatricibusAquilis pergratum eſt. Semper illæ ut coronato miniſtrent Jovi, olympum, & aſtra petunt; id eſt, celſæ ſublime mentis. Aquila regnorum Pyrrhus, ab Epirotis nũcupatus, non alijs in Capitolium enititur alis, quàm armorum & conſilij, Quanto conatu, aliger Mercurius noſter, utetur, neceſſe, ut eam honoris & meritorũ Tu-

orum

orum assequatur magnitudinem ? nos certe inferiori ad calcaneum Tuũ repentes eloquentiâ, altum Tuæ dignitatis metuimus, ideoq; quo celsiùs Cancellaria Tua eminet Aquila, eo profundiùs ad plantas deijcimur.

6ta.

Gratulatio Ducalis Clavæ. Per Exemplum.

NEquè Themistoclem Græciæ, neq; Antigonum Macedoniæ invidemus, ubi Te armorum Imperatorem è flexo licet venerari poplite. *Dux Illme.* Illum parta in Marathone Miltiadis trophæa, dùm quiesceret, ad immortales excitabāt laurus, hunc in nova ex hostibus serta refodere orbata ducibus ambiebat posteritas, Tibi Tua sufficit in stimulos virtus, qui tot orbi Sarmatico victoriarum exēpla præbes, non aliena quæris, & ita omne populorum bellatrice Clavâ exsatias desiderium, ut nemo extra Te desideretur. Enormis hæc virorum inopia, è bustis petere armorum subsidia, & exangves in prælia ducere Manes, quasi uno cum ductore, omnis simul heroica tumularetur fortitudo. Feracior ejusmodi gloriæ Sarmatia, quæ bonis Ducibus, Te opti-

optimum; fortibus, invictissimum, in castrenses labores suffecit Herculem. Certè bellatrices Aquilæ nunquam vacua laudis, Tibi suo Jovi ministrabunt fulmina, quibus triumphalibus corymbis, nobiles insternes nidos. Dominatrix tua Clava, plures quam septicipitis hydræ, hostium sibi offerri gaudebit cervices, postquam tibi cessit Alcidæ. Sterilis alias bellorum arena, fertili adorearum tibi succrescet messe, ut heroicæ frontis fœcundata sudore, ita victore toties Tuo exculta ferro. Imò quod Xerxes in Zopyro, Pyrrhus in Cynea, Boleslaus in Zelislao amare poterat, quod in Themistocle Doris, in Antygono Illyrium, in Nicia Athenæ adorarunt, unus Polono Marti præstabis, cui militat æther & conjuratæ veniēt ad classica laurus. Parces tamen *Dux Ill^me*, quòd primā ingeniorū aciē Tibi obijcimus, ut Tuarū simus materies victoriarum, quibus maximæ felicitatis munus est, inter victos, & Tibi devinctos numerari.

7ma.

Gratulatio Mareschalcalis Scipionis per Protasim, & Apodosim.

NOn purpuratis tantùm regni Patribus,

bus, ſed & oratorum lingvis ſcipio Tuus, liberas diſtribuit voces, cum inter Tuos aſſertus faſces, ominoſiſſima nobis adſtruit vota. *Illuſtriſſ: Mareſchal*: Habeat ſuũ Roma Africanum, Tu certè in Auguſto honorum Capitolio novus florebis Scipio, ſed cui orbis, non Carthago tantũ, æmulum Annibalem offerat, neceſſe, ut pari tecum decertet virtute. Gaditanis Polona Majeſtas non eget columnis, cum Tuo innititur lacerto, non ſcipioni tantũ, cui nos illud Edvardi Regis adijcimus: Pretium non vile laboris. Jaſonis aureo velleri hoc gnoma ille impoſuerat, nos aureo Tuo Mareſchalcali ramo. Nempè honoratior hic ſtipes, in aureos Tibi mox effrondeſcet fructus, quos neq; Herculea decerpat manus. Sanè purpuratum Regni vellus, fabulosâ Iaſonis, felicius, extra Colchidem periculorum, patriâ provehetur Argo, quam pro tonſis, & clavo Tuus propellet Scipio. Unde idem laborum & honorum Tibi pretium, idem inſigne eſt, nec magis ornat, quàm onerat manus, ubi tanto cõſtabit fatigio. Quod ſi noſtris etiam inſertus eloquentiæ campis in triumphales eviruerit laureas, ita, ut

victi Tuâ benevolentiâ, victores affectibus à Te recedamus, certè pretium non vile laboris referemus.

8va.

Gratulatio Succamerariæ dignitatis.

Ex circumstantia temporis, per Tesim, & Hypotesim.

NUlla ætas est, quæ Patritio florere nō ambiret murice, nullus mensis, qui Consulares aspernaretur honores, ubi hybernus December Tibi in serta gloriæ eviruit. *Illustrissime Succamerarie.* Etiam prætexta Papyrij maturescit in purpurā; & quævis Luna, è crescenti, in plenilunium felicitatis aspirat; quilibet mensis honori augustus est. Amat bipartitas Ianuarius fores, aureâ fortunæ reserare clavi; amat Februarius, purpureo regiæ Junonis februari sidere. Et Martius non absq; aureo Phryxi vellere, & Aprilis nō sine vere purpurarum, in coronato sertis Cælestibus tauro. Quid Majales feriæ? nisi virorem fascium. Quid Junij apricæ dies? nisi solstitium honoris portendunt. Julius, Augustus, purpurata nomina: Habet Septembralis Libra suos septem viratus; habet October coronarum beatitudinē.

dinem. In Arcitenente adamantiũ honoris ſagum, in Piſcibus rariores fortunæ legeris auratas. An non ſatis amæniter & Tibi. *Illuſtr: Succamer:* Frigidus December, in immarceſcibile ſertum Succamerariæ dignitatis eviruit! Nempè Honorarijs faſcibus, ut ſylvâ majori excreſcant, nihil officit brumalis cœli rigor, ubi pulchro ſerenæ mentis Tuæ jubare exardeſcunt. Florent etiam ſub glaciali Arcto principes purpuræ, quas vigoroſus heroicarum frontium humectat, & tingit ſudor. Succameraria Clavis ver aperit trabearum, quod inimica obſerat hyems, igneſcentibus Tuis adjuta fervoribus. Quæcunq; felicior Perſeus calcaveris dignitatum faſtigia, purpurarũ coronantur roſâ; in flore curules, quas occupaveris. Ita omne Tibi tempus conchilijs vernat, omnis dignitas, majori effulget gloriâ, ad quã noſtri etiam facundiæ campi amæniori pubeſcunt vere, ut in floridas honori tuo expolientur coronas.

9na.

Gratulatio Theſaurariæ dignitatũ per propoſitionem Continuatam.

ARcanæ licet oratoriæ mentes, patere

in aprico Honoris Tui debent, poſtquam non aureum tantùm regni vellus, ſed & cor Principis Theſaurariæ Tuæ clavi patet. *Illme Theſaur*: Imò etiam Cœli Patrij poteſtas, cum regni clavibus, Tibi data eſt, cujus candor animi, Columbam Petri imitatur. Scilicet in Principibus terreſtres Deos, in miniſtris regni, aurea ſidera, ſphæras in nummis, aſtra in belli facibus venerari licet, quæ ùbi Tuo cedunt præſidio, Cœlum Tuæ ſubmittunt clavi. Adamantinis, ut par eſt, præcludantur ſeris, opulenta cujuſcunq; fortunæ æraria, muniantur faſces vectibus obſtinatis, latebris munera intumulentur, ad Tuos ultro reſerari volunt nutus, qui non tam argenti pondus & auri, quàm aureæ indolis opes conſervas; ſcilicet animi divitiæ, quovis potiores theſauro & dignius ſemper aureæ virtutis depoſitum, quàm aurei velleris cuſtoditur. Certè bifores Iani aræ, id eſt belli & pacis auguſtalia, aureæ clavis Tuæ arbitrium expectant, cùm æquè, Feciales oleæ, ac triumphales laurus, Theſaurario optimé alantur Pactolo. Sed licet ſpes ærarij deficerent, Tu nervum belli Teipſo

ſufficeres aureus Heros. Et hoc eſt, quòd impervia alias, & ferrro Getico præmunita orientis Porta Tibi & Tuæ clavi facilè pateat, cum Te in militares manus cum aureis muneribus dividis. Extra Pōtificale Romæ Sanctuarium, quoties auream ærarij Portam reſerabis, toties indulgentias Principū gratiæ conſequetur ſtipendiarius miles, hoſtis pœnitentiâ atteretur, in cinere aduſtarū Urbiū. Quid? ut luctus hoſtium, ita civilium animorū harmoniam Theſauraria dirigit clavis, adeoq; & chelym Apollinis in Muſicos Tibi evocavit concentus. Sanè non ſtoicas tantùm porticus aut Peripatum, ſed pectorum etiam noſtrorum arces Tibi recludit, ut in quæ honori Tuo efferveſcant vota, apertiùs legas.

10ma.

Gratulatio Religioſi Honorū, per modū chriæ, dempto exordio.

ETiam Religioſæ illuſtres Umbræ, ſuos educant ſoles, quæ luminoſo offuſum honoris ſidere, te nobis præſentant. N. N. Scilicet in modeſtiori virtutis regno, perenne vaſallus quiſq; honor mancipiū agit; nec puto, faciliores in obſequia ali-

bi

bi tributarios fasces, quam sub diviniori probitatis sceptro. Accipit hic imperia quævis dignitas, non imponit; ideoq; eò Religiosis civibus promptior ad nutus, quo virtuti subjectior. Iacet præ Sacris expectabundus vestibulis, quo illum jussa vocent, ut mancipem religiosæ modestiæ scias. Aulis quidem Tyrannus hic superbè imperat, ubi durâ oppressa virtus servitutem patitur, quasi aliter fastigia eminere non possint, nisi grandi proborũ ruinâ; & tunc maximè trabeatus curiarũ eniteat fulgor, cum radiosa ecclypsentur virtutum lumina, at imperiosius hoc in aulis regimen, corrigit suo in Claustris ministerio, quodq; arroganter probitati imposuit jugum, majori exsolvit censu. Ita Sanctiores latebræ, in apricum gloriæ eluctantur. Umbrosa eremus æquè in serta honorum, ac laurus virtutum effrondescit. Quid? habent sua caliginosæ noctes sidera, obstipæ nubes aureum depluunt Jovem. Latens Oceani profundum, nobiliores educat gemmas. Habet Religiosa Ascesis luminosos fasces, quibus adornetur. Certè Aquinaticus sol pulchrius inter nigricantes togas, quàm

 prin-

principum purpuras emicuit; & emuncta Pharos melius per tenebras lucet. Talem Te NN. semper spectavimus, qui æmulo meritorum jubare, solem exhibes, ideo summam Religiosæ dignitatis occupas augem, tot siderum arbiter; pridem occupasse debueras, ni Tuæ nubes modestiæ, apricam longius detinuisset lucem, ubi tamen in hoc Religiosi honoris Zodiaco luminosior emines Titan, nobis serenos dies, Tibi duraturam absq; occasu accendis vitam, quæ ut æternis fulgeat honoribus, apprecamur.

IIma.

Gratiarum actoria pro collata dignitate, Per Syllogismum.

HOyna W. K. M. donátywa z miałkimi, *parcæ æstimationis* záſługámi moiemi, *consciæ sibi mentis* zważona *bilance*, ćiśnie mię *majori pondere sortis* pod zwyćięſkie ſtopy y łáſkáwy Tron Páná Náſzego Miłośćiwego, ktory pominąwſzy ták wiele innych, *quâ sago, quâ togâ* dáleko záſłużeńſze *subjecta, electrix quos libra poposcit*, mnie żadną *bene meritorum* nádzieią *non suffultam*, ráczyłeś Senatorſkim uprzywileiowáć krzesłem. Zwłaſzczá, że

záwſzė *beneficia Principum, tutė in ſinu Civium locari amant*, á ia procz zaſług Antenatow moich, nie mam, *quo ſidere famæ quo laudum pretio* mogłbym *tantos præcuſtodire favores.* Iákoż Páńſkie dyſtrybuty chcą mieć *ſelectum* y ludźi, *quos ornant*, y mieyſcá, *quem onerant*; á ledwie nie traći *beneficia*, kto ie *in forum projicit*, bez bráku, y reſpektu *recte geſtorum*; co mnie tym bárdźiey *in profundos cultus* ſzczodróbliwey W. K. M ręki, uniżá, y do podźiękowánia *pondus addit*, że nic w oſobie moiey nie uznáiąc, czymbym mogł *hæc aſtra mereri*, nie iáko *prodigo influxu* klemencyi Páńſkiey mnie oswiecaſz, y nád śiły moie *ad augem trabearum* wynośiſz, á ták *diſperſione gratiarum, lucrum amoru* ſzukaſz. Prawdá, że *Civium pectora ſunt quædam Principum æraria*, y nie ták zá ſkárbowym kluczem, iáko *in arcano* ſerc życzliwych beſpieczne bywáią Páńſkich łáſk depozyta; nie ták ſię *vecte adamantino* przywárty honor widźi być obwárowany, iáko *præſidio* poddáney wierności, *non ſic excubiæ non circumſtantia pila, quam tutatur amor*; więc, że ſię znam być wiernym poddánym W. K. M. P. N. M. niegdźie

tę ták wſpaniáłą, *gratuitâ collatione* odebráną ſkłádam łáſkę, tylko *in arce pectorû*, ktorey ná cáłe życie moie przydáię *præſidium æviternæ gratitudinû*. Nieśmiertelny to oblig, ktory mnie *in tela, feroſq; ignes, ac acies belli, quo juſſeris ire*, ſtymulowáć będźie, ábym ſię zdrowiem y żyćiem moim Páńſkiey Iego klemencyi wypłáćił, kiedyś *atomum minorem* oſoby moiey, z prywátnych śćián *radio* łáſkáwośći Páńſkiey poćiągnął do Májeſtatu ſwego, & *in concilium* Senatorſkiey ozdoby, *creaſtî ex nihilo purpuratum regni*. Tu ia zápomniáwſzy *imbecillitatem* śił moich, á iednę tylko ſámę máiąc *in objecto Clementiã* W. K. M. chętnie iuż *ſubmitto tam grandi ſarcinæ lacertum*, z tym obowiązkiem, że iáko powierzony ſobie honor iák naydelikátniey piáſtowáć zechce, ták przy poprzyśiężoney wiernośći moiey *imperium & juſſa tueri* W. K. Mśći iák naypilniey powinien będę.

12ma.

In eadem materia, per Enthymema.

PO ták wielu pozyſkánych od łáſkáwego Májeſtatu W. K. Mśći lárgicyi y prerogátyw, ktore *pleniori alveo* ná oſobę

mo-

moię mniey záſłużonego, iuż to rázy kilká *promanárunt*, & *indeſinēter promanant*, nowym mnie ſobie W. K. M. honorem *appretiare* ráczyſz, ábyś nieważnym prácom moim *non exæquabile pondus* ſzczodrobliwey Iego ręki, przy buławie, & *gravi armorum imperio*, przydał. Tá to ieſt nieprzebrána Nayiáśnieyſzych Tronow dobroć *facere non eſſe felices*, śiebie ſámych *exſpoliare* z fortun, & *theſauro gratiarum*, áby zácnemi, y ſzczęśliwemi uczyniwſzy kreátury ſwoie, *menſuram* ſzczęśćia ſwego & *felicis imperij, ab amuſſi*, ich doſtoynośći bráli. Iákoż *quem purpura princeps commiſcet ſuperis, par eſt, ut cuncta ſerenet*; Y rzecz to ieſt *ſole clarior*, że Páńſkie łáſki, iáko w ſtymie nigdy niepomiárkowáney być powinny *honoratorum*, ták w wyſoką cenę wynoſzą *honoratos*, ich ákcye mniey záſłużone *dignificant*, kogo záś to ſzczęśćie uchybi, y przy zácney fortunie ſwoiey tánieie, *neglecti ſolijs, nobis vileſcimus ipſi*, á ztąd *ſequela*, że wſzyſtkę łáſkáwym Májeſtatom powinniśmy ozdobę, *deterior regum munere nemo fuit*. Byłá tá wprawdźie y u mnie ſámego reflexya, *intuitu* nieudolnośći moiey, *Cimmeriam* prywá-

 tnych

tnych progow *excolere*, ále sámá W.K.M. nieprzestánna dobroczynność, ktora mnie *plus, quam tergeminis auxit honoribus*, y pominąwszy godnieyszych wiele, *elegit unũ* do roskázow Páńskich wykonánia, więcey mi ważyć się każe, *possunt quàm ferre lacerti*. Dopiero uznáię iáko iest *dulce ferrum*, ná ktore ámbrozya łásk wielkich od Máiestatu spływa, *& auro refundit*, ále się záraz przytym dekláruię, że odebráwszy *armorum Dominium* przy buławie, pierwszy zechcę záwsze *militare integritati* dostoynośći Máiestatu W. K. M. pierwszy *in victimam* praw, y wolnośći poydę, *ut par quid referam beneficio, vitam & sangvinem offero*, W. K. M. *ad nutus*.

13tia.

In eadem materia, per Dilemma.

SZczodrobliwey wprzod ręki W.K.M. P.N.M. *æquè in meritos, ac in immeritos*, bez interessu z dobroći wrodzoney łásk Iego dispartyment, czyli *beatitudinem* szczęśliwego pánowánia, *quæ gentes, terrasq; probis moderatur habenis*, winną mam *adorare* submissyą, iákoby *bivio Herculis* rozerwány pásowáć się z sobą muszę. Tá możne szerzy Páństwá, támtá utwierdza

y

y konſerwuie; tá rozprzeſtrzenia *Civium fortunas*, támtá bogáći, y w ſtymę wzbiia, tá *florem imperiorum in horto voluptatis* záſádza, támtá hoyną influencyą *humectat*, obſzerność Páńſtw *ferreo ablactatur ubere Bellonæ*, ſzczodrobliwość ręki Páńſkiey ná łonie poddánych *inter aureos amores* chowa ſię, obiedwie nayuniżeńſzą Máieſtátom ſwoim gruntuią w ſercach wenerácyą, ieżeli *non minor eſt virtus, quàm quærere, parta tueri*. Nigdźie iednák te *luminaria* munificencyi Páńſkiey, y ſzczęśliwego Pánowánia, śćiśleyſzą nie záiáśniáły koniunkcyą, iáko *in ſyſtemate Clementiæ* W.K.M. P.N.M. ktory, *ut limite regni ingentes populos, ita largæ munere dextræ fortunas, animoſq; tenes*. Ták zwyćięſkiemi orłámi w brew oryentálnemu Tyránowi *ad Pontum, & Tanaim* záwiiaſz, iáko łáſk y Dobrodźieyſtw *Phœnicem munificentiam, in nido* ſerc poprzyśiężonych *in fidelitate* oſadzaſz; ták łáſkáwych przywileiow, iáko zbáwiennych Oyczyznie rządow *in nubi ſereno* Rycerſkie uweſelaſz oko, że iuż *nec Auguſti clementiam, nec latius Pompeij imperium* prágniemy, máiąc to wſzytko w iednym Máieſtáćie náſzym, ktory

aeternent superi życzemy. Osobliwie záś ia w niwczym nie záſłużony, á bo ieżeli ſię iákie we mnie ználeść mogą *qualitates*, te *non niſi imparis gloriae*, do tak wſpaniáłey hoyności. A zátym śmiem mowić, żem ieſt *primum exemplar Clementiae* Máieſtatu W. K. M. bo choćiaż znam przed ſobą ták wiele *Creaturas* Páńſkiey ręki, ále *non in eo ſtatu* nieudolności, iáko ia; á tym bárdźiey ná expreſſyą wdźięczności, y podźiękowania *expectorari* prágnę. Nie moiey to wprawdźie doli, wolnych głoſow *authoritatem* zábieráć lub *virgam directionis*, bo ledwie zdolny Achilles ważyłby ſię *Cytharam hanc* poważnych ſentymentow náſtroić, áby zgodną brzmieć mogłá hármonią; y iużbymi cále przyſzło z Tyberyuſzem z tey wymowić ſię funkcyi, *me ut non toti Reipublicae parem, ita quaecunq; mihi pars minima mandaretur, cujus tutelam ſuſcepturum*, gdyby mię nie wſpieráłá Páńſka W. K. M, łáſkáwość, *quo Principe tutum Aegeos tentare ſinus*, tą ia utwierdzony, odbieram z łáſką Márſzałkowſką *clavum* wolnych głoſow *& animorum navigij*, chcąc záwſze *cum homagio* poddáney wierności moiey wſzelkim W. K. M. *velificare* rozkazom. 14ta.

14ta.

In eadem materia, per Inductionem.

CO słonce *in astrorum Republica* ná niebie, to nam W. K. M. P. N. M. *inter astra regnorum sol*, ná źiemi wyświádczáć ráczysz słońce, iáko *Princeps siderũ*, poddánych świáteł utrzymuiąc dostoyność, według zbliżenia, álbo odległośći, znákomitym zárowno, iákoby y innym *de plebe stellarum*, plánetom, do káżdego z osobna indygencyi, álbo zupełnośći sposobiąc się, *dividi effusum lumen utriq; polo*, te bliskim zánieca promieniem, insze dálekim, *& mitiori sereno*, tym ná wyższych sferách, innym ná poniższych *horoscopantibus*, nieustánną *lucem apricam* udźiela dotátywą, *satis omnibus unus*. Ták swoię rozrządźiwszy, y świátłem zbogáćiwszy *siderum Rempublicam*, obráca ná źiemię *liberale serenum*, dźwiga pod gorne sfery *bajulo radio minores atomos*, áby ie tym zácniey oświećił, im podleysze w sobie. A záż nie to sámo práktykuie się *in curia luminum* Máiestátu W. K. M. ktory práwie nie pomiárkowáną dobroczynnośćią, nas wiernych poddánych swoich *jam trabeis Regni, jam sacris fascibus ornat*; z prywá-

tnych

tnych ściàn wynośisz *sidera Reipublicæ*; czy bliższym łáskáwego Tronu, czy obszerną Páństw cyrcumferencyą odleglejszym, *ad aras & focos* zostáiącym wszędzie *præsenti Clementiâ* świećisz. Więcey rzekę, mnie *minorem atomum, radio* Páńskiey Iego munificencyi, iuż *ad Sanctuariũ Domini* w duchowney preeminencyi, iuż do Senatorskiey powagi dźwigasz, *& asseris Procerum sideribus*, ktory ia, lubo niezásłużony respekt otrzymáwszy od Máiestatu W. K. M. żyćie moie sákryfikuię do roskazow Iego; y choćiaż znam w osobie moiey *inhabilitatem*, przećięż wyłámáć mi się *ab imperijs* niegodźi, *nequaquã decorum pudori meo*, z pewnym Purpuratem Rzymskim mowię, *legere aliquid, aut evitare ex eo, cui in universum excusari malim*. W. K. M. *creatricis dexteræ* ten szászczyt, że lubo nayniezdolnieysze weźmiesz w protekcyą swoię *subjectum*, uczyniśz ie záraz *magnorũ spirituũ capax*, w ręku Iego Páńskich *vilis glarea fit gemma*. Czego ia ná sobie doznáię, y tym skwápliwiey *cum homagio* do Tronu W. K. M. przypadam; *te populi, te regna colunt, tibi militet æther, qui nova, quando voles, sufficis astra Tibi.*

15ta.

15ta.

In eadem materia, per Collectionẽ Oratoriã.

ZŁote wieki nieprzebrána W.K.M. P. N. M. munificencya *in meſſe aurea* wſpaniáłych lárgicyi nam przywraca, kiedy *ad tot erecta columina Patriæ*, y mnie *pretij meritiq; minoris* łáſkáwą ręką wynoſiſz, y ſkárbu koronnego *OEconomiam*, to ieſt *nervum belli, & ſanguinem populorum* konfiduieſz, do ktorey godnośći ták wielu zácnieyſzych *electrix libra ferebat*. Nie umnieyſza ſobie bynaymniey W. K. M. przez tę hoynosć *Theſauros gratiarũ*, ále ie tym bárdźiey bogáćiſz, bo gdy ſkárb ſwoy, y Rzeczypoſpolitey w ręku poddánych depozytuieſz, poddáne ſobie ſkárbiſz áffekty, á ták prawdźi ſię ow ſtátyſty proiekt, *colligunt Principes Civium amores, cum regias opes diſpergunt in cives.* Niech będą iák naydoſtatnieyſze Májeſtaty, w złoto y intráty; doſyć ſą nieſzczęśliwe, ieżeli w miłośći wiernych poddánych ubożeią: *Attalicis opibus vectigal majus amoris.* Wten czás naylepiey *cumulantur æraria*, kiedy dla doſtoynośći *bene meritorum evacuantur*, te zás, ktore *in ſinus civiũ*, niedoſtáią ſię, *evaneſcunt, dum lucent*. Káſ-

ſuie

ſuie tákowe proiektá, *exemplar* hoynośći y dobrodźieyſtw W. K. M. ktory w uſtáwiczney łaſk Páńſkich y godnośći Rzeczy poſpolitey dyſtrybucie ſamego celuieſz Weſpázyáná; bośmy ieſzcze tey nie ſłyſzeli od Tronu kwereli, *amici perdidimus diem*; żaden moment, nietylko dźień ſzczęśliwego pánowánia W. K. M. nie może być zgubiony, bo ſię żaden nie znáyduie bez podźiału dobrodźieyſtw, *non metus aut latebræ, quenquã, non eximit ætas, ut non magna ſuo tempore dona ferat.* A to y teraz ia ſtáwam u Tronu W. K. M. oſobliwey Iego klemencyi *vivũ ſimulacrũ* zdumiáły, *unde mihi hæc gratia?* że mniey záſłużonemu, oddáć ráczyłeś pod klucz *Theſaurũ Regni*, á przytym uczyniłeś mnie *arbitrum* hoynośći ſwoiey Páńſkiey, złożyłeś *ſortes populorum* w ręku moich, á nie mogąc immáginácyą moią zgruntowáć *abyſſum* tey łáſkáwośći W. K. M. rzucam ſię *in ſcabellum pedum*, Iego, z tym maniſeſtem *capere te non poſſum, tu me cape.*

16ta.

In eadem materia, per Exemplũ.

TO ſię właśnie dniá dźiśieyſzego ze mną dźieie, co z owym w ápologách

żegłarzem, ktory wgłąb morzá zápuściwszy żeláżną kotew, przy ruszeniu okrętu, złotą wyciągnął. N. P. kiedy bez żadney kunkurrencyi moiey, y niegodnego, y niespodźiánego, *nec decet, nec merui*, ten od Tronu miłośćiwey łáski potyka honor; ftánąć mi tu *in ambiguo* myśli zádumiáłych przychodźi, y *reverentiali timore* spytáć Páńskiego Májestatu, *unde mihi veniunt tanti documenta favorú?* Iákież moie, iákież domu moiego *merita?* że pominąwszy innych godnieyszych Imiona, mnie *atomum* w oczách Páńskich do tey dźwigasz prerogátywy, ktora iák godnośćią wspaniała, ták trudnośćią pracowita, *quantum honore excelsa, tantum labore ardua*; sámymby kárku Atlantom nádłámałá ták wysoka *beneficij moles*, zá ktorey *gratuitâ collatione*, podźiękowáć nie umiem, bo mi odbiera słowá miłośćiwa W.K.M. *dignatio*, kiedy trybem słońcá idąc *nubila* moiey oświecasz nieudolnośći. Wiemći ia, że nigdy *competentiam* należytey nie uczynię záwdźięki, lubo mię Polityk iákąś otuchą wspiera, *qui gratè beneficium accipit, jam primam ejus pensionem solvit*, átoli iednák lubo mię BOG ie-

iednym *hæreditavit* sercem, y to, bez żadney mowię hiperboliczney superlácyi, gotowem W. K. M. w usługę *à possessione* własnych wydźiedźiczyć prywat. Niezámilczę tego, chybá práwo śmierći *ineluctabili lege* pełny wdźięczności zábierze ięzyk, że *gratiâ Domini sum, id quod sum.* Cokolwiek mam fortuny, y zászczytow, wszytko od szczodrobliwey W. K. M. ręki dobroczynną *emanavit* łáskáwośćią. Zápieczętowáłeś sobie, Miłośćiwy Pánie, *hoc signaculo* koronney pieczęći serce moie, wybiłeś *effigiem* niezmázáney wdźięczności, przyćisnąłeś *insigne* wiecznego obligu; y lubo tám ktoś, odebráne beneficia, w iedney wieku stáłośći z wiedniejącym osádźił kwiátem, *flores sunt beneficia, hucusq; vernant, quousq; carpuntur,* odebrána iednák dźiś z rąk W. K. M. miłośćiwych *in areola* sercá moiego, nigdy wiednąć nie będźie *benevolentia,* bo nie ná to tráfiłá *subjectum,* żeby z tych liczby było, o ktorych się mowi, *beneficijs utuntur tamdiu grati, quamdiu recentibus.* Życzyłbymći sobie w sekwestrze prywatnego życia *procul à Jove, procul à fulmine* látá moie W. K. M. *sacrificare* usłudze, przy-

stá-

ſtáiąc ná porádę Trágeda: *ſtet quicunque volet potens aulæ culmine lubrico, me dulcis ſaturat quies, obſcuro poſitus loco, leni perfruar otio;* ále ponieważ mię *ê tenebris* promieniem dobroczynnośći ſwoiey Páńſka pod Nayiáśn: Máieſtát zbliża klemencya, iáko zá ten wiernośći zlecony kleynot, *columnas regni* Páńſkie śćiſnąwſzy nogi, nayniżſze *in ſcabellum* dźiękczynienia ſkłádam *homagium,* ták ſię ſtáteczney wiáry záwięzuię obligiem, że go w tey powadze, y doſtoyności utrzymam, iáko ná życzliwego Oyczyźnie Syná; y ná wiernego Pánu przyſtoi ſługę.

17ma.

In eadẽ materia, per Protaſim & Apodoſim.

JUż to *tabulis* pámiętuey, bo *charactere* miłośćiwey W.K.M. ręki dobrze znáczney wdźięczności, iuż *apparitore* przyzwány *honore,* ſtáwam *ad Tribunal* łáſkáwego Tronu, inſufficyencyi moiey, y małkiey do dźiękczynienia ſpoſobnośći *redditurus rationem,* konſerwuiąc ſobie *forum Clementiæ,* do ktorego przez odebrány honor, y przyśiężną wierność *evocor* Náiáśnieyſzy Pánie. Niech mi to ſłuży *in merito cauſæ,* że nie w ręku, lubo y tę

quoſvis avellere nexus zbuntowánych ná doſtoyność Máieſtátu przypadkow *conatu majore ruunt*, nie w ſkárbcu żadnym, lubo fortuną moią, & *lectis opibus contribuiſſe Domûs*, ná uſługę Páńſką záwſze gotowem *non in conclavi*, ále *in ara pectoris*, w ſercu odebráną *ex indultu* miłośćiwey ręki lokuię godność, bo ſię iednym tylko ſercem, zá tak oſobliwy, y nieſpodźiewány reſpekt W. K. M. wypłáćić mogę, ieżeli wiáry godny ow áforyzm: *grande ſuis pretium, eſt cor populare; thronis*. Rzymſka milicya zá czáſow Auguſtá y Tráiána Pánow łáſkáwych, chcąc wierność życzliwą ku Máieſtátom ſwoim wyráźić pierwſzemi Imion ich literámi znáki woyſkowe zdobili, przypiſuiąc im ten frágment, *Fortunæ, laudumq; ferax*, iákoby zá naywiękſze poczytuiąc ſobie ſzczęśćie, że ná chorągwiách Páńſkie piáſtowáli Imię; coś więcey u wiernych poddánych ſwoich, á naypierwey *liceat gloriari, in individuo* oſoby moiey W. K. M. znayduieſz miłośći, bo nie tylko *in bellatricibus Aquilis*, co należy Zwyćięſcy, ále *in archivo* ſerc náſzych, co Pánu, & *Patri Patriæ* ſłuży, miłośćiwe Iego dobroczynnośći

ści *ſtigmata*, pámięći godne *in imperandi gloria*, nośimy chárákterý; rzekę *extra cēſuram hyperbolæ, in ſolio* ſerc życzliwych, Náiáśn: Pánie, więcey niż ná zwyczaynym Tronie uśiádaſz; á zátym idźie, że przytomną máiąc záwſze Páńſką łáſkę *Regia pectorum* u śiebie, *fortunæ, laudumq́; ferax*, y w godnośći, y w ochotę *recte gerendorum* obfituie. Więc, że y ia *in auguſtale regium* W.K.M. cáłego uſtąpiłem ý uſtępuię *jure pleniſſimo* ſercá, w ſercu oraz miłośćiwe tego *honorarium* depozytuię, żyćiem chcąc płáćić *Dominæ ſolatia dextræ*. Práwda, że mię przeſtrzega Senator Rzymſki, że káždy ſtopień godnośći, ieſt zárazſtopniem do boiáźni ý niebeſpieczeńſtw, *trepidant multū ſublati, quoties deſpexerunt illud magnitudinis præceps; quæ aliis excelſa, illis prærupta ſunt*, im wſpaniálſza prerogátywa, tym ćiężſze *minatur exitia* y dla tego umyśliłem być *in Rhodo* prywátney fortuny *latere*, ále że y tám *ad ortum* Páńſkiey łáſkáwośći, ſzczodrobliwym dotchnięty ieſtem promieniē, *ære Rhodio vocalibus* odzywam ſię do podźiękowánia Náiáśn: Pánu, wieczny ná ſię zábieráiąc oblig, iż poki żyćia mego

będźie, *Imperium, laudesq; tuas, nomenq; beatum, concentu majorę canam* iáko wierny W. K. M. poddány.

S I D U S 6tum.

Svadæ Civilis Polonæ exercitationes quædā; ut Orationes nuptiales, discursus in Comitiolis adhiberi soliti, funebrales; ex ijs, Nuptiales dispositæ sunt, per argumentationes, ut pateat, suum etiā esse artificiū Polonæ eloquētiæ.

LUCUBRATIO 1ma.

Sponsa redditur sponso, per syllogismū, partitū.

CO szácowna w koronách perła, ozdobny w sygnetách rubin, w złotych dyámenty sferách, to w ludzkim drogi przyiaćiel życiu. *NN.* Wszákże káżdy, by naycelnieyszy Jubiler przyzna, że *pretiū* perły, *nullius libræ judicio* otáxowáne być może, ludzki rozsądek determinowáć się nie umie, *quo veniant lucro, quas mereantur opes*, przez co sobie iák zácność wielką u ludźi, ták przychylne áffektá *nundinantur*. Y temu podobno *tonante Jove* w swoiey záwiczuie się konsze, iákoby zágniewáne Niebá *indignanter* to znośiły, że rowne sferycznym świátłom *in fundo Oceani* rodzą się do koron *Sidera*. Iákoż ma y per-

perłá ſwoie ná źiemi w pierśćieniách sfe-
ry, ma w koronách niebo, gdźie Náiá-
śnieyſzym Máieſtatom świeći, *gemmâ
ſceptra nitent, gemmâ manus Hectoris ardet.*
Łátwa z tąd illácya, iákie dźiś ſzczęśćie
W. M. M. Páná potyka, kiedy *nobilem gẽ-
mam* rodowitey Proſápij Iey Mość M. M.
Pánnę w dożywotnią odbieraſz folgę; od-
bieraſz kleynot zácny Domu, ktory nie-
gdźie indźiey, tylko *in concha* ſerca, álbo
in ærario pectoris depozytowáć maſz. Nie
może być ták pieſzczono wychowána *filia
Oceani*, perłá droga, lubo między ſrebrny-
mi Neptuná wodámi, *in cunis concharum*
ukołyſána iáko *Gemma purpurarum* Iey-
Mość M. M. Pánná, bo *inter conchylia*
wſpániáłych antenátow, *in Erythræo ſan-
gvinis Patritij*, pielęgnowána; glánc ſwoy,
y cyrad bierze *è bellorum fulminibus*, ná
ręku Rycerſkiey odwági, przy wielowła-
dnych Stryiách, y Wuiách, *qui Tanaim,
pontumq́; ſuis preſsêre trophæis*, piáſtowána.
Iednák, że nie ták ſię Iey Mość M. M.
Pánná *adſcititio muricê* iáko przyrodzo-
nym záſzczyca kándorem, y wſzyſtek ſwoy
walor, drogi ten kleynot bierze, *ab intrin-
ſeco* ſzczerego ſercá, *pretium ſibi ſufficit i-*

 pſa.

pſa. Cud, nie perłá Kleopátry, ktora ſię cáłym ſzácuie Kroleſtwem; *regnum bibiſti in gemma Antoni*, przećięż y tá przy náſzey perle IeyMśći M. M. Pánie tániec muśi, bo támtá *Gangis oſtreo*, tá záś *Procerum oſtro debet ortum.* Tá dźiś ná złotą dożywotniey przyiaźni idźie ſolgę, y iáko ſerce ſwoie W. M. M. Pánu, ták ſobie W.M.M. Páná ſerce ſzczerey miłośći *effigie ſigillat.* Przy tey Perle *regnum amoris* W. M. M. Pan dźiedźiczyć będźieſz, o ktorym Poeta, *regnat, & in ſuperos jus habet ille Deos*, y cokolwiek gdźie znakomita komu udźieliłá fortuna. *Tu collecta tenes*, przy drogim kleynoćie. Aże *ubi theſaurus, ibi & cor*, toć pewien bądź W.M. M. Pan, że z IeyMośćią M. M. Pánną, ſkárbem Domu nieoſzácowánym, zábieraſz oraz ſercá Wielmożnych Rodźicow, zábieraſz áffektá kolligátow, *in Troem Latios transfert Lavinia Reges*, z ktorych W. M. M. Pan *menſuram amoris* weźmieſz iák kocháć, y ſzánowáć maſz ták drogiego przyiaćielá; mnie tylko *reſtat ad vota* przydáć, *quod amor ſociavit, & ætas, æternent faciles par ab utrinq; Poli.*

2da.

2da.

Aguntur gratiæ pro ſponſa, per Syllogiſmũ.

ZYć záczyna, y nie iáko *recenti influxu animæ*, nowy w życiu odbiera wigor, kto życzliwym ćieſzyć ſię może przyiaćielem *NN.* Smierći ſię rowna, niemieć ták ſobie poufáłego ſercá, ktoremuby ſię *effundi* godźiło, y wzáiem czerpáć z niego *vitalitatem* kontentecy ſwoiey. Znák to nieomylny obumieráiących życzliwośći, w oźiębłych *glaciali hyeme diffidentiæ* zoſtáwáć áffektách, śmierć ieſt w odludnym lodowiec umyśle, ktorego *dulce ſpiraculum* w záiemney nie trzeźwi, y nie ożywia przyiáźni. Suchey upátruie gáłęźi ięcząca bez páry Synogárlicá, ná znák ſwoiey żáłoby, że y oná ſchnąc muśi, czyli, że ſię zna być niegodną *virore vitæ*, kiedy ośierоćiáłego w parze niezágrzewa gniazda. Poiedynczy *Phœnix* ſtos ſobie ſam *in nido* zákłáda, y w proch ſię pali, iákoby żyć niechćiał nieznáiąc nigdy towárzyſzá. Gdźie záś łáſkáwe Alcyony weſpoł *nidificant, cedit hyems atrox, ſæviq; ferocia Ponti*, á iedna tylko *æquoris malatia* ie kołyſze, mądrze Polityk, *ſine thalamis vita hominis non eſt, ſed ferarum.* Nie żyie,

 kto

kto przyiaźni kontruie. Dáleko od tákowych umysłow nieludzkich IM. Pan *NN.* W. M. M. Pan, ktory ſię ták uśilnie dopomina przyiáźni IMśći M. M. Pánny, y iuż *voti compos* odbiera ták zácny kleynot *obſide ſvadâ* W. M. M. Pána, á odbiera żnią drugie żyćie, bo *dimidium animæ* w przyiáćielu bierze. Iákoż żyć mu niepodobną było *abſq; comparte*, poniewaſz *Stoicorum dogmata* twierdzą, *indiviſibilem animam*, á zátym żyć nie może, kto w rozdźielonych áffektách obumiera, żyć záczyna, kto ie *unione animorum* iednoczy. Nieináczey ſobie IN. Pan N. M. M. Pan; ten dożywotni ſzácuie alians, tylko iáko włáſne żyćie, bo *ex acceſſu* przyiáćielá, przy ták zácney párentelli, gdźie *tot laurus virideſq; fovet Bellona corymbos*, iák wiele Antenatow liczyć ſię może, nie iáko *in Paradiſum voluptatis* doſtáie ſię, zkąd *primam vitam ordimur*. Więc iáko Wielmożnym Rodźicom, y cáłemu Domowi, tak ſámey Iey Mośći N. Mośćiom Pánnie, *pro dimidio animæ* żyćiem ſię cáłym wypłácać będźie, *vivere dulce tibi Cynthia, dulce mori eſt.*

3tia.

Sponſa redditur ſponſo, per Enthymema.

ZYczliwym W.M.M. Páná kándorem, *non viribus ullis* wychowáney ná Cyprze miłośći, nákłonione IeyMśći M.M. Pánny ſerce zwyćięſkiemu Iego poddáie ſię ſercu *NN.* Piękna to bátália, ktora *in arena pectorum* ſerdecznym áffektem, nie płytkim bułatem, *amoris non armorum machinâ* odpráwuie ſię; piękny tryumf, gdźie iuż nie *captivos præire duces, & mœnia ferri auro ſtructa* widźieć, ále ſam *rex cordium amor* miłym zniewolony przyiaźni ogniwem, *herbam porrigit:* Iákoż niedármo ſię w dźiećinney ſtáturzę Cypryiſka prezentuie miłość, do uznánia podáiąc, że ludzkiey przyiáźni *teneritudo, lacteo candore* kármić ſię zwykła, y nie groźnym Márſem, ále bárdźiey pieſzczoną miną, *crepundijs* życzliwośći, *non ſtrepitu belli* chce być záchęcony *infans amor.* Iednákże ják drobna *in ſtatura,* ták śilną w ponękániu ſerc ludzkich miłość, ktorey niezłomny Herkules pętámi brząka, zda ſię to być iákaś *hyperbole,* á nie ieſt; á zaż nie dosyć máłá iſkierſka ognia, á bywa częſto *regnorum incendiaria* máłá kropla deſzczu, á prze-

ćię

ićę *cavat lapidem, non vi ſed ſæpe cadendo.* Nie wielka *remora*, á łádowne támuie *navigia*: á czemuſz nie ma mieć *vim Gyganteam, parvus amor.* Ták pieſzczonym, y Silnym affekt W M M. Páná uznáie Iey Mość Mm. Pánná ktory dźiś ſobie w słodkie przyiáźni zabiera iárzmo. Y lubo ták wiele zdolnych Przodkow Twoich, y po-dźiś dźień *in theatro Martis* prácuiącego Rycerſtwa *ſtipata ſuppetijs*, bo y oná *dives Avis, & utroq; Jovem de ſangvine ducit*, mogłáby *ſignis opponere ſigna*, ále że ſię widźi zbroynym ſtátecznośći W. M. M. Páná ſercem záwoiowáną, ochotnie *palmā offert.* A dla tego ſámego znáć będźieſz W.M.M. Pan, pieſzczoną, y pieſzczenia godną przyiáźnią, że iey *tenerrimus vigor*, niezkázoney ſzczerośći *ambroſiâ capitur*, iákoż záwſze *ſidereo dulcis nectare vivit amor.* Tym przychylne Wielmożnych Rodźicow áffekty, tym Kolligackie *vincula*, tym *ſangvinis nexum* wiecznemi W.M.M. Pan ſobie uymuieſz czáſy, ktoremu oni *depoſitum grande* krwi ſwoiey w oſobie Iey Mośći M.M. Pánny oddáią, *ut ſerves animæ dimidium tuæ*, czego ia uprzeymie życząc to *in complemento votorū*

przy-

przydáię, *este, pares animo, pulchrâ mox prole beati.*

4ta.

Aguntur gratiæ pro sponsa eodem modo.

DOpiero się widźi zupełnie ukontentowánym I. M. Pan *N.* M. M. Pan, kiedy po ták wielu *in theatro affectuum*, uczynionych lustrách, *in objectum adæquatũ* oká y sercá odbiera, *nutu superum*, zá wolą IchMśćiow Rodźicow, *omnium expectatione* w dożywotnią przyiaźń IeyMość M.M. Pánnę, ktorey *non Æaeneja conjux, par foret, aut Tyrio fulgentes murice nuptæ.* Rożne prácuiącym *in selectu* przyiáćielá umysłom, przychodźiły *in obtutum*, godnośći, y fortun *species*, ktorym czy złoty *Perseus*, czy dorodny *Paris* przyznáćby muśieli, że *præstant pulcherrimis*, bo y krwi rodowitey *purpurisso* ozdobne, y prerogátywą *hæreditariy honoris* zacne, przećiesz niemogły ták doskonále życzliwych *exsatiare* chęći, áby im serce przyznać miáło, *non plus ultra.* W iedney przyiáźni IeyMośći M.M. Pánny *vis tota quievit*; Ona dźiś *objecto* łáskáwey miny *adæquato, exhaurit vasta desideria* IMP. *N.* M. M. Pá-ná kiedy *suo Ænea cedit Lavinia consors*

idźie

idźie *in caſtra ſocij amoris*, z łáſki IchMośćiow Rodźicow, M.M. Páńſtwá. Rządkie to ſzczęśćie, ludzki *omni menſura* kontentowáć umyſł? Ktoż złotá niekocha? á przećię głodny Midas ſmáku wnim nieczuie, *dum quidquid tetigit, fatali induruit auro*. A zaż nie zácna perłá? á y tá Antoniuſzowi *movet nauſeam*, kiedy ſię zá nie kroleſtwē Kleopatrze wypłaca. Czy w miękkim kwapie nie ozdobny łábędź? przećięż *Lædeus Trojæ eſt exitialis olor*. Więc im większa nowália *ex integro placuiſſe*, tym śćiśley IeyMość M.M. Pánná uymuie ſobie áffekt IM. Páná N. M.M. Páná, że *ſoli placet*, y łáſkáwośći ſwoiey *plenitudine adequat* pomyślne Iego wotá. Nie byłá ták ſzczęśliwa u Tezeuſzá Aryádna, niebyłá u Iázona Hyppolite, álbo Deianira u Herkuleſá, ktorych kontentecá gránice przyiáźni przeſzłá, á przećię, *adæquatum amoris objectum*, tey nátury ma być, áby nic nád ulubionego przyiáćielá milſzego niebyło, bo ieſt y powinno być, zupełna ſerc obudwu menſurá. Tey effikácyi *qualitates* w IeyMośći M.M. Pánnie widźiał, y dźiś odbiera IM.P.N. M. M. Pan, kiedy w Iey przyiaźni *ultimam bea-*

beatitudinem ſobie zákłáda, y iáko Wielmożnym Rodźicom, ták *in univerſum* cáłemu Domowi przy dźiękczynieniu, zoſtáie *in onere* ſzczero życzliwey rekompenſy. Ia *pro coronide* podźiękowánia dwá láury w iednę koronę złożone, niegdyś Xiężny Lotáryńſkiey *Symbolum*, zwyćięſkim *in Arena affectuũ* W.M.M. Páńſtwá ápplikuię chęćiom, z tym inſcryptem: *Cor unum, anima una*, co ma być *pro objecto* wzáiemney W. M. M. Páńſtwa przyiáźni.

5ta.

Redditur ſponſa, per Inductionem.

W Rowney z Polikráteſem być muśi kolei; komu wrzetelnym doſtáie ſię mieć ſkutku, o co on, álbo nieuſtánną fatygą, albo uśilną konkurruie chęćią. N. N. Iákoż nic ludzkiey ták ćiężkiego niemáiz impreźie, iáko w gruntowney być oſzukánym nádźiei; *eventum variante Polo crudele ſerimur*, á przećię częśćiey ſię to przydáie, że *à meta votorum* odchodźimy. Niezáraz drugi Iázon w kole Rycerſkim ſtánie, ktoryby iák ſobie obiecywał, z złotym runem od kolchow Medeą uwioſł. Prędzey nie ieden opłakány Le-

ánder

ánder w puł Hellespontu ná swoiey ósycha nádźiei, gdy się w przod Leteyskiey nápiie wody, niż swoię Eron obaczy. Prędzey ná grunćie Oceanu śmiáły zostánie pływacz, ániżeli drogim pereł ćiesząc się obłowem, z złey wybrnie toni. Rzádko ták szczęśliwego Hippomenesá dobráć, ktoryby złotą uwiedzioney Atálánty ponetą stráćiwszy impet, y wygráną, y Atalántę otrzymał. *In syllabo* ták wielkiego szczęśćia znayduiesz się W. M. Pan, kiedy iuż to státecznym, *in Olympijs affectuum* párágonem, iuż złotym áffektem úymuiesz życzliwe Iey Mośći M. M. Pánny chęći, ták, że ochotnie *sub jus* dożywotniey przyiáźni się podáie; y W. M. M. Pánu, iáko zwyćięscy swemu, *ut Domino victas porrigit illa manus*, z woli Wielmożnych Rodźicow. Pewna iednák tey łáski W. M. M. Páná ma być, że w tych przyiaźni pętách, żadney nieuzna niewoli. Mnie powinszowáć tey Wiktoryi oboygu W. M. M. Páństwu należy, bo iáko wygrána W. M. M. Páná, ták przegrána Iey Mośći M. M. Pánny iednym się miánuie szczęśćiem. *Astra secundent* ták zacną koniunkturę, *& servent patrijs par Nobile Ceris.*

6ta.

6ta.

Aguntur gratiæ pro ſponſa eodem modo.

JAkie przy odebrániu w dożywotnią przyiaźń IMm. Pánny ná oſobę Im. P. N. Mm. Páná ſpływáią *ſolatia*, ſercem tylko, nie ięzykiem wyráźić ſię może N. N. Czołem biie Perſya słońcu, kiedy z Oceanu wybrnąwſzy ná świát záwita, iákoby záwdźięczáiąc pogodne *ſerenū*, ktorym po żałobie nocney Cymeryi, ludzkie uweſela oko; złotą uymuie folgą promienisty dyáment hoyność Páńſká, że *ſidere nativo flammæ* Krolewſkie oświeca korony; cáłym Peſtem wypłaca ſię Florá, roſpieczoney w Wirydárzách roży, że iey wonią ućieſzyć ſię może; á coż dopiero IM.M. Pan iákim ſię ſzácuie áffektem, kiedy zacne Antenátow *luminaria* w oſobie IeyMośći Mm. Pánny, iákoby *ſolem in virgine* weneruie, co mu *opimam ſolatiorū meſſem* przynośi; iák uśilnie záwdźięczyć zechce *pretio* uſług ſwoich, *gemmam Domûs* IchMośćiom Rodźicom? ktorą ſię ná cáłe życie ſzczyćić będźie. Iák delikátnie *in areola pectoru* pielegnowáć prágnie *florem ſangvinis Patritij*, w doſtoyney godnośći IeyMośći Pánny, ktorey ozdoba

bą *reflorescit* rodowita Iego zácność. Zna to IMm. Pan bárzo dobrze, *quo studio teneri pensantur amores*, á dla tego, niewiedząc, czymby się ták godney mógł wypłáćić przyiaźni, śiebie sámego w dożywotnią IeyMośći Mm. Pannie y cáłemu Domowi ádresuie donátywę. Iey poważne áffektá pilną retáliowáć będźie usługą, z tym obligiem, że *nil carius unquam* nád Iey przyiaźń ma szácowáć sobie, *nil volet in vita charius esse sua*, ktorey zdrowie y życie konsekruie.

7ma.

Redditur sponsa, per Exemplum.

WIele záwsze ćiekáwość w tym ludzka prácowáłá, żeby rzetelnośći przyiaćielá doyść mogłá. NN. Im zaczniey szy to kleynot, tym śię bárdźiey, przed ludzkim okiem w sercu, iák perłá w swoiey konsze ukrywa. Niewiem czy to figment iáki, czy sámá práwda, że przezorny Momus krzysztáłowey do sercá szyby życzył, iákoby skrytość sercá ináczey wynurzona być niemogłá, chybá oknem; ále to ná nieoszácowány miłośći depozyt niebespieczna, ktory tym sposobem, prędkoby iákiego Párysá do krá-

dźie-

dźieży ſerc zápalił. Y częſto oku złote zdáć ſię mogą gory, gdźie ſámá bez fundámentu znayduie ſię Chimera. Lepiey dźiś y bez tákowego krzyſztału w otwártym IM. P. Páná N. ſercu, przeyrzáłá ſię IeyMość Mm. Pánná, iáko pieſzczona *pupilla Domus*, Wielmożnych Rodźicow, ktora chętnie z domowey wyzuwá ſię opieki, áby *arcano cordis*, tym lepiey w życzliwych IM. Páná áffektách roſpátrzyć ſię mogłá; iákoż znayduie záraz wdźięczne *objectum* ſzczerey wzáiemney przyiáźni, y oney ſię zwoli IchMośćiow Rodźicow dożywotnim obligiem obowiązuie. Nie zdami ſię; że tám ktoś oczy miłośći wybrał, *cæcus amor, cæco paſcitur igne Cypri*; álbo ieżeli ták ieſt, iuż dniá dźiśieyſzego *Oculata* widźi, komu ſię dáie, kiedy ſię *in pupilla Parentum* IeyMośći Mm. Pánnie prezentuie. Więc odbieráiąc złáſki IchMośćiow Rodźicow, *& indultu ſuperûm* IeyMość Mm. Pánnę, *ut pupillam oculi* przeſtrzegáć y ſzánowác W. Mm. Pan zechceſz; czego iák ieſt pewna IeyMość Mm. Pánná, ták wzáiemną tym bárdźiey certowáć będźie życzliwośćią, á ták dni, y momentá długoletnie fortu-

ny, y zdrowia ftátecznośćią, *&' fine nube sereno* służyć wam będą, co ia *in votorum corona* zoftáwuię.

8va.

Aguntur gratiæ pro sponsa, per Collectionẽ.

SZczęśliwie *in stadio amorù*, przy rozgrzánych życzliwym párágonem prácuie áffektách, komu fię miłość kochánym wypłáca przyiaćielem. NN. Bo cóż może być zá dofkonálfza *felicitatù mẽsura*, iáko w pożądánym záwźiętey imprezy widźieć fię terminie? co zá fortuná więkfza nád tę, w zámierzoney ftánąć mećie? *Finis corona laboris*. Ten zaś nie infzy rad bywa certuiącym *in agone Hymenæi* chęćiom, tylko iedno *dulce lucrũ* przyiaćielá. Iáko *in conversum* idąc, nic bárdźiey ludzkiego nie nurży fercá, nád to, kiedy hoynym czoło fpłáwiáiąc potem przy życzliwey konkurencyi, *adoream non meretur*, ktoraby fię chłodźić *in æstu affectuum* miáło ćięfzki żal, prácowáć bez nádźiei rekompenfy. Rowna fię śmierći, po długim Láwirze, fzczęśliwego nie dostąpić przyiaźni portu. Ochotnie mężny Hercules z Acheloufzem fię potyka, że w nágrodźie zá bárkow piękna go czeka

De-

Dejánira. Nie zmarſzczonym czołem Tezeuſz błędne lábirynthu przebywa ánfrákty kiedy *in præmio* urodźiwą odbiera Aryádnę. W tym ſię ſzczęśćiu dniá dźiśieyſzego znáyduie IMP. N. Mm. Pan, ktorego nieuſtánne *in ceſpite* życzliwości prace, Iey Mość Mm. Pánná *auctoramento* przyiáźni ſwoiey wypłáca, iáko rozſądna Themis, áffekt, zá áffekt, ſerce, zá ſerce, *ex æqua bilance* z ſobą oddáie, zá co ták Iey Mośći Mm. Pánnie, iáko IchMśćiom Rodźicom Dobrodźieyſtwu ſwemu IMm. Pan *ad vitali obſequio* nágradzáć będźie.

9na.

Sertum redditur, per Protaſim & Apodoſim.

POgodną, y podczás mrozney Eolyi wiosną świát ſię mái, kiedy przyiaźne ſercá miłym rozgrzáne ſyryuſzem, ſáme Alpeyſkie śniegi topić wydołáią. NN. W puł źimy, ćichą uſpokoiona Theſis záſypia málácyą, ledwie w przyiázną pará łáſkáwe záydą álcyony. Uſtępuią z morzá oſtre Akwilony, Káſpiyſkie kruſzą ſię lody, gdźie tylko ſzczęśliwa miłośći záwinie *oneraria*. Y tey to podobno pewney Hiſzpáńſkiey Korony Kánclerz ſprowádzoney do portu przez rzutne fá-

le, y zmieſzáne náwáłnośćią wiry Náwie, laurową ná ſztábie záwieśił koronę, to przydáwſzy *baccè coronatæ portum tetigêre carinæ*, to ieſt; ſłuſznie ſię w laur ſtroi, gdy ná lądźie ſtoi. Iákoby winſzuiąc iey tego ſzczęśćia, że burzliwym nieſkołatána Neptunem, do zámierzonego ſpłynełá kreſu. Podobnym dźiś záſzczyca ſię láwirem; łádowna życzliwych ſerc depozytem wzáiemney W. M. M. Páńſtwá przyiaźni Náwá, ktora długą áffektow trzymána żeglugą, nic ná połępne Decembrem niedbáiąc árktury, do brzegu dożywotnich obowiązkow zbiega. A że, zá łáſkáwym W.Mm. Pánny ſtyrem; Iey pieſzczonemi rozpędzona Ethezyámi tá zacna Argo, złote runo złotych áffektow z Kolchidy oſchłych nádźiei uwoźi, y do portu zákończoney konkurrencyi ſprowadza, toć ſłuſznie IMP. N. Mm. Pan, iáko záſłużoną rozmárynowym koronuie wieńcem, ktory przez uſługę moię W. Mm. Pánnie prezentuie, oddáiąc w Iey dyſpozycyą, y prace tey náwy, y rekompenſę; álbo ráczey Iey zwyćięſkie ſerce, nie ſkronie tylko, y ręce nieśmiertelnym uwieńcza rozmárynem, wieczne rozkwitłych

tłych

tłych áffektow źimie záczyna. Niechże wdźięczną ćieszy się málácyą długoletnia przyiaźni W. Mm. Páństwá żegluga, przy laurách Rycerskiey cnoty, w Antenatách, tą Hymeneuszá przyozdobion koroną.

ioma.

Aguntur gratiæ pro serto, per Thesim & Hipothesim.

NIc bárdźiey przyiaćielá nie zdobi iák kochány przyiáćiel. NN. Piekny iest od wspaniáłych prerogátyw zászczyt; złote fortuny wielką czynią u ludźi estymę, rodowitość Párenteli nieśmiertelny przynośi honor, ále te wszytkie splendory, ná szále wźięte z szczerym y życzliwym przyiaćielem, dáleko w mnieyszy upadáią szácunek. Iák pełny Xiężyc świętną od słońcá zábiera ozdobę; złota w pierzćieniu sferá przy dyámenćie ważnieysza, korona od perły nábywa ceny, ták przyiaćielskie ziednoczone sercá w záiemnym więcey á więcey, drożeią áffektem. Co zá ozdobę od roży roskoszne máią wirydárze? od lauru Párnáskie lustgárty? od Hesperyiskich fruktow, roskrzewione sády? á przećię coś więcey złoty przyiaćiel w sámym Imieniu swoim zámyka dostoy-

nośći. W tey ſtymie Ieymość W.M. Pánná dniá dźiśieyſzego nieoſzácowáne IM. P. N. Mm. Pan trzyma áffekty, kiedy w wiąneczney sferze, iákoby okrąg świátá luſtry obeymuiąc, coś więcey nád wzytkie świátá luſtry, ſzczera Iego przyiazń ſobie poważa. Iákoż nie ták tryumfalne wieńce, nieták wyiſkrzona dyamentem korona, nieták y ten ſam nieśmiertelney bárwy rozmáryn, iáko oſobą ſwoią IMm. Pan ozdobi życzliwe Iey Mm. Pánny ſerce; przećież, że káżda rzecz znákomitá, tákiego ſobie dobiera *ſymbolum* w ktorymby ſię ludzkiemu popiſywáłá umyſłowi, iáko to fortuna kołem, Wiktorye laurem, Hymeneus myrtem ſzczyći ſię, przyiaźń dożywotnia, nieśmiertelną ſwoię chcąc zálećić trwáłość, niezwiędłym rozmárynem ſię zákázuie. Więc przyimuiąc IeyMość Mm. Pánná ten wieniec, pewny nigdy nieodmiennego áffektu bierze hiroglifik, y ſámá oto uśilnie ſtáráć ſię będźie, żeby przez cáłe życie ſwoie ſtáteczną korreſpondowáłá przyiaźnią.

IIma.

Redditur ſertũ, per allegoriã continuatã.

RZąd Niebá W. Mm. Pánná odbieraſz, kie-

kiedy w przyiaznym kreśie, rozmárynową bierzeſz sferę. NN. Piękny to miłośći dokument, chćieć Niebá przyiaćielowi przychylić, á coż dopiero w ręce Niebo oddáć, áby nim do woli kierowáć wolno było, co dniá dźiśieyſzego ſkutecznie IMm. Pan pełni, kiedy w złoty cyrkuł nágiętą, y rozmárynem umaioną łubkę, iákoby w ſwoiey sferze Niebo ofiáruie. Iákoż Niebo ná źiemi wyżyie, kto ſię ſerdecznym ćieſzyć może przyiaćielē; Ray roſkoſzny ſerce życzliwe, rowna Empireyſkiey ſzczęśliwośći, w uſtánney opływáć życzliwośći, zwłaſzcza, gdźie dorodna Hebe ſłodkim ſzczerośći nektárē, ſwego poi Jowiſzá. Zdolnego záprawdę Atlántá trzebá, żeby ták ważne przyiaźńi Niebo ná niezłománych piáſtował bárkách; żádna tu łáſkáwey pogody, nie záchmurzy poſępność, gdźie w raz dwá luminarze dożywotnią świecą kontentecą. Iákoż ſurowy *Saturnus*, áni płáczliwe Pleiady mieyſcá, w wyiáśnioney iednoſtáyną hármonią przyiáźni sferze nie máią; ſam tylko złoty Perſeus zprzyiemną Andromedą, ſam kocháný Pollux, y Caſtor, ſáme życzliwośći iáśnieią świá-
 tłá;

tłá; ktore godny podnieca Hymeneuſz. Ztákowym dźiś IMM. Pan, W. MM. Pánnie prezentuie ſię Niebem uſtępuiąc iáko rodowitych ſwoich ná ozdobę świáteł, ták obrotu życzliwego ſercá. Y iuż nie Iuno wſpaniáła, ále ſámá W. M. M. Pánná tego Pánią piſáć ſię będźieſz niebá, ſámá nim iáko pierwſze movens rządźić. ſámá do woli ſwoiey kierowáć możeſz. O ten iednák ſzczegulny reſpekt IMm. Pan upraſza, ábyś sferę przyiáznego ſercá Iego Pod władzą wźiąwſzy, ſercem zá tęn áffekt iemu ſię wypłacáłá.

12ma.

Aguntur pro ſerto gratiæ, per modum Chriæ dempto exordio.

CO zá obſzerność pánuiących *iu regno pectorum* ſerc ludzkich, z tego WMm. Páná prezentu, bráć ſię może miárą, kiedy w rozmárynowey koronie, *orbem novum* dożywotniey przyiáźni upátruiemy *NN.* Wſzákże *latê imperat qui amari neceſſitat*· Niezna kopcu álbo granicy, bo ná cáły świát dźiedźiczy miłość, y owſzē obſzerna *Vniuerſi machina* ináczey w ſwoiey utrzymáć ſię nie może doſtoynośći, chybá *amicâ unione* ſkliiona, iàko bez tey

álbo

albo cale upada, albo wſzyſtkę ozdoby pomieſza Symetrią, *totaq; diſcors ſidera commiſcet ponto, noctemq; diei*: Y lubo ſzczupłe ſerce ſwoim określone terminem, nie zda ſię tak obſzernie *imperare*, lubo *ſphæra ſerti*, nie wielkim kontentuie ſię cyrkułem, przecięż w nich ſzczupłości *grande imperium amoris*, utaioną zamyka ſię władzą; ieżeli prawda że *& in ſuperos jus habet ille deos*. Nie wielka *doſis* będzie dyamentu, á ſzacunku nie ma; iedna Kleopatry perła z całym Ægyptem ſię waży; drobna w morzu rybka, naywiękſze tamuie, y trzyma nawy, á czemuż w małym ſercu *vaſta imperia*, czemu w ſzczupłey rozmarynu sferze świat ſię pomieścić nie ma? A do tego ieżeli w krzyſztale Perſki Koronat Kozroes *machinam orbis* zawarł, *Archimedes* na nie wielkim placu sfery niebieſkie zkompendyował, toć daleko podobniey ludzkiey przyiaźni, choć w małey lub ſerca, lubo wieńca, circumferencyi monarchią Panow możnych prezentować, ponieważ y nad tymi ma ſwoię zwierzchność *rex cordium amor*. Trzymam z Statyſtą, *ſi amicum inveniſti, magnas divi-*
tias

tias te inveniſſe credas. Na cały świat panuie, kto ſercem kieruie. Tak wiele ſobie waży JeyMość Mm. Pana ten w rozmárynie prezent, że iey światem ſię widzi,ktory iáko ieſt bezcenny,tak ſama oſobą ſwoią wypłacać ſię zań ſubmituie.

13tia.

Redditur ſertum per continuatam propoſitionem.

W Styczniu źielone grá przyiaźń, ktore MPan N. IMm. Pan przezemnie w niezwiędłym prezentuie rozmarynie NN. Nie upatruie Zodyacznych ſłońca rządow, rozgrzane affektem ſerce, y owſzem ſamo rowno z ſłońcem paragonuie, kiedy mu łaſkawe Hymeneuſza przyświecaią światła. Czy w domu ſtrzelca, na źimowey zoſtaie kwaterzę, czy złotym Fryxeyſkiego baraná zágrzány runem, weſołym zawſze miłe podwoie przyobłoczy maiem; zawſze iednákowa miłości porá w zielone krzewi ſię wichry, zawſzę świeżym zaſzczyca ſię zielem. Zle tam ktoś chorą ná oczy miłość málarſkim adumbrował pendzlem, czyli komentow Poetyckich cieniem, iakoby zakrytey w ſercu ſzczerości doy-

doyrzeć nie mogłá, ia zaś dziwnie byſtrego być ią ſądzę wzroku, ktora albo przy Mitrowych na Pafiie gaiach, albo w roſkoſznych Semiramidy wirydarzach, źielonym oczy paſie, y náprawia objectem. Jakoż ma ſię zawſze czym przyiacielſkie delektowáć oko, kiedy żadną nienaruſzone Eolią krzewią ſię affekta. Wioſnę otwiera, kochány dorodney Europy Juniec, dopieroż dnia dziſieyſzego niezwyczaynym przyiaźń cieſzy ſię majem, kiedy IM. Pan zwycięſkie WMm. Panny ſkronie, bo ten zwycięzcá, kto komu ſerce zawoiuie, źielonym otacza wieńcem, pieſzczone wdzięcznym proſpektem delektuie oko, ná znak tego, iak miłą ſerce iego rozwiia ſię w affekty wioſną. Jakoż wzaiemnie nie tak łatwo urodziwa Daphne, w laurowey ſię mieni ſzczepek, nie tak hoynie piekna Chloris, w uwite z kwiecia przybiera ſię wieńce, nie tak bogato Sykańſka Ceres żniwē ſię popiſuie, iák ſamá WMm. Pana tryumfalnymi Antenatow ſwoich ozdobna laurámi, kwiatem urody cudna, w żniwo obfitych affektow doſtatnia, życzliwym IMP. N. Mm. Pana korreſponduieſz affektom,

aby

aby nieprzeſtannym dożywotnia przyiaźń ſzczyciła ſię źielonym. Luboć iuż za wygráną IM. Pan N. Mm. Pan, WM. Pannie dáie, kiedy przy oddaniu prezentu tego ſiebie do wiecznych Jey konſekruieſz uſług.

14ta.

Aguntur gratiæ pro ſerto per Inductionem.

Wieczność ſobie na źiemi dożywotnią przyiaźń zamierza, ktorą w rozmarynowym tym cyrkule, iako wdzięcznie IMość Mm. Paná przyimuie, tak wieczyſtym wypłacać ſię będzie affektem NN. Nie ieſt to ſzczerey życzliwośći abryś iakikolwiek, by też naydalſzy w progreſie zakładać ſobie termin, á nie raczey chcieć w nim wiekować. Jakoż prędzey ſtoletne czas ſwoy uſuſzy dęby, prędzey nieśmiertelne Cedry robak wydroży, predzey wieczyſte zwiednieią laury, á niżeli ſerc życzliwych ſpołeczność, na iáką w affekcie pozwoli limitę, y lubo dożywotnią ſię piſze przyiaźń, y życiem ma ſię kończyć, ale powźięta życzliwość, w nieśmiertelne idzie wieki: *Ipſaq́ poſt verus funera vivivit amor.* Zawſze *in flore amorum* ſwego *Aurora* chce utrzymać

utrzymać *Tytona*, kiedy co raz śiwe iego latá *novâ ſtuduit reparare juventâ*; Zawſze Cynthia przytomnego życzy ſobie Endymiona, y dlatego miedzy Lathmeyſkie kryie go ſkały, żeby kwiat urody tak piekny Libitynie nie ſzedł na pokos. *Lathmius Eneymion non eſt tibi luna pudori.* Y owſzem iak Æſona Kolchickie źiołá odmłodzić miały, ták każdy práwie ſzczery przyiaciel *felici ſucco amicitiæ*, radby zpołprzyiaciela wiecznymi ſobie trzeźwił, y ożywiał czaſy. Y dla tegoć w rozmarynowym dożywotnia przyiaźń prezentuie ſię cyrkule, iakoby wiecznością ſię pieczetowała. Uznaie tę w affekcie WMm. Pana ſtateczność JeyMość Mm. Panna, że iey wiecznym chceſz być hołdownikiem, kiedy w tym wieńcu *æternitatis ſymbolum* ſobie imaginuie, y zaraz do tychże ſama ſpoſobi ſię chęci, żeby przy dożywotnim obowiązku, żadnym nieograniczoną terminem certowała miłością. Ja z moiey ſtrony *æternent ſuperi, quod ſociavit amor*, uprzeymem życzę ſercem.

15ta.

Redditur sertum, per Collectionem Oratoriam.

SZczęśliwie w obszernym serc ludzkich panuie dziedzictwie, kogo poddane koronuią affekty NN. Jako bowiem, złota minera, w cenę z geniuszem ludzkim iść nie może, bo ten z nieba, złoto z źiemi oryginał swoy bierze; Jako Lypareyskiey kuźni ogień, nic nie iest, do serdecznego przyrownany upału, bo ten złote tylko w sercach poleruie affekty, tamten zaś lada podnieta żarzy; tak daleko szczęśliwa korona, ktora z officyny życzliwych przyiaźni wychodzi, á niżeli owa ktora pleczystych w pracy zagrzewa Cyklopow. Wszakże rzadko obaczyć złotym opasane cyrkułem skronie; żeby się w nim iaki karbunkuł załobney fortuny nie znalazł, rzadko widzieć Krolewskie szczęście tak pogodnym iaśnieiące światłem, żeby się iakim przyćmić nieszczęściem nie śmiało. Tá zaś korona, ktory życzliwy uwiie kandor, iednakowym zawsze cieszy się plezyrem, ani cierpi dyzgustu iakiego alternaty, bo w statecznym sercu ugruntowana. Jakoż

co

co słońce otaczaiący ná niebie waporow ambit, to wspaniała ziemskim Majestátom przynośi fortuna; pewną zawsze nie pogodę znaczą te symbola, gdzie zaś serdeczna przyiaźń swoim prezentuie się koronamentem, pomyślne zawsze krzewią się szczęścia. W tak zacney W.M. Panna dziś stawasz porze, kiedy od poddanego affektu, JM. Pana N. Mm. Pana, iakoby imperyalną w wieńcu odbierasz koronę, á przy niey tym szczęśliwsze w sercu iego panowánie, im delikatniey zawsze w sercach. niż wobszernych granicach. kwitną pánstwa.

16tá.

Aguntur gratiæ pro serto per Protasim & Apodosim.

Fortuna wielka, Przyiaciel szczery NN.

Fortunne koło w rozmarynowey sferze Iey Mość Mm. Panna odbiera, kiedy pewną szczerożyczliwey przyiaźni W.Mm. Pan otuchę odbiera. Jakoż nic u niey szacownieyszego, nic milszego, nic szczęśliwszego, być nie może, nad iednę dozgonną życzliwość, Fortunatką się pisze, przy tey rozkrzewioney w rozmaryn fortunie. Niewiem iaką im-

preza

pezą dowcipny Kden ſymboliſta, fortunne odmalowawſzy koło, ktore ſię w laurowe krzewiło gałęźie, tym owę pikturę przyozdobił fragmentem, *ſudoribus alta vireſcit*, potem ſyta w laur zakwita. Jakoby ten, ſzczęście oſobliwy miało zaſzczyt, że przy alimentacyi prac y potu ludzkiego, ſamo w tyumfalne rozwiiać ſię mogło laury. Ale to daleko bardziey umaiowaney rozmarynem ſłużyć może koronie, ktorą długim *in arena affectuum* rozgrzane paragonem chęci, iakoby w nadgrodę pracy chłodzą ſię; ezyli też dla tego, że w niwczym prymu fortunie nie uſtąpi przyiaźń, y co koło laurowę ſzczęściu, to przyiacielowi rozmarynowy koronament. Jakożkolwiek bądź, doſyć że JeyMość Mm- Panna zą naywiękſzą fortunę ſtateczny W.Mm. Pana poczytuie affekt, ktory wzaiewną nagradzać zechce życzliwością. Ja do tak zacnego ſtron obudwu ſzczęścia, to *ex candore animi* przydaię, *Fortunâ Proavisq; pares par vivite fauſtum* na zaſzczyt Oyczyźnie, *in gloriam* rodowitości Domu, nam życzliwym *ſolatium*.

17.

17ma.

Kondolencya Pogrzebowa.

POwinney naprzod życzliwości náſzey *evocati inſtinctu*, á potym przyiacielſkiey WMm. Pana affektacyi *tenero charactere, die interpellante* naznaczonego *triſti miniſterio* czaſu, ſtaneliś my tu, iakoby *ad Lydium* żałobnego grobowca probę ſzczerych affektow przy oſtatniey czyniąc uſłudze, y chcąc *compaſſione* wyraźić, *qua nos mole premit grandis jactura, magnorum ſiderum Parentis* w śmiertelnym złożonego popiele Swiętey pamięci IM. M. Pana Mm. Pana. Niewiem *ex qua claſſe ſvadæ* wyſtarczyćby mogły ſłowa *ad expreſſionem* cięſzkiego żalu, tak W. Mm. Pana iako y na nas ſamych boleiących na tę wielką w Oyczyźnie zgubę, *cum Fabio cecidit Latium*, gdzie ſamego tylko oka ſłużyć może perora, ieżeli ſłuſznie, *lachrymæ pondera vocis habent*. A zaż to wymowić podobna? gdyby nie miały *ſuffragari gemitus pectorum*, iako nam dziſieyſza żałoba, zaćmiła *dies ſerenos* pogodney owey chwili, ktorą przy obradach publicznych, iuż w Senacie, iuż na Rycerſkim konſeſſie, *in aulis æquè ac*

in Curÿs, iuż w poſiedzeniu przyiaciel-ſkim, iuż na prywatnych aſſamblach, ia-śniał *exemplo ſine exemplo* JMm. Pan *Pur-puratum ſidus*! Jako grube te kiry niezwy-czaynym cieniem *partos hoſtili ſangvine faſces*, dygnitarſkie krzeſłá, godności w Rzeczypoſpolitey pierwſze, ktore ſwoim Honoryuſzem ludzkie cieſzyły oko, za-ſłoniły, *injuſtoq; probam turbarunt funere lucem*? iako tryumfalne ognie *caſtrenſia lumina*, pamiętne Rycerſkiey iego cnoty *ſplendores* przykopciły *funeſtæ Libitinæ tædæ*, ktore on *ad augem gloriæ* ogniſtym ſercem *in hoſtico* zaniecał. Coby zá wy-mowny ięzyk być muſiał, żeby śmiertel-nym nieokrzepł lodem patrząc ná za-płakane tak wielu Parenteli *luminaria*, zadumiałe Prowincye, oſierociałe hono-ry, *quos cives, quos miles agit, quos Curia luctus*? Topnieią we łzy ſame na kata-falku Poſtawniki, wyſtępuie na grobowy marmur oziębła rola, *æternum ſpirant feralia buſta dolorem*, á mnie iak przyidzie co mowić *inter tot luctus*, chyba *unico ſuſpirio* wyrazić żałobę ſerca, godzimi ſię. Przecięż na tyle przynaymniey ſłow zdo-być ſię muſzę, ile rozrzewnionego ſerca

W.Mm.

W.Mm. Pana medela potrzebuie. Wielkie to *ſolatium* całego Domu, lubo przy cięſzkim żalu być powinno, że *in exuviæs* wiekopomney ſławy w dziedzictwie ſukceſſorom ſwoim zoſtawuie JMm. Pan *immortale decus*, godnych *in Republica* negocyacyi, zoſtawuie *oſſa Patriæ*, czego Atenom zazdrościł Themiſtocles, *ingrata Patria neq; oſſa mea habebis*, zoſtawuie *obærata pectora*, nas przyiacioł, zoſtawuie *in Annalibus memoriale* o ktore trudno, *non diu, ſed benè*, co ia *in lenimen doloris* WMm. Panu przy tak załobnym Akcie, offaruię.

18va.

Dziękuie Sukceſſor za kondolencyą.

JAkie ztąd *levamen* maią *pÿ Manes*. iaką naſze ſukceſſorow ſtruchlałe ſerca folgę, *quod ſolatium* oſierociałe podwoie że y w tey oſtatniey uſſudze, *non deſunt, qui juſtè ſolvant*, mnie iako trudno opowiedzieć *ſolis, & ipſis mæroribus apto*, tak w większym obligu zoſtawuię, do wieczney IchMm. Panom zawdzięki, day Boże *officio meliore* uſług moich. *Addit pondus* przyiacielſkiey WMm. Pana kondolencyi Jego *ut celſius honor, ſic gloria fan-*

di, lubo do płaczu bardziey *triste proscenium* żałoby naszey, nakłania serca, aniżeli do przyięcia *leniminis* w cięszkim żalu, *maximis animi doloribus medela non facilè reperitur*. Rozrzewia bardziey á bardziey nieuspokoiony umysł remoratywa łask, y dobroczynności Oyca y Dobrodzieia mego, każe *immori luctibus* wrodzona miłość *segniter deserit animus, quidquid solido fuerit amor complexus*. Przecięż iednak *Thaumaturga vis suadæ* WM. Pana tak wiele może, że obumarłe żalem serce, wskrzesza do uznania osobliwey łaski WMm. Panow, ktorą *inter exuvias* Oyca mego, *in depositum pectoris* przyimuię. Dopiero sam na sobie *experior*, co iest za władza przyiacielskiey konsolacyi, kiedy mnie iuż o niczym niemyślącego, tylko iakobym *in inferias Jugurthæ* Oyca y Dobrodzieia mego oraz z nim w trumnie zaległ, *ipsa revocavit ab urna* łaskawa WMm. Pana perora, y przyniewoliła *magno superesse dolori*. Dziękuię, iako samemu WMm. Panu, tak *toti coronæ* IchMościow Mm. Panow, żeście nie litowali pracy, *ad lugubre hoc ministerium* przybyć, *& partiri* międzey się

żało-

załobę naſzę, ktorey *inſupportabile pondus* mnie ſamemu znośić prawie niepodobna było, za co *in onere perpetuo* retaliacyi zoſtawać będę.

SIDUS 7mum.

Diſcurſus in Conventu terreſtri, aliàs in Comitiolis adhiberi ſoliti, dum Equeſtris Ordo per circos ſuos conſulunt ad invicem de ſtatu Regni.

1mus.

Perilluſtr: Succamerarius, vel ſi præſens aliquis ex Senatoribus, aut Regni Miniſtris fuerit, Comitiola incheat.

Moi Mćiwi Panowie.

ZAſiadſzy tu, *in concurſu tot trabeatorum ſiderum* WMm. Panow, pierwſzy mowy moiey ingres, biorę, ſobie ſamemu winſzuiąc ſzczęścia, że *incolumes*, iako zawſze. *exoptatiſſimos* W.Mm. Panow witać mogę, ktorych *contingere pectore pectus, ſors eſt ſumma mihi.* Łaſkawe Nayiaśnieyſzego Majeſtatu *placita*, á naywięcey przezorna *in auctoramentum* dobra poſpolitego *è ſpecula ſolicitudinis regiæ animadverſia*, ſprowadziła nas tu do świątnicy obrad publicznych *concione lectiſſimâ*, za co y ſam z oſoby moiey dzię-

kuię

kuię uniżenie WMm. Panom, że raczycie *viritim*, tę obrady naszey *machinam conformi ferre lacerto*. Jakoż ta iedna ma być zawsze *in regno libertatis maxima*, samym sobie radzić, nie czekać żeby o nas radzono, *ferre leges, non expectare*, według ktorych moglibyśmy *promovere* dostoyność fortun naszych, y poki nam tak miłościwe od tronu świeci *serenum*, że *in partem curarum solij* wchodzić nam się godzi, poty *delicatum corpus Reipublicæ*, przy swoiey zostawać może symetryi, tego, *quod superi vetent*, gdybyśmy nie mieli, *viribus ipsa suis libera sparta ruet*. Na tym właśnie fundamencie *osor* wolności Rzymskiey *Salustius* Tyberyuszowi, u ktorego był *ab intimis* z wolney Rzeczypospolitey, *absolutum imperium* zfabrykował, perswaduiąc chciwemu zguby wolności Panu, *ne Principatum resolveret, cuncta ad nutum revocando*; y daie zaraz tego racyą, *eam conditionem esse imperandi, ut non aliter ratio constet, quam si uni reddatur*. Jakoby to naybliższa droga do zgubienia wolności była, odebrać Senatowi, odebrać Rycerstwu *liberum ius consultandi*, co że się tak stało WMm. Pano-

Panowie *inferre* możecie, iaka Nayiaśnieyszego Majestatu klemencya, przeciwko Ziemi naszey, y całey Rzeczypospolitey, kiedy do nas *cuncta revocat*, y czyni nas *socios curarum imperij*, á przecię nie zda się sobie *vim Principatus resolvere*, iaka nasza szczęśliwość, że sami, *in hac consiliorum officina*, możemy *cudere* prawa dla siebie, możemy na zamach nie dobry wolnościom naszym zdrowe wynaleść *antidota*, *nec solij jussis sed nostrâ lege tenemur*. Mnie dosyć Pańską WMm. Panom *intimare* łaskawość, ktora w Uniwersale J. K. M. *luculentius patebit universis*. Coś w tym dostaie mi się *comparationis* z zegarkiē, ktory od słońca bierze *mensuram diei*, á sam, rozmierzone skazuie, y wybiia godziny. Tak y ia dzień y godzinę szczęśliwey konsultacyi *de jure subsellij mei* WMm. Panom deklaruię, to iest, *diem gratiarum* J. K.M. klemencyi, ten zaś *à coronato sole*, miłościwego tronu *mensuram felicitatis* zabiera. Niechże będę oraz *æs tinniens*, do wyrażenia, *quo nos beat sereno* Pan nasz Miłościwy, kiedy daleko *terrarum*, & *meritorum statione rdmotos*, zasięga *radio*
do-

dobroczynności ſwoiey; niech będę *æs tinniens*, ſamych WMm. Panow, głoſząc ich zacność, y ochotę, *in ſuffragium* dobra poſpolitego. Sam ſię ofiaruię *in victimam* ich roſkazow, bylem tylko *harmoniam animorum* W.Mm. Panow mogł *demereri*, chętniey to na ſię przyimuiąc, co tam ktoś zegarowi przypiſał, *feriar, dum audiar*. To iednak *nec decet, nec licet*, aż wprzod dyrektorem głoſow naſzych mieć będziemy, o ktorego *ex ſtallo meo* upraſzam WMm. Panow, y ſam *integro honore* WMm. Panow, mianuię J.M. Pana N. Mm. Pana; to ieſt, *Scipionem ſcipioni ſufficio*.

2dus.

In eadem materia Terræ Vexillifer.

Moi Mćiwi Panowie.

JAko J. K. M. Panu Miłościwemu *Patri ter optimo Patriæ* za Oycowſkie Jego, *circa integritatem legum, & ſalutem Civium*, ſtaranie, ktore oſobliwie teraz *die interpellante* złożoney za Uniwerſałē konwokacyi, *elucent*, wieczne zawdzięki, *cum profundiſſimo* Majeſtatowi Pańſkiemu *cultu*, tak y ſamym WMm Panom, należytą przy powitaniu *obærato pectore* ſkładam

wene-

weneracyą, dziękuiąc że nieomieszkanie raczyliście *zelo boni publici* pośpieszyć, *vestris succurrere rebus*. Nie masz nic fundamentalnieyszego, czymby *Majestas libertatis* utrzymana być mogła, iako ziednoczone *in unum sentire* przez domową obradę, *in tutelam* dostoyności naszey Szlacheckiey, *desideria, idem velle, idem nolle*, co ia iuż czytam *ex vultibus* WM. Panow, á zatym, y z serc ich, bo zwyczaynie, *in facie, quæ sit pectoris ansa, patet*, kiedy widzę naczas intymowany punktualnie *confluxu florentissimo* zbiegaiących, *ne desimus Patriæ consilio, quæ non deest libertati præsidio*. A widząc tak godnie spoioną *unione animorum* WMm Panow przedsięwziętość, przypisać iey muszę, co tam ktoś złotą folgą uiętey *præfixit gemmæ* w pierścieniu, *nexu locupletior ipso*. Dość ozdobna, dość wspaniała *trabearum serie* WMm. Panom *corona*, ale większy ieszcze *ex auctoramento* wzaiemney kointelliencyi brać będzie zaszczyt; Jakoż wiecie WMm. Panowie, *quæ nos fata premunt*, iak nam pilnie, & *incendio* oryentalney woyny, & *intestinis cladibus gliscenti malo*, zabiegać potrzeba; bo iako

ko niedbale *in ſecuris metum*, tak ganię zawſze nieoſtrożną *in metuendis ſecuritatem*. Pobudza nas do tego klemencyi Pańſkiey *inſtinctus* Uniwerſałem, pobudza *imminens periculum* od wſchodu, abyśmy ſprzyſiężone *in libertatis decora* przypadki *concordi munere ſenſuum* wſtrzymywali, nie czekaiąc *extremos ictus Troiaeq; favillas*. Co że *abſq; regimine* Marſzałkowſkiey powagi być nie może, aby tym ſzczęśliwiey *oneraria conſiliorum, ſub clavo Typhis*, do ſwego ſpłęynła portu, ia z mieyſca mego upraſzam J.M.P. N. Mm. Pana, iako *gubernio navigij* obrad naſzych *aptiſſimum*, przepraſzaiąc wſzyſtkich WMm. Panow, że lubo każdego *in individuo* uznaię być *ad hanc Provinciam* ſpoſobnego, przecięż wſzyſtkim przyſłużyć ſię nie mogę zoſtawuiąc im *majorem arenam* znacznieyſzych w Rzeczypoſpolitey usług, do czego zawſze *electore calculo* ſłużyć będę.

3tius.

Pro eligendo Mareſchalco Comitiali.

Moi Mćiwi Panowie.

NIe radbym w naymnieyſzym momencie *remoram* czynił do publikowa-

wania Uniwerſału J. K. M. P. N. Miłościwego, w ktorym *expreſſum clementiæ characterem* czytać, y Pańſkiey łaſkawości rzetelność *delibare* możemy; ale że *leges jubent*, aby to *ſub virga directoria* JM. P. Marſzałka Mm. Pana, *ſolitâ ſolennitate* ſtało ſię, o tego *quamprimum* upraſzam WMm. Panow, co że ieſt *ſummæ molis*, *ex meritiſſimis legere meritiſſimum*, zabawić ſię potrzeba, maiąc przeſtrogę polityka, *confuſa internoſcere facile eſt, at optima ex optimis eligere, hoc opus, hic labor.* Wſzyſtkich WMm. Panow ia widzę do tey Prowincyi zgodnych, y ozdobnych, bo wſzyſtkich *per tot faſtigia laudum inſigni creviſſe bono* uznawam, á tym bardziey do nominacyi iednego z WMm. Panow, ktoryby wolnych głoſow *imperium* trzymał, *qui mulceat, & mulceat*, przyſtąpić obawiam ſię, maiąc na pamięci, iako *difficilem electionem æqualitas facit*, y ledwie nie zdeſperowawſzy, abym komu *judice librâ* nie zaſzkodził od Fabiuſza informowany, *non poteſt eſſe delectus, ubi numero optimorum laboratur*, wolałbym *jure meo cedere*, tylko żebym ſię nie zdał tamować obrad naſzych *felicem*

licem naumachiam, do ktorey *remis velisq;* rad dopomagam, upraszam *voto meo* J. MP. N. Mm. Pana, zostawuiąc salwę *melioris calculi* WMm. Panom ktorym *parere, non imperare* zwykłem.

4tus.

Mareschalcus gratias agit pro Scipione.

Moi Mćiwi Panowie.

WIdząc, á wielce sobie szácuiąc zkoncentrowane *in objecto* osoby moiey, *coronæ magnorm siderum*, WMm. Panow *influxus benevolentiæ*, uważaiąc przy tym miałkość sił, y sposobności moiey *ad clavum grandis consiliorum navigij*, do rządu wolnych głosow, *in adversa ruentibus Euris*, umyśliłem zażyć exkuzy Niciasza przy elekcyi Poselskiey, A ten do Syrakuzow, *si merui ut imperem*; ieżeli iakie WMm. Panowie we mnie upatrzyliście *merita*, dla ktorych, godne ich *suffragia inclinant* na osobę moię, dla tychże samych upraszam, *non me tantis committite ventis*, y to tak zacne, ale y cięszkie *imperium* Marszałkowskiey dyrekcyi; *in lacertum validiorem* niż moy, złożyć raczcie, bo ia się zawsze sądzę *imparem huic Spartæ ferendæ*, á mam też przestro-

gę

gę *eſſe, quod non es, ne videare, cave.* Y tak miało być u mnie *firmum, fixum* podziękować zá tę łaſkę WMm. Panow, y za Laſkę, gdyby mię Ich *indefeſſa vota*, miłość dobrápoſpolitego, *deſiderium parendi* wſzelkim roſkazom prześwietney Ziemi, nie neceſſytowały, abym zapomniawſzy *inſufficientiam* ſił moich, *Cœlo Patrio nonniſi Athlantis cervice ferendo* poddał ramiona moie. *Indefeſſa* mowię *vota*, bom długą proźbą, *rationibus legitimis, obteſtatione quam maximâ* zbraniał ſię tey doſtoyności, ale nie mogłem *fœderatos affectus* WMm. Panow, przeciwko ſługe ſwemu, od ſiebie *alienare*, ktorym *ut ſervire decus, ſic renuiſſe probrum*; Miłość dobrá poſpolitego, bo widzę tak wiele *impendentia* wolności, y fortunom naſzym *mala*, ktorym gdyby ſię wcześnie nie zabiegło, nieomylnie ztąd *ſequeretur ruina*, á zaś *væ regno, ubi malū omnes agnoſcunt, & bonum amplecti nemo audet*, w Senacie Rzymſkim upatrzył ten defekt koronat *Numida*, co *pro Oraculo Capitolini Iovis* być powinno. A naybardziey neceſſytuie mnie ochotá paryerować *imperatis* WMm. Panow, ktorych nay-
mniey-

mnieysze *nutus*, u mnie *exæquant jussa Deorum*. Zaczym lubo *incapax robur* do tey władzy *sphæræ Consiliorum* uznaię być w osobie moiey, przecięż *spe fultus amicâ* samych WMm. Panow, że mnie zechcecie powagą swoią, *&* *favore animorum* wspierać; *vestris ferar alis*, do pożądanego *absq; scissione votorum* funkcyi moiey kresu, *vestris immoriar jussis*, ktorych oczekiwam.

5tus.

Nuntius Regius Universale diploma Principis exhibet, cum præconio ejus Clementiæ.

OYcowską J.K,M. *incurarum molimin* około nas, y całey Rzeczypospolitey przeżorność, iuż to pilnie upatruiącego *è specula Regiæ*, żeby na zgubę wolności, y wyniszczenie fortun naszych nieprzyiacielskie zmocniwszy się impre zy, ieden raz *ultra Bosphorum & Mæotide* nie wkroczyły, iuż domowy pokoy *to adunatarum gentium*, gruntuiącego, *ne intestina dissidia, finitimorum sint lucra*, iu Rycerstwu, iuż Senatowi, *in Castris, & Curÿs*, praw *securitatem*, dostoyność pre rogatyw stanowiącego, ktoby mogł *ex pressie*

preſſione graphicâ opowiedzieć, *de Superûm ſedibus, ille foret.* Ja ſię ważyć nie mogę *agere Plinium Trajani,* Pana Naſzego Miłościwego, bo wiem, że *impar ſvada* mogłaby tak dobrotliwego Maieſtatu wyſokie *attributa culpâ deterere ingenij.* To iedno z Pliniuſzem rzekę: *Princeps Optimus, cum Civibus ſuis, quaſi cum liberis Parens vivit, hoc tantum cæteris major, quod melior.* Azaż to nie ſą oczwiyſte dokumenta, Oycowſkicy P.N.M. łaſkawości, kiedy ſpolnie z nami życzy ſobie *frui felicitate publicà,* ſpolnie z nami radzić o dobrym poſpolitym, ſpolnie z nami *ut proſpera quæq; ſic adverſa pati* gotow, *vivit cum civibus quaſi Parens cum liberis,* y lubo ſam iako Pan Miłościwy *omnia imperio poſſidet,* uſtępuie nam iednak *in dominium particulare,* wſzyſtkich w Oyczyźnie prerogatyw, godności, y fortun, *contentus Domini titulum Patrisq; tuliſſe.* A to y teraz *adminiculo* lichey uſługi moiey, cokolwiek albo ſami WMm. Panowjs naylepſzego *exoptare* możecie, albo Pan naſz Miłościwy *ab alto ſolij* widzi być nayzdrowſzego WMm. Panom, w łaſkawym Uniwerſale ſwoim *candore regio* od-

odkrywa, iedno ſobie *in objecto* zakładaiąc *integritatem boni publici*, á ſpodziewaiąc ſię wzaiemnie, ze *quali ſedulitate* WMm. Panowie zechcecie *circa jura Majeſtatis* pracowáć, wiernie y Synowſkim affektem, Páńſką miłość kompenſowáć, *quod ſi fiat, tam rex, quam regnum felicium ſibi nomen vendicabunt.* Nie ieſt wprawdzie rzecz moia perſwadować to WMm. Panom, co w nich iuż *amuſſi perfectiſſimâ* znayduie ſię, bo wiem ich wrodzoną ku Nayiaśnieyſzym Majeſtatom przychylność, wiem *qua laude tueri Principis imperium, quo decertare coronis ſangvine* zwykliście, ale uprzedzaiąc, aby iaki *ſiniſter interpres* bráć ſię inaczey klemencyi Páńſkiey nie ważył, *præcaveo* coby nam mniey zbawiennego było. Sami zaś WMm. Panowie *in hac teſſera* łaſkawego Majeſtatu doczytácie ſię *ſvaves gratias* J.K. M. á iako Miłościwy Majeſtat wſzelkimi ſpoſobami *providet voluptati Reipublicæ*, tak WMm. Panowie *felicitati Imperantis invigilare* raczycie, co ma być *in coronamentũ* legacyi moiey.

6tus.

6tus.

Reſpondetur nuntio Regio.

JAko widziemy, Nyiaśnieyſze Máieſtáty, nie tylko w kompárácyi, ále y w ſámym ſkutku z ſłońcem parágonu álbo ráczey ná ziemi *ad invidiam aſtrorum*, w Pánách náſzych Miłośćiwych, mamy *præſentes coronatos ſoles*, ktorzy ſzeroko záśięgáiącemi klemencyi ſwoiey, łáſk, y dobroczynnośći *radijs*, iednákowo odległe *climata*, iáko y bliſkie Tronu prowincye, *æque clivos, ac declivia* wdźięczną oświecáią pogodą, *& ſereno gratiarum*, bez uſzczerbku ſwego *plenâ participantur ope*; czego Przeświętna Ziemiá náſzá doznaie *praxi optimâ*, kiedy od łáſkáwego Máieſtatu J. K. M. P. N. M. *uſu meliore ſereni* ćieſzy ſię, y iákoby nayblizſza Tronu, przy odległośći ſwoiey, *vim ſentit apertam* ręki Páńſkiey, do ktorey pocałowánia *profundo cultu* unizámy ſię, z tąd naylepiey doznáiąc *longas Regibus eſſe manus*. Oſobliwy to záſzczyt Pánowánia J. K. M. ſzczęśliwego, że ná kázdym mieyſcu, kázdego *in individuo*; nie tylko *univerſali cognitione* wſzyſtkich obywátelow Páńſtw ſwoich, *Cives fidiſſimos* znáć, y z niemi *conferre* ráczy,

czy, co w Rzymſkich Monárchách zá máxymę poczytáno. *Principis eſt virtus maxima, noſſe ſuos*. Zna Pan náſz miłośćiwy wiernych ſobie *& omni nutui obſecuturos* poddánych, ktorzy zá doſtoyność Máieſtatu *incumbere ferro, extremoſq; pati, ſi juſſerit ille labores*, gotowiśmy, kiedy nas łáſkáwym ſwoim Univerſáłem, *authographo* klemencyi Páńſkiey obſyła. Známy, y my dobrotliwego Páná, *tot faſcibus aucti, tot titulis regni*, ták wielą uprzywileiowáni donátywámi, zá co wieczną wypłacáć ſię Naiaśn: Pánu powinniśmy uſługą. Sámeme záś W. M. M. Pánu iáko *bajulo gratiarum Atlanti* od J.K.M. winni záwdźięczáć *omni poſſibili medio* ieſteśmy fátygę iego, życząc, *ut quæ fers alijs, proximus Aſtra feras*.

7mus.

Uniwerſał J. K. M. ná Seymik.

Fryderyk Auguſt z Bożey łáſki Krol Polſki, Elektor y Xiążę Sáſkie &c. &c.

Wielmożni uprzeymie Nam mili.

WEdług zwyczayney Nam *circa emolumenta Reipubl*: czuynośći, ktorey od początku Pánowánia náſzego *inclinare polos, & quævis proſpera regni majori cumu-*

lare

lare freto ſtáramy ſię, nic nie przepuſzczáiąc w uſtáwicznych prácach, y bezſennych nocách zdrowiu náſzemu, áby tylko ztąd profitowáło *Vniverſale bonum, & particulares* Ziemſtw y Prowincyi náſzych *fortunæ*, czy to przy obrádach publicznych, czy *in curialibus negotijs*, czy przy obozowych trudách, czyli *ſub umbella pacis*, nie uważáiąc ná niewygody, koſzty, y oſobę náſzę *per tela per ignes aſſerimus commune decus*, niechcąc wniwczym *deeſſe* wieczney konſerwácyi praw wolnych Národow, y w ugruntowániu *tot gentium Dominæ* Rzeczypoſpolitey, ſobie tylko *minimam felicitatis partem*, tę zoſtáwuiąc, *ut conſtanter amemur*; poſtánowiliśmy dla uſpokoienia niektorych *emergencyi*, iuż to od Porty Otomáńſkiey, iuż od cáłego ſeptemtrionu *fatalibus aſtris*, á naybárdźiey dla rozkrzewienia *florentiſſimæ Reipublicæ*, upátruiąc wcześnie co iey *prodeſſe* co *obeſſe* może, złożyć, *juxta præſcriptum legis* ſeym wálny ſześć niedźielny iáko y teráźnieyſzym Uniwerſałem ſkłádámy, & *indicimus* ná dźień Stycznia, gdźie y ſámych Wáſzmośćiow nam miłych y wiernych, *liberas voces & ſenſus* przez Pośłow ſłyſzeć chcemy,

 y ſpol-

y ſpolną ich rádą wſpárte *ſancita* Autentykowáć; obliguiąc w tym uprzeymośći wáſze, ábyśćie według zwykłey przezorności ſwoiey *ſolidiora conſilia cum proſpero exitu*, á niżeli *præmatura cum exitio* obieráli, y cokolwiek potrzebnego y pożytecznego *ad ſtabilimentum boni publici, & tranquilitatis* być rozumiećie *in mediū cōferatis*. Te záś oſobliwie máterye *in officina conſiliorum* moderowâne, y ágitowáne być máią, *quæ nos viciniùs urgent*; náprzod, widząc *qua licentiâ* OtomáńſkáPortá, *contra jus & æquum*, złámawſzy páktá Kárłowickiego Tráktátu, ważyłá ſię *demolitū* Choćimſkie *propugnaculum* reſtáurowáć, y więkſzemi ieſzcze niż przedtym ámunicyámi fortifikowáć, upomnieć im ſię tego należy, á *in caſum renitentiæ*, ktorey ſię bárdźiey *à barbaro hoſte* ſpodźiewáć, ániżeli *aſſenſum expoſtulationi*, wſzelką gotowość *in armis* ſpoſobić. Od morzá tákże Báltyckiego *tempeſtas metuenda premit* Páńſtwá y Prowincye náſze, ná co inſzey rády niemáſz, tylko *facibus belli terrere leonem*; á że iuż *ſecundis progreſſibus* Cárá JmćiMoſkiewſkiego dużo ſkrocony, rzecz ſłuſzna *fœdere jungi* z nim ták przećiwko

Por-

Porćie, iáko y Szwedom; *unitâ acie inſtare ſavori Numinis, ſucceſſuſq́ urgere novos.* Jeżeli nie więcey, to przynaymniey to będźie nam ſłużyło, że *metui opponetur metus* śił zkonfederowánych. Wſzakże to uzna *accuratior trutina* Uprzeymośćiom Wáſzym donośiemy, á dla większey wiáry ręką włáſną przy zwykłey pieczęći náſzey podpiſuiemy ſię.

8vus.

Nuntius ad Comitia Generaliu eligitur.

JEſzcze ſię *inter tot prærupta* czáſow nieſzczęśliwych miedzy náwálnemi od Wſchodu y pułnocy *Aquilonis & Affrici* inſultámi, *in farragine* ták wielu domowych dyſſenſyi ná łonie Prowidencyi Boſkiey być známy, ktora nas *ut liberos, non ut pupillos, liberæ Reipublicæ* piáſtuie, kiedy nam ták łáſkáwego *indultu munifico* kōſerwuie Páná, ktory nieuſtánnym ſtárániem, *quid prodeſſe bonis* wolności y fortun náſzych, *quidve nocere queat*, pilnie upátruie y nie tylko ſam co Páńſtwom Jego, co práwom náſzym, co *integritatis publicæ* ſzkodźićby mogło, *vigilantiâ quàm maximâ* wcześnie oddála, ále też *communicato conſilio*, známi weſpoł *conſpiraturis*

in nostra incommoda fatis, iák naysprieszniey chce *ire obviam*, co rzetelnie *in Authentico diplomate* Miłośćiwey Páná náſzego klemencyi czytáliśmy, á ták powinniśmy w tym *assentiri* Pliniuſzowi, że *non est præstabilius Dei mun9, quàm Deo simillimus Princeps*. Pan miłośćiwy známi, BOG známi, *terrestres igitur, quid neget esse Deos*. Máiąc tedy ták iáwne, ták rzetelne y ſkuteczne dokumentá, bez przeſtánnego J.K. M. *circa Vniversale bonum Reipubl*: y nas ſámych *in particulari* pieczołowánia, niemożemy ſię ináczey Páńſkiey wypłáćić klemencyi, chybá *pretio* wiernośći, y uſług náſzych, *quo non nos Regia ducet*. Stoſuiąc ſię zá tym do miłośćiwych J. K.M. intencyi, co zdrowego doſtoynośći wolnego Narodu, co źiemi náſzey pożytecznego, álbo co nas dolega, *quos patimur manes qua rerum mole premamur*, zgodną roztrząſnąwſzy obrádą *in faciē & sub calculum* zgromádzonych oboygu Narodow, do Máieſtatu Páńſkiego, *congruo votorum interprete* donieść mamy reflektuiąc ſię częſto ná owę polityká inſtrukcyą *Duo sunt Reipubl: firmamenta, fortitudo, & mutua inter se concordia*. Tám moc, gdźie

ści-

śćiſły zkonfederowánych umyſłow związ zek; pewna ſłábość śił gdźie ten ſzwankuie węzeł. Wiemyć to my dobrze, ále często w tym ſámym *impingimus*, że nam ſłużyć może owá Rzymſkiego Senatu nágána, *Romani ſciunt, quæ recta ſunt, ſed facere nolunt*; wiemy, że nas gubi nieſzczęśliwe *animorum ſchiſma*, á przećię z trudnośćią *convenimus in unum*; lubo ſię ia teraz ſpodźiewam łátwośći W. M. M. Pánow *ad idem ſentire*, gdy widźićie *quis Principis ardor in ſtudium Patriæ*, prywátnym interesſom dobro poſpolite *præferētis*. Złożywſzy diffidencye wſzelkie & *differentias ſenſuum* naypierwey nam pomyślić trzebá, *quis Tydeus Argos in Thebas cum laude ferat*, ktoby *ore vicario* od nas do miłośćiwego Máieſtatu, & *in gremium* oboygá Narodow *deſideria* náſze zgodnie y godnie mogł donieść, y według okkurrencyi rożnych materyi *in quasvis flexile partes ingenium, cauſæ pro ratione ferat*. Co lubo przytrudnieyſza, bo ćiężkie do rozeznánia *inter pares diſcrimen*, przećięż ia zoſtáwuiąc *liberum veto* W. M. M. Pánom z mieyſcá mego do tey funkcyi *aptiſſimum* być ſądzę y miánuię, JMć P. N. M. M. Pána,

O 4 *quem*

quem dotes animi, quem laus cõmendat avita uprafzáiąc, áby iák nayfzczerzey *Civica vota* promowowáć ráczył, *labefactata corrigat, solida confirmet* idąc trybem Themistoklesá, gdy Posłem z Athenow do Syrákuzow z Adwerfántem fwoim był obrány *deponamus odia, in reditu reassumpturi, ut eo melius unita virtute onus Patriæ portemus.* Jákoż dosyć zácne *ex antegestis* mamy dokumentá, iáko záwfze *in votis* J. M. M. Páná *prima salus Patriæ* byłá, zá co *plenis affectibus* wypłacáć fię Jmośći gotowiśmy.

9nus.

Nuntius excusat se à munere Legationis.

ROfkázom W. M. M. Pánow párierowáć *primus honor studiumq; mihi*, ile kiedy *consonis vocibus*, fłużyć fobie káżećie co iáko chwalebna *coronæ* W. M. M. Pánow, że *mens animusq; idem, vox omnibus una*, ták mnie poważna że ná ofobę moię *ultra libram meritorum*, zgodne W. M. M. Pánow *collimant* życzliwośći, ktory ia refpekt winien będę záwfze *censu majore refundere* usług moich; teráz iednák uprafzam, żebym fię przy moiey exkuźie został, á to *inhabitudo* śił moich wnośi zá mną, bo tu fami *Divina mente Catones* ledwie

dwieby wydołáć mogli, *& tot Athlantib9, non niſi integer Hercules ſuccedere* odważyłby ſię, mnie záś *non idem robur, nec tanta dexteritas*, ábym piáſtowáne delikátne od inſzych Ichmśćiow Anteceſſorow tey Prowincyi *Patrium cœlum*, ważył ſię rowną biegłośćią y dowćipem dźwigać. *Stabit ne iſto ſub pondere deflua cervix?* oſobliwie kiedy mnie *conſcientia meritorum*, owym támuię proiektem, ktorego Senat do Themeneſá o Poſelſtwo konkurruiącego w Korynćie záżył, *expende quid audes*. Nie ieſt to tákowe *onus Provinciæ*, ktoreby ná l...á bárkách wſpieráć ſię mogło, ále wielkiey experyencyi, *qualitatum*, godnośći *ſubjectum* potrzebuie, áby iáko *votis ſingulorum*, ták *bono univerſorum* mogł ſię przyſłużyć ktorego ſzczęśćia nie káżdemu ſię doſtáie, *gravis iſta poteſtas, eximijs omni cõvenit arte viris*. Będźie ten czás kiedy y ia, *ſtadium hîc olympicum* z łáſki W.M.M. Pánow *decurram*, iednę y ſámę zákłádáiąc ſobie *in meta proſperitatum* po dobrze poſpolitym, W.M.M. Pánow *benevolentiã*, teraz záś *dabitis veniam* ſłudze ſwemu, że ſię z tey prácy wyłamuie, á ná mieyſce moie *integro velle integro calculo* W.MM.

Pánow upraſzam J. M. Páná N. M. M. Páná, krorego iáko doświádczona z Przeświętney Ziemi w podobnych okázyách *praxis*, ták *fides conſtat aperta.* Mnie przy podźiękowániu zá łáſkę W. M. M. Pánō przytym zoſtáć, *hæc tenui nunquam credēda vigori, quæ malè ſi cedant irreparata cadūt.*

10mus.

Perſvadetur Nuntio, ne detrectet honorē.

DŁugich wiekow codźiēną experiēcyą *nemo ad honorem teſtudo*, W. Mm. Pan dniá dźiśieyſzego *lege novella modeſtiæ* káſſowáć uśiłuieſz, kiedy ná ták zgodne Jch-Mśćiow M. M̄. Pánow głoſy, *ad tot po[illegible] ilata*, idąc w kontr ziednoczonym ſentymentom *niteris contra torrentem* życzliwośći Bráterſkiey, y cále ták zácną, ták wſpániáłą Poſelſkiey funkcyi prerogátywę od śiebie oddálaſz, nie pámiętáiąc ná to *quātus honor patriæ cauſam defendere ſpartæ?* Wiemći ia, że tákowa negocyácya wielkley biegłośći obrotu, *& robur non vile lacerti* potrzebuie, bo w oſobie Poſelſkiego cháráktеru, powága cáłey Ziemi Przeświętney prezentuie śię, y w tym ſtopniu doſtoynośći ſtáwa, że wſzyſtkę ſymetryą z kliioney oboygn Narodow *unione animo-*

morum ſtruktury utwierdźić, álbo *per liberum veto*, pomieſzáć może, á zátym *res ardua fermè tot populis voto contribuiſſe pari*, ále że te *requiſita in perſona* W.M.M. Páná znayduią ſię, *&* *communi ſuffragio comprobantur*, niemożeſz ſię od tey uſługi Przeświętney Ziemi wymowić, ieżeli to práwdá, że *non ſibi ſed Patriæ vivere Civis amat*. Nie gánię ia nikomu, że on *ſublime timet*, bácząc owego ábdykántá o wyſokich godnośćiách ſentyment, ktory złotą ná drodze nápadłſzy koronę, y pogárdźiwſzy oną rzekł, *tollat, qui te non novit*, ále to tym tylko godnośćiom ſłuży, ktore *præter Nomen honoris*, nic w ſobie więcey nie záwieráią, gdźie záś przy zácney prerogátywie, *onus publicum* uſługi Rzeczypoſpolitey wiąże ſię, trudno ſię iey zbrániáć, choćby też y zdrowiem przypłáćić, *Patriæ felicitati longis ſudoribus litandum*. Doświádczony nam nie ná iedney funkcyi W.M.M. Páná *amor boni communis*, gdźie záwſze *cum auctoramento gloriæ* powracałeś, dla czego tym poufáley upraſzámy W.M.M. Páná *&* *inſtamus urgentiſſimè*, żebyś *cytharam* zgodnych áffekow Bráterſkich *in luctum vertere* niechćiał y

przy-

przyiąć ráczył chárákterem Poſelſkiey uſługi, zá co my *in onere* W. M. M. Pánu zoſtáwáć będźiem. Zá kollegę *Herculi Theſeum*, przydáiemy J. M. P. N. M. M. Páná *quem Curia Princeps ſæpè tulit*, ktorego *Judicij ſublime decus prudentia rara eſt*. Trzymã, że proźbie náſzey nieda *repulsã*.

IImus.

Nuntius gratias agit pro munere Legationis.

I*Nnodatus vinculis* Bráterſkiey W.M.M. Pánow życzliwośći ſam niewiem, co z ſobą mam czynić, bo *nec ſolvere nec abrũpere* godźi mi ſię, ták śćiſłego wolnych głoſow Zwiąſku, y ráczey iuż wolę podáć *victas manus imperio* W.M.M. Pánow zápomniáwſzy *quam debile robur, quàm mihi conſilium tantis ſit in æſtibus impar*, ániżelibym miał ná iáką u W.M.M. Pánow zárobić cenzurę, zwłáſzczá, kiedy procz obligu Bráterſkich áffektow, *officio civili* zwiąnym ſię widzę owym mowię árgumentem, *non ſibi ſed Patriæ vivere Civis amet*. Jeſt to *argumentum ad hominem*, ktorego żádna *ſubtilitas conceptuum* nie zbiie, żeśmy nietylko fortuny, ále y zdrowie, y żyćie náſze powinni *bono publico*; fortuną y zdrowiem ſłużyć miłey Oyczyźnie

civis

civis optimi attributum; á zátym y ia nieśmiem więcey od tey Przeświętney Ziemi usługi wyłámywáć się, y ochotnie *in arena affectuum*; W. M. M. Pánom *palmam victoribus defero*; máiąc sobie zá osobliwe szczęśćie, że ich *sancita* do miłośćiwego Tronu *portare*, y ztámtąd *vivæ vocis oracula* odnieść mogę. Submituię się przytym, wszelką uśilnośćią moią, *omni imaginabili habitudine*, wszelkiemi sposobámi *eò conniti*, ábym we wszystkim *placitis* W. M. M. Pánow zádosyć uczynił, y cokolwiek z Instrukcyi ich mieć będę, *quàm tenerrime & fideliter* dochodźić, y utrzymywáć zechcę. Teraz záś dálszey W. M. M. Pánow nie támuiąc obrády, *cum charactere* Poselskiey funkcyi, zábieram ná się *characterem indelebilem* wiecznego do retáliácyi w usługách moich obligu, *seu vincere Pontum, seu me vestra vocent Calpen accedere jussa.*

Pax cum Turcico oriente colenda.

Moi Mośćiwi Pánowie.

IEst czego winszowáć W. M. M. Pánom, że ták prętko y zgodnie, *coaluistis in unum* obráwszy *interpretes* woli *& desideriorum* Przeświętney Ziemi do Máiestatu O-

ratores ktorzy iáko praw poſpolitych cá-
łość ták prowincyi náſzey *indigentias* pro-
mowowáć *meſſe uberrima gloriæ* będą, iáko
ći *quorum vel Pergama ſtarent conſilÿs. Re-
ſtat* ieſzcze tymże ſámym Ichmśćiom Pá-
nom Poſłom M.M. Pánom *inſtrumentum
legationis* podáć, ktore nie inſze ma być,
tylko *placita* W. M. M. Pánow co im do-
nieść kážećie *in ſanctuarium* generálney
oboygá Narodow obrády, co do Máie-
ſtatu, *quid præſtare thronus quid ab Arcto a-
vertere noſtra* powinien będźie, iákoż y
ſam Pan Náſz miłośćiwy iuż nam *tutelari
providentiâ* w Uniwerſále ſwoim *ſuggeſſit,
quæ nos fata manent*, y iák ſobie rádźić má-
my. Ja do punktu Tureckiey woyny
przymowić ſię zechcę, tá záś iáko záwſze
magno populorum ſangvine conſtat, ták przy
okolicznośćiách *præſentis ſtatus* w Rzeczy-
poſpolitey Náſzey, bárdzo niebeſpieczna,
bo długą *gliſcentis inteſtinæ cladis* nádwą-
tlona ántágonią Oyczyzna bárdźiey ná
ſpoczynek, ániżeli *in armorum ſubſidia* o-
gląda ſię, ktorychby *aſtra minaci ferro ter-
rens Orion*, Ottomáńſkiey potencyi mogł
ſię ulęknąć. Co mámy do ták ćiężkiey
woyny zá gotowość? co zá śiły? iáki
woy-

woyſká komput? co zá płáca żołnierzá ſámym tylko áwántáżem & *promiſſis* ćię- ſzącego ſię? gdyby nam przyſzło záyrzeć do obozu, przepátrzyć ſię w Regimentách, zluſtrowáć pułki Rycerſtwá, podobnoby z niepłátną Rzymſką milicyą, wſzyſcy *hi vulnerum notas, illi canitiem, plurimis detrita tegmina, & nudum corpus exprobrarent.* To ten, ták znużony y nági żołnierz, ſzczerze ná ogień, záperzonego *bili peſſimâ* przećiwko Imieniu Chrześćiáńſkiemu Nieprzyiaćielá poydźie. Dáymy to, żebyśmy mogli przy Moſkiewſkiey potencyi, z ktorą doſyć będźie miáłá doczynienia Portá, cokolwiek *unito Marte* dla dobrá poſpolitego *in turbido piſcari*; ále niemniey nam *formidabilis vicinia* zmocnionego Moſkálá, iáko y Turczyná, zwłáſzcza gdyby miał *imponere jugum orienti*, á do tego gorſze *virtus ſub ſpecie fidei à ſchiſmate*, á niżeli od Máchometáńſkiey ſekty, *propinatur*, ktora ſámá z śiebie *abominabilis*, nie tákby prędko *in corruptelam* Páńſtwá Chrześćiáńſkie wprowádźiłá. Rádźiłbym poſłucháć w tym Swetoniuſzá, *minima commoda, non minimo diſcrimine ſectamur*, o woynie mowi, *ſimiles hamo piſcã-*

tibus

tibus aureo, cujus abrupti damnum nullâ captura pensari potest. Nie wielki áwántáż płotkę ułowić, á złotą wędę ſtráćić, ſtráćić *florem ſanguinis* Rycerſtwá Polſkiego, á gárść Ukráinſkich chłopow, álbo Tátárſkich koſzow zábráć, w dźiką Jánczárychę rozprzeſtrzenić *imperium, ruinâ florẽtis imperij.* Nie idźie to zá to, *major eſt ex amiſſis civibus dolor,* mowi ſtátyſtá, *quàm lætitia è fuſis hoſtibus.* Nieſpuſzczaymy ſię ná Auxiliárne ſkwádrony, bo to nie záwſze *inſtar montis equus divinâ Palladis arte* tryumfuie, álbo bitnych noſi Menelauzow. Krotko wyrážę zdánie moie, *pax optima rerum* upraſzáć J. K. M. żeby nas niechćiał *involvere bello* z Ottomáńſką potencyą, *coronatum ſæpius quàm galeatum Principem* widźieć ſobie życzemy.

13tius.

Bellum Turcico Orienti inferendum.

Moi Mośćiwi Pánowie.

E*Juſdem ſenſûs* ieſtem z J.M.P.N.MM. Pánem, że nam pokoy wielce potrzebny, *pax melior quavis proſperitate mihi* ále *quâ orbitâ* mámy przyiść do pokoiu, tá ieſt rzecz *periculoſæ plena aleæ.* Prośić ſię Porćie gdy nas záczepia, y *fracturam* niedotrzy-

dotrzymánego Tráktátu, chćieć poprá-wić *renitente Barbaro Ortu*, nie ieſt to *re-cti conſilij*, bobyśmy tym ſámym wytchnę-li *imparitatem* śił náſzych, ztąd, *æſtrū* nie-przyiáćielowi do záwźiętey imprezy, á ták przyſzłoby nam *imperium, non arma pati*, zwyćięſkiey przed zwyćięſtwem Ot-tomáńſkiey potencyi. Woyná oboygu Narodom Náſzym, iáko zá dáwnych wiekow pożyteczna byłá, ták y teraz nam powinna być chwalebna, y nie mo-żemy ináczey żyć w pokoiu, chybá przez woynę, *armis optimè pacis oleas mercamur.* A do tego liczyć śię, miedzy ſzczęśliwe-mi żadne nie śmie Páńſtwo, ktore *inerti litat ignaviæ.* Bierżmy z Rzymſkiey Mo-nárchii *normam dominij*, o ktorym Vepe-tius piſze, *nullâ aliâ re Popul: Roman: ter-rarum orbem, ſibi ſubegit, niſi armorū exer-citio, uſuq; militiæ.* Wiem ia, że woyná ludźi nie rodźi, y koſztow nieznośnych potrzebuie, poſpolſtwo *oneribus publicis*, Rycerſtwo pracą ćiężką, *Regiam formidine dubij eventus belli*, przeráża y gubi; ále wźiąwſzy przećiwko temu *in adverſam lancem*, wiekopomną Narodu ſłáwę, *exer-citium* Rycerſkiey odwági, *authoritatem* u

P po-

postronnych Pánow *victoriis partam*, dáleko *lucra gloriæ incommodis belli* zácnieysze obáczymy. Naypewnieyszy do upádku y ruiny *florentissimæ Reipubl*: zámách długi pokoy, gdźie *eâdem rubigine quâ ferrũ, Civium animi consumuntur*. Dla tego to wszystkich Absolutow nayskutecznieysze *medium* było, do wiecznego zawoiowánych Prowincyi poddáństwá, że ie dyzármowáli, odbieráiąc broń Rycerstwu, ámunicye fortecom, áżeby ták *altâ pace sepulti*, wyzuli się z Junákieryi, *asperius tolerare jugum, quàm prælia malent*. Zá szczęśćie osobliwe poczytywáć sobie mámy, że lepiey dáleko żyć możemy *inter tela minantia telis*, ániżeli insze Páństwá bez woyny *pacis malatiâ* uśpione, ále pod iárzmem. A ieżeli nas tęskno bez pokoiu, *armis non inermi consilio* stánowić go nam trzebá y fundowáć, zwłaszcza kiedy Wschodnia potencya, ináczey z námi w pokoiu żyć niechce, chybá *oppositâ acie, signisq́ premẽtibus hostem*. Co większa, że z tym nieprzyiaćielem idźie nam o wygráną, ktory *æquè legibus regni, ac fidei* bárdzo ćiężki, á zás *optima militiæ vincula, Religio, & amor legum*. Przegrána bydź
nie

nie może, gdźie przy cnoćie Rycerſkiey, *militat æther.* Y to niemnieyſze *adminiculum*, że ztąd Moſkiewſkich Woyſk *ſocialia arma*, z támtąd auxiliárnych regimentow *inexpugnabile robur*, náſzym dopomoc mogą ſukceſſom; ktożby przy tákich śiłách nie życzył ſobie *pro fide & lege Patriâ* háżárdowáć zdrowia y żyćia ſwego? upraſzamy J.K.M. áby Ottomáńſkiey Porćie woynę wypowiedźieć kázał, że nam Tráktátu Kárłowickiego nie dotrzymáwſzy, w gránice ſię drze, y demoliowáne fortece repáruie, á nie czekáiąc rychło nas *barbaries* od Krymu y Budźiákow ochłonie, *prior occupet hoſtes.*

Plures hic ejuſmodi materiæ tractari poſſunt, quas ex mente Regia Vniverſale ſubminiſtrabit, mihi ſatis pro exemplo unã controverſiam induxiſſe.

14tus.

Nuntius ab exercitu pro exolvendis ſtipendÿs.

Moi Mośćiwi Pánowie.

DŁugą *pollicitorum* W. M. M. Pánow utęſknione Woyſko expektátywą, mnie z obozu *cum charactere* Poſelſkiey uſługi do W. M. M. Pánow ordynuię, áżebym o záprácowáne *per tot diſcrimina*

martis expoſtulował *ſtipendia*, ktorego *nolens volens* pełniąc roſkázy, ſtáwam *in facie lectiſſimæ concionis* W. M. M. Pánow, pierwey powolną ſubmiſſyą y wſzeláką *ad imperata, imperandaq́; promptitudinē*, iáko wſzyſtkim *in Vniverſali* W. M. M. Pánow, ták *in particulari* káždemu z oſobna, Rycerſtwá cáłego imieniem donoſząc, á potym *juſta queror*, upraſzáiąc ábyśćie W. M. M. Pánowie zátrzymáną przez ták wiele lát płácą *meritis, non precibus debitam* niepłátney obmyślili milicyi, ktora przezemnie *cicatrices pectorum & vulnerum notas* pokázuie, *vana ſolatia* pozoſtáłych Arrerázow *exprobrat*. Nie trzebá *longâ congerie* wywodźić, bo to doſyć iáwno, y wiádomo W. M. M. Pánom *quot ſævas hyemes, quot torrida ſidera cœli invictâ virtute pati* muśiemy, iák częſto Obozowe ſuchoty & *vigilias* o głodźie *in fame & ſiti* odpráwuiemy, iák nam ćięžſza Ukráińſka Jánczárycha, áby zá ścianą pierśi náſzych, *ſub tutela* buław obudwu, iáko *Græcia ſub Ajacis clypeo*, beſpiecznie *publica felicitas* ſpoczywáłá, á tym czáſem zá prace y ſtráty náſze *ſpe lactamur inani* obiecánych ćwierći, á nigdy nie-

niewypłáconych, ták, iż bez záwodu z owym Rzymſkim Sołdatem żálić nam ſię przychodźi, *præmia nulla & vulnera & pericula, duræ hyemes, & exercitæ æſtates, bellū atrox, & ſterilis pax, perpetua ſunt*. Zieżdżámy co raz, iuż to ná Lwowſkie, iuż ná Rádomſkie Trybunały, wyglądámy łáſkawey dyſtrybuty, żebrzemy zápłáty, ktora *lege debetur*, á iedno tylko *ſpecioſum nihil* odebráwſzy, *in vim præmiorum* z niczym ná nowe práce idźiemy. *Aras Juſtitiæ apello*, czy to ſłuſzna? ták wiele obiecháć Komiſſyi, Seymikow, Konwokácyi, *fructu nullo, impenſis gravibus?* ták wiele rázy *pulſare januam* Skárbu Koronnego, *nec aperiri* ná wypłácenie krwáwo záſłużonych cwierći? ták wiele prac, niedoſtátku, trudow podiąć *in hoſtico*, á żádney nie mieć rekompenſy? obietnic łáſztem, áſſygnácyi doſtátkiem, *in effectu* nic nie máſz. Wybáczyćie W.M.M. Pánowie, że muſzę *frænos juſto laxare dolori*, bo ſłuſzność káże. A do tego, komuż ma *confidentius* znurzona milicya *vulnus animorum* odkryć, *revelare amaritudinem*, iáko kocháney Oyczyźnie, ktorey *unum corpus* W.M.M. Pánowie *conſtituitis*, á my *os de*

 oſ-

ossibus, caro de carne vestra, ábyśćie widząc serc nászych *crudum & indetersum vulnus*, o wczesnym pomyślić ráczyli *antidotum*, ktore nie insze ma być, tylko, *redde, quod debes*, widźiemy my *quos patitur manes* záprzątniona Extránezántámi Rzeczpospolita, *& indolemus vicibus nostris*, ále nie godźi nam się o głodźie służyć, y resztę fortun nászych *& patrimoniorum* ná sucháry łożyć, będąc w usłudze Rzeczypospolitey, o co deputowány *unus pro omnibus*, uprászam W. M. M. Pánow, żebyśćie nas trzymáć ná dálszey pácyencyi niechćieli, pámiętáiąc ná to, iáko iest *improbus ille labor, quem præmia nulla sequuntur*.

15tus.

Respondetur Nuntio exercitûs.

EXpostulácya W. M. M. Páná, iáko iest *legitima*, bo práwem Rzeczypospolitey obwárowána, ták *justa*, bo zwyczáynie, *absq; suo nullus fervet honore labor*, á zátym *in decretorio* obrad nászych, nie może bez osobliwego być respektu, gdźie *ut legibus, ita legum executioni providetur*. Známy się b[y]ć *in ære* W. M. M. Pánom, *patientissimis creditoribus* Rzeczypospolitey. ále nie widząc *quo medio possibili* moglibyśmy się *ex*

nunc

nunc ad quadrantem wypłáćić, kiedy *res angusta domi, majores denegat usus*, ſzczęśćia y fortuny, prośić nam ſię z Ewángelicznym oberátem przyidźie, *patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Przećięż *pro ſolatio meritorum* W. M. M. Pánow pomyślemy o ich ſátisfákcyi, *ſi non in toto*, co u nas teraz *ſupra vires, & ſupra naturam ſtatûs præſentis*, to pewnie *in parte*, á tym czáſem W. M. M. Pánowie máćie *pretium non vile laborû*, Imię nieśmiertelne, ktore więcey záwſze *æſtimatione prudentium*, oſobliwie u Narodu wolnego ważyć powinno, *quam auri maſſa dives*, y doſtátnie *ſtipendia*. Ze W. M. M. Pánowie *vigilias armorum* iáko poſtne wigilie *in pane & aquâ* odpráwuiećie, nie godźiłoby ſię *conqueri* o to, kiedy W. M. M. Pánowie *fide certâ* wiećie, że *poſt vigilias* należy Wam *ritu ſolenniſſimo ad aras honorû & gloriæ feriari. Martius panis* u Zołnierzá ſuchar, nie Márcepán. Nárzeká Rzym ná upádłą przez zbytki milicyą ſwoię, *luxus robur jam perdidit omne, quo valuit dum pauper erat miles*; co ſámo ma być *incitamentum* do pácyencyi W. M. M. Pánom, niedoſtatki obozowe temperuiąc *dulcedine famæ.* Nie

mowię tego *eo motivo*, ábyśćie W.M.M. Pánowie ustáwicznie nádźieią się tylko kármili, iáko *indociles pauperiem pati*, álbo żebymy my *remissiori consilio* stáráć się mieli o zápłátę, W.M.M. Pánow *meritis debitam*, ále żebym iákiekolwiek *lenimen patientiæ* W.M.M. Pánom uczynił; iákoż ná dokument moiey *erga bellorũ sidera* życzliwośći, pierwszy *omnem operã navare* zechcę, do iak nayprętszego Woysk niepłátnych ukontentowánia, *ferẽt, quod meruêre decus*.

16tus.

Mareschalcus concludit comitiola.

Moi Mośćiwi Pánowie.

LAską & *animorum harmoniâ* W.M.M. Pánow, iákoby *suavibus Ethesijs*, usługi moiey Marszáłkowskiey *onerosior Argo*, wspárta, szczęśliwie spłynąwszy *in portum* zákończenia konsulty nászey, *inter tot scopulos & saxa Palæmonis audax*, szczyći się *sertorũ vere perenni*, ktorymi z osobliwey W.M.M. Pánow áffekcyi, *post victa pericula coronatur*, co mnie do podźiękowánia zá ten W.M.M. Pánom respekt stymuluie, y wiecznemi czásy zostáwuie *in onere; quodcunq; in culmen agemur, ire animus,*

dum

dum veſtra juvant ſpes Numina noſtras. Po ták długim *in officina conſiliorum* wolnych głoſow W.M.M. Pánow ſzáſunku, mnie ſámego ná głos nie ſtánie, ktorymbym mogł *ad æqualitatem* Ich łáſki *conteſtari* zá-wdźiękę moię, bo mnie *elingvem* czyni *vis magna favorum*, ták że tylko iednym o-bowiązánym ſercem wypłáćić ſię W. M. M. Pánom mogę. Jednákże oddáć mi tu należy *rationem villicationis*, iáko ſá-mym W.M.M. Pánom, ták *primario* Bo-gu, *legi & Regi*; W. M. M. Pánom iák ſzczerym *abſq̃ ceruſſa ſimulationis & ſimul-tatis*, ſłużyć ſtáráłem ſię kándorem y ká-ždemu *pro voto ſuo* dogodźić, Bogu, iák *innocenti ſtudio* uśiłowáłem to tylko utrzy-máć, *quod aſtra juberent*; Krolowi, á Pá-nu Náſzemu Miłośćiwemu, iákom *pro in-tegritáte* Máieſtatu Jego prácował, *jura fidelitatis, & parendi neceſſitudinē* obſerwu-iąc; Práwu, iákom przy nim *zelo liberrimo* ſtáwał. W. M. M. Pánow *calculo* podáię *ſub cenſuram*, ieżeli przy tey moiey ápppli-kácyi *merear abſolvi*. Jákoż trzymam, iż oprocz iednego *debitū* powolnych *ad quæ-vis imperata imperandaq́;* uſług, w niczym ſię nie zádłużyłem, lubo y ná dálſze czá-

ſy chętnie oſobę moię do rozkázow W. M. M. Pánow y Bráći *obærare* gotowem; teraz *in ſinum* W. M. M. Pánow powierzone ſobie *depoſitum* dyrektorálney láſki ſkłádáiąc, *o pardon, ſi quid noſtra accidit culpâ*, upráſzam.

S I D U S 8vum.

Vſus Amplificationis Majoris.

1mus.

Fortiori cede;

Apologo illuſtratum.

HEroumnè magis, an eruditorum feracem Græciam è Tullianis adorem roſtris? in veſtri bilance judicij depono. A. O. Certè non Aſſyria tot victoribus, non Perſia tot bellatoribus, non Macedonia tot orbis domitoribus, non Capitolium tot triumphatoribus, qui campos militaribus exhausêre manipulis, æquora grandibus oppreſsêre navigijs, ſcidêre colles, ſiccavêre flumina, ut ſertis orbem, ſervitijs regna, urbes metu, ſua ſpolijs replerent imperia, ſe commendant. Quid Niciâ animoſius? Themiſtocle fortius? Miltiade glorioſius? Alcybiade felicius? Agamemnone imperioſius? Ajace fervidius? Achille robuſtius? Ulyſſe dexterig,

folia suspexerunt? tot & tantorum side-
rum, Martia Doris Patria fuit. Sed illa
ipsa Musárum colonia, literarum Empo-
rium, sapientûm sedes, scientiarum rece-
ptaculum, colitur. Et quidem tutius sẽ-
per sub ægide Palladis, quam sub clypeo
Ajacis, quiet. Plura ex Apollinis tripo-
de, quàm ex armamẽtario Gradivi jecit
in hostem fulmina. Bellax Homeri Ca-
mæna, Pellæo victori æstrum fuit ad præ-
lia, Majori scipioni.

Hærebat doctus lateri, castrisq; solebat
Omnibus in medias Ennius ire tubas.

TAceo hic tonantem Periclem, taceo
Demosthenem fulminis instar in ver-
bis ardentem, taceo svaves Pindari lepo-
res, unicus meam Hesiodus pronunc evo-
cat facundiam, pro cuius vel ipsis cine-
ribus, Nemei Cives & Orchemenij lon-
go desudarunt certamine. Quot acies il-
le Palmari carmine accendit? quot signa
labentia pugnæ restituit? quot discordes
populorum animos, in pacis harmoniam
dulci Musarũ concẽntu pertraxit à Græ-
cia novit, mihi satis perspicax ejus inge-
nium in fatali lusciniæ cum accipitre cõ-
mercio admirari, ubi quàm periculosæ
ple-

plenum opus aleæ ſit, vel ogganire, non modò reſiſtere fortiori lacerto, demonſtratur. Dabitis fabulæ aures; quæ vel inter tripodis oracula recenſeri meruit.

Ita arcano cœli & naturæ influxu diverſæ totius Univerſi ſpecies ſunt adaptatæ, ut una alterius ſymbolum agat, una alteri ſpecimen rarioris experientiæ præbeat. A. O. Diſtinctæ ſuis luminaribus ſphæræ, quid aliud? quam regna ſereniſſimis Principibus illuſtrata deſignāt? majora ſidera Proceres; vulgus ſtellarum congeries; Sol coronatum imperij caput exhibet. Unde pari intuitu, aſtrorum Reſpublica, ſiderum Proceres, populus ſtellarum dici merentur. Profundum gēmas evomens, inexhauſtæ Regum munificentiæ pelago præludit, verna florum amænitas, brevem proſperitatis edocet uſum. Montibus ſepultæ auri, argentique venæ, pretij majoris conſiliâ latere debere admonent. Ut brevi rem compendio explicem, ingenioſum Heſiodi commentū ex obſitis vetuſtate tabulis provocabo. Ferocem ille Accipitrem, qui sēper vivit in armis, imbelli, & ſolis aptæ modulis luſciniæ, ludicro commiſit prælio.

lio. Quæ ſocietas, miti, & teneræ, cum rapaci, & armata volucre? Accipiter crudo paſcitur ſangvine, & pingvi nidorum prædâ ali deſiderat, Luſcinia vilioribus lapillis, aut exiguo verme ſatur, nullius damno, incommodo nullius epulatur. Ille trepidis mille adſtruit inſidias avibus, latentes dumetis extrahit, fugaces inſequitur, captas lacerat, ungve ferox, roſtro acutus, pectore bellax, oculo formidabilis; hæc omnis expers fraudis, pacata lucorum inquilina, humiles occupat ramos, ſvavi gutturis jurgio, alias volucres in concentum elicit, aures mortalium oblectat, animum, & mentem curis immerſam in ſpem meliorem elevat, ſerenat frontem, inermi pede, gutture tinnulo, ore ſvavi, nihil metuendi, omnia fauſta ſpirat. Hoc uno conveniunt, quod ut accipiter, ita Luſcinia ſolis volucres nuncupentur; ille, quod ſoli, qui & Apollo vatibus dedicatur, hæc quod ſoli in ortu laboranti accinat. Ille tamen totus igneus, cùm Alianus ex oſſibus Accipitris ignem elici doceat, totus in rapinam datus, cùm non avibus tantùm, ſed & auro inſidietur, ubi vi magneticâ aurum oſſibus attrahit,

ſi

ſi Plinio fides eſt; hæc avium molliſſima, in cantus ſe eviſcerat, cor hominum, nō metalla ſvavi devincit vocis argutiâ. Et poterat quidē vel ſola hæc affinitas, quòd utraq; ſolaris ſit volucris, mitiorē Luſciniæ reddere Accipitrem, niſi efferus ſangvinis helluo, deprædator nidorum, implacabilis rabiei hoſtis, omnē exuiſſet māſvetudinem, non nexûs tantùm alicujus amorē. Itaq; dum ſtriduo pennarum remigio auras verberat, hinc, ac inde præceps in ſpolia agitur, cāpos ac lucos prætervolat, fame, an innato ſibi rapinæ pruritu pellectus Accipiter? ecce innoxio demulcentem ſylvas Luſciniam cantu, flāmato advertit oculo, & mox ſuam expleturus ingluviem, exertat ungves, pandit roſtrum, ſiticuloſam cruoris ejectat lingvā, cùm Luſcinia nihil ſibi ab hoſte immani metuens, pluſquam ſpartanâ libertate ſævum prædonem arguere cæpit: Erras, pingviorem me offam ratus; impar tuis ungvibus præda ſum. Majori ſangvine tuæ litandum ingluviei, quàm meo; morſus unus, vilis tibi cœna eſt. Lautius in leporum, aut anatum extis convivaberis. Sed quid mollibus tecum ago? im-

probe, excors, veſane prædator, mene miſeram volucrem, me nullius injuriâ, nullius metu, nullius damno inter dumeta, aut hortos degentem, me ſoli cantui, noctu, diuq; vacantem, infeſtas, perſequeris, mihi crudele lethum intentas? Tûm Accipiter mordaciori perſtrictus querelâ, falcatis inſtare ungvibus, errantem per ramos inſequi, alis circumſtrepere, ore hianti necem minari perditæ, magis, ac magis fame ſtimulari non deſinens, his ſemianimẽ Luſciniam increpat. Tune mihi obtrectare? tu exprobrare rapinas audes? ignava, effrons, imbellis Luſcinia. At diſces nunc tuo exitio, quàm periculoſum ſit majoribus obſtrepere viribus. Non idem eſt fortiorem arguere, quod argutè canere. Dixit, & miſeram volucrem laceravit. Ita ſemper evidenti inferiorum pernicie, quævis ſublimior laceſſitur poteſtas. An melius hieroglificon ſeverioris ſubſellij, & humilioris fortunæ dari potuit? Pari fermè temeritate inconſultus aries, regiam Leonis in ſe excivit iram. Luporum ille frequentẽ expertus rabiem, dum ſuos è vicinis ſaltibus infeſtarent greges, in vaſto regnantẽ
ſpe-

ſpelæo leonem adit, contra vim Lycaoniam fœdera ſancit, ultra preces obtinet dimidium prædæ, quæ Leoni obtigerit. Itur in nemora; ramoſi verticis cervum proſternit Leo, & totum occupat; partem Aries lege icti fœderis exigit, negantem rigidius objurgat Leonẽ, ſed ecce, indignatus ferarũ Princeps ab ignavo proſcindi ovium ductore, furorem, quem in cervum exeruerat, in Arietem, fruſtra inducias petentem, vertit. Diſcite è tot exemplis mortales, ut ſolijs, ita cuiq; validiori cedendum eſſe brachio. Malè integris etiam viribus, contra torrentem gnavus nititur remex. Malè exaſperatam Euris pelagi tempeſtatẽ obverſo tentat navigio Palinurus. Sternuntur arduæ molis quercus, dum Jovis manu ejectis obſiſtũt fulminibus. Spoliatur nativâ luce, dum toto ſe opponit terræ corpore, Luna ſoli. Benè Pòéta: *diſcite juſtitiam moniti, & non temnere divos*. Adorare fas eſt Numina, non pervicacius adoriri. Infelix Arachne, jã aranea eviſceratur in telam, quæ fuſum Palladis carpere auſa eſt. Obruta montibus Phlægra, quæ in cœlum montes emoverat. Trũca-

catur ficto Achelous cornu, dum robustiori colluctatur Alcidæ. Quis tandem abhinc ita temerariæ indolis, malè consultæ mentis, expers sanioris consilij reperiri poterit? qui sceptrorum imperijs obniti, potentûm gloriæ detrahere, eminentiori fortunæ se obicem sistere non erubesceret? certè nihil unicuiq; mortalium salubriùs, nihil utiliùs, nihil tutiùs, quàm ubi suas exploraverit vires, cedere fortiori. 2dus.

MARIÆ honorem tueri salutare est.

Declaratur Narratione.

Amputatæ S. Joannis Damasceni Dexteræ.

QUousq; tandem effrenis scelerum licentia immuni grassabitur furore? Quis limes severæ Tyrannidi, ubi prosperis adjuvatur successibus? *æternumnè licebit stare malis? lætosq; diu florere nocêtes? vexarîq; pios?* Scilicet invidiosa deterioratæ ætatis ambitio, postquam omnem futuræ beatitudinis exuit affectum, terrestribus saltim ita exsatiari contendit honoribus, ut virtutem, cui felicem obærari novit æternitatem, â commercio prosperitatum hujus sæculi excludat. Quasi solis & ipsis in terra regnare criminibus, solis & ipsis

in Cœlo triumphare virtutibus competeret. Agite, quod libet intra fluxam periclitantis mundi ſphærã proſperata ſcelera, dum intaminatã probitati relinquitis aſtrorum Patriam! ſulphurata ſtyx, aut igneus Phlegetõ veſtros reſtingvet ſplendores; Virtus commiſta ſideribus perenni emicabit Phænomeno. Et quidẽ multum illa ſub coronato Principe, Iſaurico Leone profecerant, ut ſemper, exuberãt noxij vitiorum ſtolones, niſi acriorem ſentiant Priapi falcem, quo magis cùm ipſe Priapus faventẽ iniquiori ſylvæ ſuggeſſerit cùm alimento manum. Excreviſſe omnem mulctã videntur crimina, quæ ſolia irrepſerunt. At mirum eſt Leonem hunc ignibus Erebi non deterritum fuiſſe. Regem ſtygialis flammæ pabulorum, non populorum, ducem ſcelerũ non militum, probrorum non armorũ diceres. Saracenis imperium debuit, illi vitiorum ſervitium Saraceni. Sub peſſimo Principe rubori fuit eſſe probum. Nempè Aulæ regnantium, paleſtræ ſunt Civiũ. Nec uſquam citius combibuntur mala, quàm propinante purpurato Chirone. Itaq; dũ omne fas ut caſtris, ita urbibus Leonis eje-

jectū, in Icones et am Cœli Reginæ, Virginis Beatissimæ itum est. Videre non poterat vel umbram probitatis, in adumbrata coloribus Mariæ imagine perditus Princeps; nec ita telis hostium, ut innocenti telà, quæ Virgineos circumferebat vultus feriebatur. Virorum fortitudini impar, quos sæpius ex acie fugit, cœlesti bellum indixit Puellæ, nescius illam ipsam esse *Ordinatam castrorum Aciem.* Ergo pro Diva Virgine calami, non gladij stylum distringit Damascenus. Levi telo confici debuerat, gravis Cælo Tyrannus. Castrēsibus alis, unica penna sufficit. Et quidē altius quandoq; subtile literatum acumē, quam Thracia cuspis sauciat, immedicabile vulnus est à sepia, cui suum plerumq; inest venenum. Eia Isaurice! arenam ingredere, instrue aciem, Aquilas explica, tende arcus, denuda ferrum, jam Damascenus mensam pro cespite Martiali occupat, tapetem pro bellica tygride evolvit, byssum paginarum pro holoserico signorum attollit, conchâ sepiæ, pro funda, calamo pro ense armatur, pectus in planum porrigit, manum aptat. Nutant in lacteo papyri æquore fulgidi lite-

rarum apices, ſtant diſpoſiti periodorum Ordines, quæ mox globorum officiũ ſufficient. Lunatos acinaces commata ſupplebunt. Moraris? dum emiſſariæ Damaſceni literæ claſſicum belli canunt, galeâ fidei inſtructos confirmant Tyrones, tuorum etiam militum pertentât, & devincunt animos? dum totus Orthodoxus orbis illius caſtra ſecutus, ſacras Cœli & terrarum Reginæ Icones pro labaris tollit? te, inauditæ poſt Phlegram temeritatis arguit, quod bellum ſuperis inferre fis auſus? Imò pudeat te! inermem armis aggredi, vaginas paginis, Aquilas folijs, gladios calamis opponere: dumq; nec his triumphas, dolos adſtruis, vulpê Leo induis, fingis Damaſceni manũ, quæ non ficta ſcripſit, depaſcente interim beatas imagines Vulcano. O! amuſam Tyrannidem! caſtas Mariæ nives ignibus aduri credis? Rubum Moyſis incombuſtum favillæ dabis? Mare gratiarum in flammas ages? Altare thymiamatum impiâ profanabis fuligine? Cœlo animato vim inferes? Abyſſum ſapientiæ obrues? ſcias, potius, ſcias! quod ardens hic Mulciber ſtygem tibi in terris accendat, tibi in

in rogum flammas auges, tu mortuus inferni titio sacrilegis ignibus adureris. Nō hic quievit sæva Barbaries. Confinguntur literæ, quasi Damasceni exaratæ manu, quæ Damascum hosti proderent; accusatur perduellionis Damascenus, raptatur in vincula, manûs, non capitis reus declaratur, mutilatur insons dexterâ. Cur ita? Reatus hic jugulo expiari debuerat, non manu, qui læsæ Majestatis reos facit? Nempè illa, illa manus ferro subijcitur, cui tot urbes, tot provinciæ, tot regna, cui oriens, & occidens incubuerat; illa, illa manus præscinditur, quæ leonis ferociam tenuit, exercitus armis spoliavit, Orbem orthodoxū sustinuit; hanc secuisse, Isaurici victorias, in integrū restituisse, fuit. Itaq; Damasci Præfectus Joannes Damascenus, ad suum forum damnatur, vinctus educitur, manum sub securim porrigit, quæ cæsa infami palo affigitur, Huc miseri inanis gloriæ aucupes! regiorum simulacra favorum, aularū indefessi cultores ac mancipia! huc quodcunq; felicitatis syllabo insertum est nomen! Discite è nostro Joanne, quàm facilè Principū gratiæ flos emarcescat. E-
âd

adem Isaurici manu ad præclaros evectꝰ Damasci Præfecturæ fasces, & ad lictoriam damnatus aciam. Quid ageret Damascenus? opibus, honore, ædibus, favore Regum, dexterâ privatus? Ad asylum Marianæ Imaginis confugit, dextram sibi, in lucro amissarum opum, & dignitatis restitui petit, & obtinet; Cælesti Reginæ, quàm strenuè juratus miles pro suo decertaverit imperio, in crudo vulnere demonstrat; inde svavi perfusus Morphei papávere, somno occupatur, dexteram relictâ cicatrice purpureâ, â Regum Dominâ & sua, integram recipit. Hoc scilicet annulô, benignissima Virgo, dilectum sibi desponsari voluit Joannē; hoc purpureô filô sanctior Ariadne, è sæculi erroribus, plusquam è Dædalei anfractibus labyrinthi, in Patriam Angelorum eduxit innocentem Theseum. Hâc teniâ Regni cœlestis Hæredem distinxit, cùm parum differat. Macedoni in manu quis, an in capite diadema gestet. Ad tantum gloriæ fastigium enititur, qui in albo servorum MARIÆ recenseri meruit!

3tius.

3tius.

Magno veniunt bona cuncta labore.

Pòëtico commento pressè demonstratur.

EXeste desides animæ! quibus ignavæ voluptatis & otij diffluere torrentib9, nihil beatius. Magno veniunt bona cuncta labore. Arescit quævis gloriæ semē-ta labore. Arescit quævis gloriæ semē-tis, irriguo non humectata sudore. Is victricium laurearum ambitus est, ut non nisi benè lotas expressio lassati corporis profluvio, frontes occupare velint. Pulchrè, etsi deformis Æsopus, suo id persvadere videbatur commento, dotibus ingenij, damna formæ rependere conatus. Macilenta, ait ille, misera, langvens, & exsangvis Cicada, operosæ, agilis, & benè saturæ ostium pulsabat formicæ, sæva regnabat hyems, quæ solem nubibus, àëra nivibus, terram, & undas atroci compresserat rigore. Semianimis Cicada, quæ Cœlo pro papilione & tecto, leni aurâ, pro pabulo, vernantibus pratis pro ædibus utebatur, dum nec quo famem arceret, nec ubi brumæ algorem effugeret, reperiret, pœnè emori cogebatur. Adēpta omnis spes solatij, imò & vitæ. Meminit nihilominus, dum svavibus æstatē re-

recrearet modulis; quo exilis formica nisu, tenue sibi excavabat antrum, quo fervore pluentes è culmis legebat fruges, quo studio in acervum agebat, quot detrivit semitas, quot in agrum & retro ad limen confecit vias, labore noctu diuq; non interrupto, & mox eò, vel unicum granum refocillandis viribus petitura, se confert. Excepit hospitem formica, sed non eô, quô Cicada speraverat favore. Cùm enim preces Cicadæ intellexisset, quid egerit æstâte, quod nihil acervaverit? percontatur; tunc Cicada huc, illuc miseros & vix nictitantes convertens oculos, voce gracili, alâ tremulâ, pede titubante, cecinisse se respondit, cujus ignaviæ formica improperans, *merito hyeme esuris, quæ æstate canere solebas, ait.* Ita sanè sterilescentes putri ignaviâ animi, extra omnem bonæ frugis spem, famescere coguntur. Insepultæ otio mentes, viva sunt funera. Grandia conari, nõ molliter canere; desudare, non culcitris insidere; æstates, hyemesq; pati, non inter suaves volupiæ rosas lascivire, heroicum est. Odissem coronata Stephani Bathorei papavera, quasi somnolentis Endymionibus

bus paterent imperia, nisi ille in præfixa, regiam mentē detexisset, epigraphe; *Nō per dormire.* Via Appiâ, aut Ardeatinâ, id est, per difficultatum aculeos, & ardorē, æstumq; curarum, tutiùs, quàm viâ Aurelia, id est prosperitatis, Capitolium petitur. *Vade piger ad formicam!* & disces, quo lucro magnis adoletur laboribus.

4tus.

Regiū, màlo mori, quā fœdari, Chriâ expolitur.

SOlia pro rostris, Reges pro Oratorib9, classica belli pro encomijs adstruant Palæstræ! ut dignam Regio Principe, dignam Augusto coronarum hærede, dignā Magno sui ipsius Imperatore Casimiro, concinnare possint panegyrim. A. O. Nisi Angelicas potius exigat laudes, Angelus hic regni. Et certè inter Attalicas non deteriorari opes, inter sybariticos non eluxari luxus, inter svaves non indormire Syrenes, inter Pæstanas non lascivire volupiæ rosas, inter malesvadas gynecæorū non diffluere illecebras, Angelorum non hominum est. Habet quas adoret in suis Principibus virtutes Sarmatia; in Boleslao Audace fortitudinem, in Krywousto magnanimitatem, in Pudi-

 co

co verecundiam, in Vladiſlao Jagellone pietatem, in Caſimiro Magno honoris Divini zelum, veneratur; ſed hæ ut ſceptris debitæ, ita mortalibus communes ſunt; at carne indutum, carnis exui vitijs, inter flammas non uri, inter viſcoſas Veneres caſtum agere, ut Angelicum, ita Caſimirianum eſt. Ad examen cœleſtis libræ dabimus, plusnè Jagellonici fœcũditatem ſcirpi in tot ſæculorum Regnatoribus Jagellonijs, an ſterilem in Caſimiro virginitatem æſtimare debeat? Certè omnes Auguſtos Polonia numerabit mẽſes, imò & momenta ſub virgine Principe. An illa non oris Angelici & regiæ vocis teſſera? *malo mori, quàm fœdari*. Scilicet nil aulis Principum convenientiùs, nil ornatius, nil præſtabiliùs eſſe rebatur optimus Princeps, quàm verecundi pudoris cohoneſtari purpurâ; & ad æſtũ coronatorum ſiderum, caſtas innocentis animi non liquari nives. Ita eſt A. O. vitæ pretio hæc gemma emitur; quod ubi oratoriâ pectoribus veſtris inſtillare audebo facultate, per amicas aures imploro.

Non minus humanum, quàm Divinum eſt.

eft, immunem cujufcunq; etiam umbratilis maculæ confervare mentem, poftquã mortali glebæ, immortalis Dei imago, fragili naturæ, quæd Divinitãtis portio, animato folo cæleftis Spiritûs eminentia, fanctiori ipfius Univerfi Artificis fpiraculo impreffa reperitur. A. O. Quid enim magis ambitiofum mortalitati, quam ad fuperorum eniti dignitatem? quid magis gloriofum creaturæ, quàm Authoris fui intaminatum circumferre exemplar? quid paulò minus ab Angelis honoratæ indoli magis honorificum, quàm Angelicam nõ imitari tantùm, fed & adæquare puritatẽ? Quàm pulcher honor! Numina in terris educari, fydera accendi, cœlum in aulas tranfportari! Caftimonia eft Parens fuperûm, quæ fydereo ubere Empyrei ablactat Dominos, & hæredes; Originalis lux eft, unde majora cœli luminaria emanant; Ingeniofa aftrorum opifex eft, quæ feu Regias, feu privata mapalia, in æthereas efformat fedes. Illa, illa homines commercio hominum eximit, ut Divorum fyllabo afferat; illa à brutis animantibus mortale genus difcriminat, ut immortalitatis fertô coronet; illa fupra
fuas

ſuas debilem naturæ ſtatum elevat vires, ut Deo aſſociet; & necdum merebitur, ut dulcis etiam vitæ diſpendiò, maximarum quarumvis opum detrimentô, honorum vilipendiô, largiori ſangvinis lytro redimatur? Roſa hæc taxó inſerta, in ſerta perennia eviſcerit; Palma hæc, inter triſtes cupreſſi umbras, animoſius in frondes exuberat; Lilium hoc, lolio feralis Lybithinæ non læditur, nedum obruitur; in agone vegetior, in febribus excitatior, in cinere floridior, ſub ſecuri audacior, in equuleis liberior, in flammis formoſior, æq; in Thalamis ac tumulis, inter aulæa ac Mauſolæa, ſub arroganti murice, ac erogato ceſpite immarceſcibilis virginitas. Pudeat veteris impudentiæ ſæcula! quæ laſciva quæq; nomina, ut Numina coluêre. Jovinè juſtus ad aſtra titulus, à pràvis ſemeles, aut Lædæ, Caliſtûs, aut Ino facibus? Improba Venus vulcanijs irretita caſſibus Cœlũ merebitur? Phæben in Dearum conſortium Endymion, Auroram Tithonus? Apollinem Daphne? Priapum grex Napæarum librabunt? Quid aulas Principum in Lemurum caulas? aras ſuperum in haras

pec-

pecorum? ſceptrorum Dominos, in ſpectra? Regum veſtibula, in Erebi ſtabula, deplorādâ agit metamorphoſi? Quid fulgido murici, atram ſtygis fuliginem? aureo velleri, ferream ſaniem? conchylijs optimatum, virus peſſimum? Famæ Aboriginum, inducit fumum? Quid ſanioris conſilij mentes, reddit amentes? quid vigiles prudentiæ Argos, rudi & æternâ obcæcat nocte? quid æquius judicium ad urnam Radamanthi damnat? quid omne rectæ rationis adimit lumen? Nonne improba hæc vitiorum ablactatrix, curiarū dedecus, trabearum tinea, coronarū ærugo, ſceptrorum caries, faſcinus animorum, populi incantatrix, luxuries? Quot ſæva hæc Circè, neſcio quàm cauti Ulyſſis ſocios, infami ſuo delinit poculo, ut haræ porcos afferat? Quot crudelis ſyrenê, infelices ſvavi modulo diſtinet remiges, ut triſti abſorptos naufragio devoret? Quot rabioſa charybdis tumido jactatas fluctu onerarias in ſaxa latrantia agit, ut in altum præcipitet? At innocentes caſtitatis Æetheſiæ, bajulas optimæ frugi, heroibus carinas, inſulis applicant fortunatis. Roſea intaminati pudo-

doris Aurora, serenos æternitatis portēdit dies. Niveus castæ mentis olor lætū vitæ immortalis occinit melos. Lac intemerati pectoris, teneros superûm sibi innutrit amores, Flos hic rubiginosâ etiam Parcarum manu attrectatus non marcescit, hyemem lethi non expavet, Aquilone non gelatur. Illius ergo non potiùs legi, quàm Epicureo gregi, Reges adscripleris? Illius castris, castos eximes Hyppolitos, ut ignavis Cythereæ signis commisceas? Illius aras suovertes, ut idòla Pryapi erigas? sed noveris, non bene gēmas viliori glebæ præponi, auro Dalmatico Mæoticam uliginem anteferri, rosam cicutæ, thymum absynthijs, violas lappis, lilia carduis posthaberi. Eja Mavors! aciem instrue, classicum cane, signa evolve, armati pro castitate Tyrones descendunt in arenam. Ignito Aquinas titione, contra tela cupidinis munitur; Edmundus Cātuariensis Tyaræ grāde sydus, pro gladio virgas arripit, ratus imbellem Cythereæ puerum virgis melius coerceri quàm ferro. Bernardinus pro hasta flagro, Voistanus pro capulo, pugno, animosiores impudicæ Ve-

neris castra triumphant. Isaacius Commanus, æquè orbis, ac sui imperio felix Princeps, pro militari cèspite, ferali lecto affigitur, ut inter languores fortiùs pravo confligat cupidini, dum parum sana, etsi sanitatis recuperādæ gratiâ medicorum aspernatur consilia, vitæ periculô clenodium virginitatis nundinatus. Sed quorsum tot heroum exempla! Unus toti expugnandæ Papho, sufficit Casimirus. Ignavi Cythereidæ arcum arcuatis in cælum refellit manibus, venenàtas cuspides, ejaculatorijs confundit precibus, torridas faces amoris Divini subjugat & extingvit flammis. Videre erat inter ardentes æstuantem febres, velut inter bellicos ignes, venarum pulsib9, ceu quibusdam verberari ballistis, torreri lingvam, manus viribus exui, pedibus langvoris compedes inijci, nihilominùs integri animi Regius Athleta, pro integritate pudicitiæ colligit robur, erigit mētem, armat lingvam, medicos, in antidoto, philtrum libidinis sibi offerentes arguit, ac demum velut olor moriēs triumphale canit. *Malo mori, quàm fœdari.* Et hic verus est improbæ voluptatis tri-

umphus, si credimus purpurato Doctori Bonaventuræ. *Majus est corpus subjugare, quàm regna subijcere.* Utinam hic omnib9 amor, hæc mens, ac animus foret!

Quæq; pati satius charæ dispendia vitæ,
Quàm turpi corpus labe notare Paphos.

Quod ut compendiosiùs dicam, Utinam vivat in nobis Casimirus!

ARCUS FÆDERIS

Septem Sagittis, ceu radijs instructus.

MARIA de GRATIJS.

NOn humili aliquo, repentis in arenâ scholastica eloquentiæ conatu, aut fuliginosâ educatæ inter Atticas noctes noctuæ alâ, sed vel Angelicis è classe Superûm lingvis, vel decoctâ ad apricum Solis Regiæ volucris, & Jovis ministræ instructus sit pennâ necesse, qui in sublime laudis Marianæ fastigium, non temerariâ cultioris svadæ eniti præsumit panegyri. A. O. Grandis, & à vulgari prorsus exẽptæ studio, facundiæ, labor est; oratoriâ lucubratione augusta Nomina, florido verborum apparatu Regales purpuras, laxioribus periodis vasta imperia, maturis conceptibus adultos fortunæ Principũ partus, non inerti stylo Curiarum aggredi

sty-

ſtylum, ubi quidquid dixeris, maximum; quidquid conceperis, optimum; quidquid cogitaveris, ſereniſſimum, vires ingenij ſi non ſuperabit, laſſabit certè; ſcilicet purpurata Trajani encomia nonniſi Oratore Plinio dignè ſatis recenſeri poſſunt; Æneas Homerum meretur; armatas Pyrrhi laudes ipſe tentaverit Cyneas; Stiliconis gloriæ non niſi Claudiana par Muſa. Rarior phœnix, an olor Mantuanus, qui à gregibus proficeret ad Reges; & æquè aulas, ac caulas, æquè papiliones, ac opiliones, æquè Melibæi caſam, ac Regiã Priami gazam, æquè Georgica ac Æneidẽ caneret. Rarior Venuſinus, cui per idem eſſet Auguſti trophæa, aut innocentem ruris beatitudinem, molli ludere barbito. Alexandri victorias non niſi Apelles terſiori adumbrabit penicillo. Quid verò ſidereis MARIÆ honoribus auguſtius? cui imperatrices ancillantur purpuræ; quid Regio illius ſangvine magnificentius? quæ ut in conchyliato Principum enutrita ſinu, Genitrix ſic maxima Regis Regum; quid fulgenti ejus ſolio præſtantius? quã in aſtrorum Republica deaurato radiosã ſyrmate, ad dexteram omnipotentis, Re-

ginã Jesseus adorat Vates. Hinc jàm metire, quid audes. qui Jonium gratiarum MARIÆ, tenuiel quentiæ phasello trãsfretare contendis? Plerumq; tamen *ore* etiam *minori ingenioq; volunt Numina magna coli*. Aquilarum clangoribus, vocales sociantur alaudæ; canora olorum classica pumilæ æmulantur lusciniæ; Divinum opus, telam Palladis vilior imitatur Arachne; quidni & meam urant ejusmodi incendia mentem? ut, quamvis ad Tulliana humiliori studio non excreverim rostra, Marianam nihilominus declamare audeam dignitatem? quàm ubi septem armatam veneror sagittis, Arcum fœderis telis pro radijs instructũ, in Mercuriali vobis exhibebo adumbratum cœlo. Habet sua arma Cœlum, quæ victoriosis regnorũ obijciat armis; habet palmaria signa, quæ bellatricibus opponat signis; habet reflexos in nubibus arcus, quos arcubus impingat. A. O. Adeoq; castrorum, & Astrorum, cælesti, & Martialis pili, stellarum varios ejaculantium ignes, & stellatarum bellica metuendarũ flamma, Empyrei, & imperij, fulminum Jovis; & flaminum Martis, systemmarũ
&

& ſtativorum quædam vel in ipſis nominibus intercedit affinitas. Enſe Hectoris armatur Ilium, ſiderum patria rigoroſo Orionis protegitur enſe; ægide Ajacis munitur Græcia, aſtrorũ Reſpublica Perſei tutatur ægide. Aquilis victricibus, palmarum fœcundior Gradivi effulgurat ceſpes, radioſæ cœleſtium facum acies triumphant Aquilis; Exuvijs Leonum rigent formidanda heroum tergora, luminoſa ſphærarum corpora Julij Leonis incaleſcunt exuvijs; baltheo militari accingitur pugil, gemmanti Cœlum fulget Zodiaci baltheo; ut, vel inde noveris æternum inter aſtra & terras fædus, cùm aut ijſdem, aut paribus utrinq; decertetur telis. Sanè auguſta ſuperorum palatia & baſilicæ Principum arces ſtricto nimium amant innodari jure. Benè currunt illuſtres conſiliorũ rotæ, quoties, unitâ cœli ſphærarum virtute aguntur. Nullus felicior, quam inter Numina, & coronata Nomina nexus. Phænomena, ſunt purpurarum ſidera, quæ aliunde lucere nolunt, quàm è Cœlo. Quot ſi ſeditioſa diſſentire tellus, aſtris inferre arma, pernicioſam bello accendere Phlegram, fædifra-

gas in ſuperos cogere vires, totis furere imperijs, infelix claſſicum Martis canere intentaverit, *ut ſemper mobile vulgus, atq; feris prorſus rara eſt conſtãtia terris*; nec cœlum inerme ſentiet. Ut in fœdera, ita in funera orbis promptum eſt. Quid minax tonitru? quid flammis rubentia fulmina? quid denſæ grandines? quid procellæ aliud? quàm exitialia mundo portendunt jacula, quæ arrogantes mortalis ſuperbiæ criſtas, quæ improba ſceleratorum capitum molimina, infames menſarum luxus, cæcos exoculati cupidinis ignes, quæ exundantem vitiorum colluviem, juſtâ ſuperorum urgente Nemeſi, obruant, diſſipent, atterant, eradicent. Quid ſacrilega Juliani profecit manus? venenosâ imbutas ſanie, quas nervo expulit in Cælũ, pati in lethali vulnere coactus eſt ſagittas. Eodem feritur telo, quo aſtra ferit; ut ſciat ijdem Cœlum in impios uti armis, quibus oppugnatur ab impijs. Mẽtitus fulmina & Jovem Salmoneus, fulmine cæditur. Adeoq; vel hinc, cœlum in ſcelera armatum, nemo ambigat. Sed jam *pax alta coluros occupat, & blandi ſpirant quid mite Triones*. Creditis A. O.

Mer-

Mercuriale apello Cœlum, ubi ſanctiorẽ in MARIA Divini Fœderis Arcum oratorijs effigiatum coloribus intueri licet. Pacati hoc ſymbolum ætheris eſt. Nempè, ſi totũ ſolaribus radijs amænior Thaumantidos hemicyclus debet fulgorem, ſi ab eodem formatur, cujus impreſſam, exhibet lucem, ſidere, ſi id, quod concipit ſerenum, formiſiori reddit imagine, quis MARIAM, nobiliorem Cœli Arcum eſſe negaverit? Illa infinitum Solis Juſtitiæ combibit & exhaurit ſplendorem, dum virginali DEUM circumambit utero; illa æternæ lucis ut filia, ita & luminoſa Genitrix, alumna & altrix, gerula Numinis, in cujus manibus geſtatur; ſiderum Principem concipit, à quo concepta eſt, priuſquam conciperetur; hunc felici enititur partu, cujus ſapientiæ partus eſt; hũc nectareâ ablactat mammâ; à quo in ſuis Aboriginibus cœleſti paſcitur mannâ, hunc in innocenti ſinu dulcem ſarcinam portat, cujus mentis ſarcina fuit; proinde quid de lumine, niſi lumen? quid de auge niſi augem? quid de flore, niſi florẽ? quid de gemma, niſi gemmam? quid de murice, niſi muricem expectaveris? Sa-

nè nullibi dignius innube emicat & concentratur solis serenum, quàm in Augusta tot serenissimorum Judæ siderum Nuru MARIA; nullibi palmarius effulgurat, quam inter avitas Jesseæ Virginis palmas; nullibi commoratur prosperius, quàm inter tot regias Marianæ Geneseos purpuras, quæ prototypam lucem, purpuratâ Astrorum Paterni sangvinis imagine, Regium Solis Justitiæ jubar, coronato splendore, victricem ut Erebi noctium, ita procellarum lucem, triumphalibus Majorum sertis æmulatur. Sint, ut fuêre semper, exosa veritati nomina, Poëtæ! hic tamen Marianis contribuere videntur laudibus, ubi nostræ in suffragiũ propositioni, eundem nuncupant solem, & Apollinem; & dum hunc picturato arcu, sagittisq; instructum, illum radijs ad Iridem reflexis effulgurantem asserunt, radios pro telis, nubes pro pharetris, Taumantiados hemicyclum pro arcu, imò & tela pro radijs, pharetras pro nubib9, Arcum bellicum pro arcu cœli, consvetâ ingeniorum subtilitate permutant, & transformant. Nostræ subsidium panegyris hoc est. Postquâm enim Divinio-

rem

rem Juſtitiæ ſolem, reflexa ad Virginalem MARIÆ uterum majeſtate adoravimus, MARIAM de Gratijs ſeptem ſagittis communitam è Faventina clade didicimus, eandem formoſiorem cœli Arcum confiteri debemus. Radij clementioris cœli tela ſunt nocentibus, tela indignantis Poli in radios Clementiæ accenduntur probis, utrumq; in Arcu Fœderis MARIA reſplendet. Pro terreſtri tamen orbe, non contra orbem, in ſuppetias mortalitati non in excidium, miti hoc MARIÆ arcu armatur cœlum. Quis oratorio attingat conceptu, aut plena exaggeret dicendi facultate? quot ſanctior Titan, DEUS HOMO ab hoc Gratiarum MARIÆ hemiſphærio ſuaves clementiæ ejaculatur radios? quot pectora ſauciat dulci amoris vulnere? quot ſalutiferos figit ictus? quot è ſubactis inſtinctu divino mentibus agit triumphos? quot immarceſcibiles cælo aſſerit laureas? quot ſerta nectit? dum æquè Regias ædes, ac mapalia, Curias, & tentoria, aras & arces, urbes & orbem Marianis opplet laudibus, offundit muneribus, recreat gratijs, devincit honoribus, pal-

marem innocentibus cœlestis beneficentiæ telis exhibente scopum, unico humanæ salutis emolumento; & quamvis hic etiam, *Concipit arcus aquas, & pabula nubibus adfert*; volo dicere, grandem plerũq; movet oculorum procellam, ubere mærentes pupillas inundat pluvia, tristi genarum vapore, nubes singultientis & latebras singultibus quærentis animi coacervat, verberati frequenter supplice manu pectoris, educat tonitrua, minax supercilium severo in Erebum armat fulmine, nihilominùs lachrymis solatia, luctu gaudia, mærore lœtitiam, nubilo serenum, pluvijs sudum, tempestate malaciam, metu securitatem, rigore blanditias, bello auspicatur pacem; ubi noxas in innocentiã, crimina in probitatem, vitia in virtutes thaumaturgo effingit, & elaborat influxu, ut nihil ab ejusmodi conspicua Arcûs Fœderis acie noxij, nihil cruenti, nihil exitialis, funesti nihil metuas, qui ipsius tantum derivati à sole Justitiæ clementioris sereni effigiem circũfert. Terrestrium idest aularum ingeniũ, irriguis populorum lachrymis, velut svavi quadam saturari ambrosiâ, & crudeli-
bus

bus limina sepire ferarum rictibus, ut formidentur. Nec satis augustum fulgere sibi muricem existimant, nisi civili abunde tingatur sanguine. Ornantur fascibus, ut armentur securibus. In sceptris virgas, in coronis compedes, in solijs solitudinem regnorum alunt. Calent in purpura, ut accendant cruoris sitim, quem toties è jugulis populorum fundunt. Stipantur armis, ut tot acies suis opponant civibus, quot illorum sunt asseclæ; adeoq; Prætorij enses, nihil præter tortorios ictus & funera spirant. Aliter longè, aliter mite Cœli propagatur imperiũ, quod arma, nonnisi publicæ in auctoramentũ pacis ostentat; & dum multiformem tẽdit arcum, non varias clades, sed diversitatem solatiorũ præsentat; Aliter speciosior MARIÆ hemicyclus emicat, *dii picturato cœlum distingvit amictu.* Serenat venustatas hilaritate mortalium in vultu Charites, non cruentã designat aciẽ; fœderũ, non fœdæ Tyrannidis, olearũ non cupressorum, pacis non belli problemma est. Equidem habet sua etiam Marianus Arcus jacula, quibus armatur, habet MA-

RIA ſeptem ſagittas, quibus Virgineæ gravantur manus, habet peſtifero imbutas veneno cuſpides, qui Thracum mos eſt, ut immedicabile reddant vulnus, ſed hæ aciei obtuſæ, expennatæ, fractæ ut ſcias rigoris eſſe ſpolia, non ſeveritatis inſtrumenta; Clementiæ, non furoris inſignia; gratiarum trophæa, non pœnarum terriculamenta; & toxicum hoc peſtiferæ luis, quo infectas novimus, jam antidotum, non lethale malum eſt. Adeſte Faventini Cives! adeſte Heſperij Principes! ſquallida funeribus mænia, pallidi manes, evacuatæ arces, populi exangves, amictæ luctu Curiæ: mortualibus referta acervis compita adeſte! vos armari cælum in vindictam, vibrari ignita Divini furoris tela, grandi ſævire ruina & clade ſenſiſtis, ſed ad hæc, miti aſtra nitere ſereno, exarmari æthera, ridere auras, novâ amænitate vernare ſpectaſtis, cum ſupplex pro terris MARIA erectas in cœlum arcuaret manus, ſe totam in munimen regnorum expanderet, radioſo Urbem obtegeret peplo, expulſas cœli nervo ſagittas attineret, & quaſi evidentes ſuperati Numinis manubias oſtentaret,
aut

aut in ſe averteret toxicata peſtis jacula, quæ in mortales ſævire debuerant, ut vel inde concludat orbis, Gratiarũ MARIAM, mitiorem inter aſtra & terras Fœderis Arcum adorari, cui cœlum in pharetram, Divinæ alimenta offenſæ in ſpicula, Humanati Verbi Unio, in nervum ſeſe accommodant. Utinam verò, utrã noſtra quoq; Sarmatica Arctos, in Thraces arcus, & metuenda Getici Martis fulmina, in Balthicos leones, & Roſſiũ draconem, in tot exotica mala, & civiles æſtus ſanctiori hoc MARIÆ muniretur Arcu! ad cujus felicem exortum gladij in vomeres, aſciæ in ſarcula, prælia in encænnia, aquilæ militares, in manſvetiores columbas facilè degenerarent. Jam verò quid noſtro formoſiùs Arcu? *quem varijs pingit clementior ignibus æther*, quid venuſtius MARIÆ ut corporis, ita animi dotibus? aureum venatrici Dianæ affinxit Græcia cornu, quo fugaces inſectabatur feras; vario diſtinctum colore ſua Apollini obtulit Delos, *quo immanes Siculo ſtravit Cyclopes in antro*; Æreum Herculi natales exhibuêre Thebæ, quo depaſcentẽ, toties integra, quoties exeſa Promethei

viſcera necavit aquilam; Parthis, Cilicibus, Getis ut ipſum *Puniceo cornu pictum ferit æthera tergo, ſic ornat calamos purpura miſta ſuos*. Nobilior MARIÆ Arcus, quia eminẽtior aſtra petit, non Martialẽ campũ, licet ut ſuperos tuetur, ita & terrarum Dominos; nec à Coo emendicat penicillo, ſed è ſiderum Patria *mille trahit varios adverſo ſole colores.* Quæ Phrygia manus, ita opulentos Attalo, aut Pygmalioni acu pinxit murices? quis textoriæ Palladis labor eo triumphavit flore? quæ ſic Ægyptus Regium Cleopatræ oſtrum diverſo vientibus igne diſtinxit gemmis? ut MARIAM luminoſior Juſtitiæ Sol cæleſtibus exornavit decoribus? Hîc, hîc aureos Divini amoris ſpectare licet fulgores, quos illi pro Apelle, aut ſolis radio, aurea induxit charitatis flamma; hic purpuram, ut Regij ſangvinis, ita innocui pudoris aſpexeris, qua eam Virgineus amicivit cãdor; hic immarceſcibili fas eſt recreari integritatis virore, quo illi ſua adſtipulatur puritas; hîc cæruleum, hîc niveum adoraveris jubar, illo cœli, hoc virginũ gloriam exſuperat ſplendore; hic violas, hic hyacinthos imitante ſereno, coruſcã-
tem

tem videris MARIAM; illo ancillaris humilitas, hoc inimitabilis patientia eam illuſtrat ſidere. Ipſa hinc arcentur viva Æthyopum funera, proſcribuntur atro carbone notati colores, damnantur umbræ, elimantur nigricantes maculæ, quia & omnis primitivæ labis removetur fuligo. Scilicet innocentior hic Arcus à ſole quidem pingitur, ſed non decoloratur. Filia Lucis MARIA, ſerenum combibit, non nubila; diem, non noctem; ſidera, nō tenebras; adeòq; ſolari coronæ, non intoxiacato Adæ malo ſuam debet originē; ſphæris, non paradyſi ſepibus; altrici gratiæ, non peccatrici Evæ, cœlo non ſolo, unde ſidereas derivat dotes. Certè ad verecundos MARIÆ vultus, ipſa erubeſcit Thaumantias, pudore offunditur Aurora obſcuratur Phoſporus; ad innubis illius oculi expertem faſtûs modeſtiam, tremulæ ſtellarum vacillant acies, erratica componuntur ſidera, ſalaces deliteſcunt Capreæ; ad ſvaves exporrectæ frōtis Irides, aurea Jovis vileſcunt aſtra, nō ſatis maturus in ſublimi auge æſtuat Titan, radioſior deficit lucifer; ad innocens albentium genarum lac, Junonio nectare

ſuf-

ſuffuſa palleſcit Galaxia, caperantur Plejades, Gnoſſia ecclypſantur ſerta; ad oris purpuram, omne flammatur ſerenum, omnis venuſtior emicat ortus, omne æſtu cumulatur ſudum. An gratior uſquã ſolaribus pictus radijs cœlo inducitur Arcus? Aſſurgant jam obſtipæ quantumvis nubes! glomorentur ſtridentes procellæ! ſeveriorem nubila ejaculentur grandinẽ! glaciales depluant nimbi! atroci Boreas decertet hyeme! contumaces deprælientur Euri! *Theryceij cœlum rapiant mærentibus agris Hyppotadæ!* detonet æther! fulgurent auræ, igneſcant fulminibus Poli! ad dulce ejuſmodi Mariani Arcûs ſerenũ, facilè detumeſcent, ut jam non queramur, tot tantiſq; periculis eam nobis conſtitiſſe beatitudinem. At verò, quid nox atra tempeſtatis, quàm conjurata in mortale genus deſignat infortunia? quæ turbido ſæpè orbem ingurgitant cataclifmo; quid ſæva hyems imbrium? quàm depluæ in omne faſtigium calamitates, quæ pleno ut Regias, ita minora domicilia abſorbẽt alveo; quid rigida hyberni Jovis procellæ? quàm innumeræ ſolicitudines, quæ maximas etiam terrarum obruunt proſperitates,

tes; adeòq́; hinc jam, largioribus gravari malorum procellis, premi ærumnarum tempeſtate, iratæ ſortis flagellari fulminibus, ſævo adverſitatum terreri tonitru, diſtrahi curarum Aquilonibus, nobis in lucro & pretio eſt, ſiquidem aliter clemẽtiori Gratiarum MARIÆ recreari Arcu, niſi poſt gravida infortunijs nubila, aliter beari, niſi poſt ſævas cœli hyemes, non poſſumus. Magno ſemper accedit emolumento, minima quæq́; felicitas, quæ majoribus emitur incommodis. Nunquã proſperiùs optato invehimur portui, quã naufragijs; nunquam gratior locuples auri vena, quam longis exciſa ſudoribus; aurei Heſperidum fructus, ab immani ſuperato draconis rictu, victori æſtimantur Alcidæ. Plurimum Jaſonios auſus Phryxæum commendat vellus, quia, *per vaſta pericula ponti, æripedumq́; boum juga cæſa, truceſq́; veneno Colchiacos angves longo certamine partum.* Nobis, ut communi mortalitatis ſyllabo aſſertis, eo majori quævis ærumnarum aſperitas obtingit ſolatio, quo præſentius in illis experimur MARIÆ gratiarũ auxilium. Scilicet hic etiam cœleſtis noſter Arcus, onuſtis, tempeſtate nubi-

bibus imprimitur; aut imbribus exonerat æthera, aut novos ingenerat; quasi Marianæ Gratiæ, non nisi amarioribus pœnitentis pupillæ alantur nimbis; & tunc maximè fulgeat nostra formosior Iris, ac venustos beatitudinis ejaculetur radios, cum tristia calamitatum nubila, omnem prosperioris diei deprædentur lucem. O! felix, pessima quæq; humani generis cõditio! quæ tanto Gratiarum MARIÆ stipatur comitio. Assentior hic curiosiori Stagyræ, quæ ex refractione solarium radiorum omne cœlestis Arcus emanare docuit jubar, quia & MARIAM maximorum Supremi Numinis favorum conmorum fiteor typum, quæ ita expressam in se præsentat virtutis Divinæ imaginem, ut nihil ultrà illam perfectius, nihil nobilius, nihil sanctius, nihil augustius, orbis desideret, adeoq; in illa quiescit omne desuper veniens auxilium, ad illam refringũtur tutelares cœli gratiæ, ut terras exhilarent, illi toto se infunditur DEUS, ut in mitiori sereno se præsentet hominibus. Dubitabitis adhuc A.O. MARIAM Cœli fœderum sanctiorem nuncupare Arcũ? quàm septem instructam sagittis, tot niten-

tentibus Solis Justitiæ informatam radijs, tantâ virtutum stipatam varietate, tot Gratiarum fulgidam splendoribus, veneramini? Arcum triumphalem, pro hostilibus manubijs, ensibus, & clypeis, sagittarum spolio, id estDivini furoris, & Libithynæ exuvijs ornatum, eam asserere malimus. Sive tamen castrorum, sive astrorum, sive fœderum, sive triumphorũ Arcũ dixerimus MARIAM, Tutelare semper & certũ orbis adoremus Præsidiũ. Igitur.

Dum furor æthereus, dum cædẽt fulmina terras,
Arcus Virgo, precor, Fœderis esto mihi.

VICTOR HERODIS
VINCTUS JOANNES.

OBmutescite garrula in Delphico Tripode Oracula! silete rostra! aliã nos dicendi facultatem, verborum ornatum, figurarum elegantiam, Troporum florẽ, à voce clamantis in deserto Oratoris, imperfracti Athletæ, Victoris celeberrimi, Divi JOANNIS hodie derivamus. Descendite mecum A.O. ex hoc literarum emporio in ferarum indágines, à Palladio ad Spelæa, ex Academi umbris, ad arborum umbracula; Comitemini faventẽ oculo abeuntẽ in sylvestres saltus, è Ca-

thedra, è clivo Parnaſſi, in Colles Sionis, è Campis eloquentiæ, in valles ſolis leonibus pervias. Suffragemini votis & animis, periclitaturo inter ſemiferos Satyras, pro dulci Muſarum contubernio, inter horridos Fauni & ruſticorum ſuperûm greges, pro Phæbi, & cultioris Atticæ Reipublicæ imperio, inter ululantes nemorum bubones, pro noctuis Minervæ. Sanctiorem ego hodie ſtylitam, non ſtoicum Oratorem, Eremicolam non Athenæi incolam, Sylvium, non Tullium, in deſerto non in diſertis exedris, in luſtris pantherarum, non in porticu Socratis, in rudi ceſpite, non ad menſam Platonis, ſub umbroſis quercubus, non ſub arbore Porphyrij inſtituere contendo, dum JOANNEM intueor. Emenda lingva errorē, dicere debueram, ex eremo in arenam belli, è ferarum latibulis in apricum Martis, è ſylveſcentibus areis in aciem Gradivi commigravi; ubi non vocalis echo, ſed æris claſſica præludent trophæis, non decorticati ſtipites, ſed evaginati enſes dimicabunt pro laurea, non ramoſa brachia, ſed militares manus prehendent inſignem, quia primiceriam glorioſi Martyris

ris Victoriam. Nimirum palmare eſt auguſtis heroibus, ſuo aut hoſtium perfundi cruore, maſculam cædibus exercere indolem, vulneribus offerre frontem, periculis innutrire animum, pati deniq; enſes, ferre ſecures. Non ad illuſtres focos, ſed ad nitrati pulveris incendia clareſcimus; non è natali gleba, ſed ex Martiali ſtadio palmarum colligimus meſſem; non in patria curuli ſedendo, ſed aut in Olympiaco curriculo, aut in curru Scythicæ Arctos colluctando, hoſti extorquemus corymbum. Ex morticinijs cadaverum immortalis vitæ auſpicium prognaſcitur. E tumulis trucidatæ barbariei, pullulant victoribus, ſerta perennia, in cranijs adoleſcunt coronæ. Erubeſcũt purpuræ abortivas Sardanapali delicias, cui fuſum potius, quàm fuſus ſangvis, colus, quàm demeſſa hoſtium colla placuerunt. Faſtidiunt Heliogabalos ſolia, qui plus flore hortorum, quàm irrorante clypeos cruore, plus diſcorum ſerie, quàm ſcutorũ denſitate, plus obſonijs, quàm Martiali fame, & famâ delectantur. Excutiunt ignavos Sybaritas, faſces, qui aliã cœdẽ, quàm à punctura ſpinarum inter roſas, a-

liud prælium, quàm cum delicatis floribus, aliam palmam, quàm ex acie mensarum non noverunt. Unde & sanctior Athleta noster, ut magnitudinem nominis sui implevisset, quo non surrexit Major, ex oraculo æternæ Veritatis, ipsa deserta Fauni, in arenâm Martis, Herodianã Tyrannidem in trophæum, carcerem in stadium gloriæ sibi adaptavit; bellicosus Eremicola, victus Victor, cæsus Cæsar, captivus liber, ibi arma, laureas, triumphos, libertatem, Cœlo, Religioni, sibi quæsivit, ubi alij amittere cogerentur. Meritò à nobis hodie augustissimus barbariei Judaicæ, & Tyrannidis Regiæ Victor, vinctus JOANNES demonstrandus. Enimverò desudet quantum vult universus illi in elogia Orbis; dicat orthodoxa Ecclesia Solis Phosphorum, Anteambulonem Numinis, os Veritatis: vocent Principes Regiarum Directorem, soliorum fulmẽ, morum Catonem. Urbes pacis Arbitrũ, Sanctum Civem, Pharon publicæ felicitatis; Judæa, Coronam Sionis, Indicem Dei, sanctiorem in aquis Baptismalibus Neptunum; Exoticæ gentes, Lumen fidei, Interpretem cœli, Lingvam æternæ sapientiæ, Ana-

Anathema perfidiæ; attenuet ipſe virtutis ſuæ molem, in arundinem vento agitatam, in echo deſerta oberrantem; Prædicent Aſtrologi novum Sidus; Geometræ Magnitudinem ſinè menſurà; Æſculapij, Medelam ſalutis; Peripathetica ſubtilitas Argumentum ad hominem, Theologi, Sapientiæ Expoſitorem; ego cum Victorem dicere aggredior, laudũ epitome, JOANNEM dixi. Nempe ſi auguſtum heroicæ indolis theatrum orbem apellabimus, primam hic egit ſcenam Heros noſter JOANNES, ſi Eccleſiam terreſtre cœlum dixerimus, hic Atlas & Hercules eſt, in cujus lacerto illa recubuit. Si Regias, virtutum Palæſtras vocaverimus, hic Athleta noſter decertavit. Si Civitates emporia pietatis nominabimus, JOANNES ſtipendiarius & Anteſignanus, probitatis labarum extulit. Si Judæam nutritiam veræ Religionis, Gentilitatem Ancillã veritatis æternæ proclamabimus, illam ſanctus Martyr ſui ſangvinis alimento lactavit, hanc baltheo conſtantis doctrinæ inſignivit. Si ſcientias, arenam ingeniorum ſcripſerimus, JOANNES ſapientiæ Oraculũ; rudis Judaicæ perfidiæ triumphator, tot

hic laureas messuit, quot modo scientiæ lumina adoramus. Ita, ut quisquis se mũdi incolam, militantis Ecclesiæ asseclam, coronarum Dominũ, Urbium propugnaculum, Idumeæ gloriam, gentium expugnatorem, Universitatum florem nuncupaverit; ab hoc uno Victore Coloniam, à Duce stipendia, à Principe solia, ab Athleta, vires, à galeato Marte palmas, ab Agno Joannis belli arietem, ab infracto ejus pectore clypeum emendicet necesse. Et verò spectate jam militare sagum in setis camelicis, ut Martẽ veneremini Joannem. Cernite bellatrices Aquilas in explicato Crucis ad speciem vexillo, ut domitorem Tyranni credatis. Videte palmarem clavam in scipione, ut Ducem & Herculem confiteamini. Advertite bellicum Arietem in Agno, in disco cassidẽ, ut expugnatorem perfidiæ noscatis. Lõgè tamen melius galeâ fidei laureatũ munivit verticem, gladio Verbi armavit linguam, ipse sibi celeusma, vox in deserto. Achillis æmulum putaverim, illũ in ferrea styge obduravit Thetys, hunc chalybe decoloratæ cutis incoxit sol; ille Paridi conflixit, hic Veneri, uterq; saucius,

ille

ille in talo, hic in collo, uterq; cæſus, ille in acie, hic in carcere, ille pro Græcia, hic pro Patria Religione, niſi quod ille pro palma fatalẽ taxum, hic pro cupreſſo laurum immortalis vitæ reportavit, in ipſa clade Victor lethi, ſinè letho, in ſangvine purpuratus Triumphator. Credetis Auditores, priuſqum in mundum, in arenam deſcendit, priuſquam Lucinæ faciem, bellica fulmina aſpexit, necdũ natus, jam ſtrenuus pugil, ante faſcias, cõpedes hoſti injecit, ante cunas, Cannas Annibalis ingreſſus, uterum Eliſabethæ in campum Gradivi commutavit, ipſe ſibi pyrobolus, ipſe machina, ipſe telum, teſtudinem laborantis naturæ ſaliens in viſceribus expugnavit. Non vulgaris hæc mihi credite victoria, ubi immaturus puſio cum Veterano Sene, infans miles cũ exantlato Duce, necdum ſibi compos Joannes, cum potenti Adam, incruentum, ideò palmarius duellum abſolvit. Victus in alvi ſtadio grandævus Adam, quàm in omnes effudit noxæ peſtem, ab illa innoxium reliquit Joannem, quo univerſam mortalitatem peremit letho, hoc illi in manubias conceſſit. Date plauſum tri-

pudianti in utero Victori, & vel ex ipso hoc saltu, grandem ad palmas JOANNIS passum æstimate. Triumphator pusio maternæ sarcinæ curuli ad Capitolium gloriæ evolvitur; nondum natus, jam ruinâ Adam notus; primam quæsivit palmam ex primo parente. Extinxit illius incendia innocenti lacte; severus infans grâvi supercilio, gratas confecit Veneres. Senescentem peccati malitiam, necdũ puer oppressit, non tam membrorum, quam sanctitatis mole; libertatem primævi sceleris captivavit, & cum alij nondum nati, jam uteri feretro ad tumulum feruntur, priùs mortem, quàm lucem aspiciunt, ipse primogenitum virus, tela Adæ confregit, proscripsit, triumphavit. Jactet suum Roma Caligulam, quod reptarit per scuta puer, in castris solio effusus, Bellonâ sibi pro Lucina obstetricante; præsentent in clypeis Lacones infantem Regẽ, ut militares accendant animos, quasi etiam parvo fomite, vires bellicæ flammæ sumere possent; ego absq; omni ambitiosæ laudis censura, dicã JOANNEM in materna alvo, Adæ victorem. Hinc alterã occupaturus aciem, mundũ ingressus est.

Uti-

Utinam vidiſſetis Auditores quo ſpectaculo aſtrorum? quâ amænitate terræ? quo tripudio ſacræ Thetidis? quo ararũ plauſu? quâ parentum lætitiâ? quo populi concentu? Novum Phænomenon, ſanctior Titan, innocens Achilles, beatus Myſtes, grandis Filius, regnorum Deliciæ excipiebatur. Vendicabat ſibi Cœlum, ſolem; tellus Gigantem; Thetys Pelidã; Templa præſulem, Parentes ſolatiũ, Reſpublica Civem, ut ab illo ſidera haurirẽt lucem, terra vires ſolidaret in ſuperos, argenteus undarum humor combiberet SACRAMENTUM, deſolatæ ſupremi numinis menſæ delibarent congiaria, vetus Proſapia ſentiret columen, gravatæ gentes reciperent ſubſidium; at ſimul ſpectaſſetis quo motu ſcelera, quo terrore diſſoluti mores, quâ formidine infames Dij quo tremore vitæ licentia, quâ anguſtia aularum luxus, qua pernicitate mundi laſcivia, umbras quærere, tenebris involvi, in ſtygem redire, ſuffugere in ſpelæa, fumi nebulis obduci, Dionæas ſpecus repetere, ſatagebant: Ipſo vagitu peremit crimina, ipſo aſpectu cicuravit eluxatã morum proterviam, in ſinum Lucinæ cadẽs,

Idolorum ſuperbiam contrivit; tenerâ & necdum in rugas compoſitâ fronte, Catonico rigore, vitam inſolentem compeſcuit infantili riſu convivantium lepores damnavit, nudus nudum Cupidinem profligavit, uno conflictu Erebi in latibulis ſcelerum, Machiavelli in conturbernio licentiæ, Epicuri in grege voluptatum, Deorum in fanis, Cythereæ in gynecæis, victor exiſtens. Non potuit elingvis aliàs Zacharias, tanti Domitoris ſilere triumphos, & qui nutibus antea oracula Numinis exponebat populo, jam rupto ipſius lætitiæ ſtimulis ſilentio, triumphale Jo cecinit, cum JOANNEM nominari voluit. Debuit inquam mutus etiam Orator, in Panegyrim tanto Heroi erupiſſe & encomia, marmore cedroq́; notanda, in ſilice aut lapideo codice, ferreâ acu non calamo, filij victorijs præludens exaravit. Sed ut ſciatis non illos rantum eſſe victores, qui alienum fundere ſangvinem, ſuo parcere nôrunt, JOANNES noſter à proprio vulnere auſpicatur laureas. Tyrannorum eſt, dicamnè etiam ferarum paſci & ſordere hoſtium cruore, ad ſuum verò exanimari. Pudeat imbelles Adonides, quos vix

vix tenuior ſpinarum pupugit aculeus, cum ſangvine vitam effundunt. Neſcit quantâ hoſtem afflixit ruinâ, qui nunquã ſenſum doloris expertus eſt. Ideoq; cladis acrimoniam ex ſuo ſangvine æſtimaturus JOANNES, ſauciari voluit, non ſuperari. Circumciſus à Zacharia irrigavit palmas, ut uberiùs ſibi effrondeſcerent in gloriam, aut jam tunc SACRAMENTUM Marti ad aras depoſuit, in ara depoſitus. Gemmas non ſt.llas ſangvinis crederes, quibus noſtro Polycrati deſponſabantur victoriæ. Roſas dixeris nulli Perſeo calcandas, quæ in ſertum triumphale effloreſcebant JOANNI. Jo triumphe! quantus Puſio! in murice ſui cruoris maturuit ad palmas & purpuram, in manibus Myſtarum, pro eſſedo triumphali vectus non tam ſanctuarium quam ſolium intravit. Aut potiùs laurearum & belli avidus Heros in templo ſolymæ oſtium bifrontis DEI aperuit. Scilicet JOANNI, Jani nomẽclatio vectigalis eſt! quouſq; in limine armorum cum noſtro victore hærebimus? quouſq; natum ad bella JOANNEM puerilibus bullis delectabimus? quouſq; arundini magnorum paſſuum Gigantem aptabi-

bimus? quid in castra edito cum molli bysso? quid sub bellatrices cristas adulto, cum Marcidis Caystri plumis? quid victricibus Aquilis ferendo, cum imbellibus columbis aut gerulis, quid sangvineo Bellonæ ubere ablactando, cum svavibus gratiarũ papillis? Non quæremus nostro Herculi Alcmenam, nec suffurabimur cũ Jove lacteã Divinæ Junonis ambrosiã, cui dulcis Congiarium præstat mel Silvestre, quàm Junonium nectar, & virgineus in eremo latex plus sapit, quàm adulteræ Semeles libamina. Moratur oratio? & augustus Victor jam salit in montibus; jam transilit colles domicilio Zachariæ tentoria arborum, delicijs Elisabethæ Saltus Dianæ, gerularum obsequio ferarum consortia, aulæis caulas opilionum, purpuræ & bysso vilius gausape, prætextæ pellem cameli commutavit, ut sciatis in Hæmo Martem, in Erymantho Alcidam, in sylvis Hyppolitum, ad Amphrysi greges Apollinem, sub hirto tegmine Chironem, sub spolio Leonis Tydeũ, ubiq; armorum parentem, monstrorum domitorem, illecebrarum Zoilum, oraculorũ interpretem, disciplinæ popularis magi-

strum,

giſtrum, Lernæ impugnatorem, qui ſtipites deſerti aptavit in milites, accenſam bile Erebi hydram, flammis amoris Divini inuſſit, palmari pugno pro clava attrivit, Herodianas faces ſuo ſangvine extinxit. Verbi æterni tectam majeſtatem indigitavit, morum licentiam coërcuit, ſtygem debellavit. Et quidẽ plures ſunt ejuſmodi bellatores, qui arma Martialia geſtant, non Martis animum. Loricam cum Antiocho telis obijciunt, non pect9, imbelles Patrocli Achilleo accinguntur gladio, non virtute Achillis; ignobiles Therſitæ Ajacis clypeo armantur, non manu; ignavi Parides haſtam, non robur Hectoris in hoſtem ferunt; Alexandri nomen, non magnitudinem implent. Timetur illorum majeſtas, quæ metum animi ſplendore veſtit, palpitat formidantibus cor, dum militares dexteræ palpant in viſceribus hoſtium animas, ſuis fulminibus terrentur, quæ in alios projiciunt. Ficti Achilles, ſcenici Alcidæ, ceruſſati Agamemnones, arma, non bellicam indolem circumferunt. Secus agit JOANNES, cui magnum Nomen majoris animi teſſera eſt; bellorum officinã
in

in pectore alit, ipſe ſibi telum, quo hoſtem obruit, ipſo ſe, tyrannidem regiam arietat. Seminudus, ſed non ſemivir, loricæ inſtar maſculâ fortitudine induitur, neminem timet, præterquam DEUM, fugam non novit, niſi vitiorum. Ita quamvis aheneum thoracem, Perſei ægidem, Scipionis gladium, Annibalis ſagum, Æneæ haſtam in JOANNE noſtro non aſpicimus, loricatum tamen illius pectus, umbone protectum latus, armatam enſe dexteram, gravidam ſariſsâ manum, implẽtẽ officium armorum animũ veneremur. Quamvis & cameli tegmen, pellem Leonis, aduſta ſole cutis, ſquammas chalybis, nodoſus ſtipes, haſtam, ſatis egregiè illi ſufficiunt. Quodſi armatæ Premiſlao quercus eviruerunt in laureas, quidni & noſtro JOANNI Sylveſtres palmæ, victrices adornent palmas? Si olim Titanes montibus pro telis in Olympũ uſi, quidni JOANNES, qui exultavit ut gigas ad currendam viam, collibus Sionis utatur pro machinis; ſi India elephantes in aciẽ trahit, quidni JOANNI tota ferarum Reſpublica militet & obſequatur? Pharetrata Dyctinne illius ſtipendia meretur, ipſa ſoli-

ſolitudo armatur horrore. JOANNIS in oculis ardent Gradivi faces, in fronte laxantur arcus, in genis bellax arrigitur lanugo, in voce detonant fulmina, in verbis minantur acumina, in corde focus Martis accenditur, in venis & nervis parantur vincula, deniq; tota membrorum compages velut quædam balliſta, non tã globos aut ſaxa, quàm heroicos Spiritus ejaculatur in hoſtem. Aggreſſurus itaq; Judaicæ perfidiæ arcem, nobile ſtrategema adſtruit in deſerto. Nempe Ducum victorijs ſubſidio ſunt nemora. Pœnis Alpes in Italiam, Græcis Xanthi & Simoentis luci in Ilium Polonis diſpoſitæ in ſpeciem Sylvæ arbores in Thraciã detexerunt triumphos, cum ſolertes dolos obtexerunt. Imò militares animæ intimâ quâdam loci virtute à Leonibus audaciã combibunt bellandi. Montibus & ſylvis aſſveta recentior ætas, ingenium nemoris duritiemq; trahit, hinc uſti longis cœli ſudoribus artus, fortius in caſtris, arma famemq; ferunt. Ite nunc & datæ quantocvus aciem JOANNI, armata Idumeæ ſcelera, ut herbã victori porrigatis. Attollite veſtros pro Aquilis dracones, in-
fen-

fenſæ Eumenides, complete cohortes fu-
riæ, occupate alas Tænari ſpectra, Tyſi-
phone accendat faces, accurrite pericli-
taturæ ſtygi auxiliares voluptatis Dij, E-
ricinæ ſagittarij amores, Ite avari cyclo-
pes, ſuperbi gigantes, rapaces harpyæ,
petulci Ixiones, invidi Tantalidæ, auda-
ces Syſyphi; celerate exanimes Idolorum
trunci, adulteri Joves, ſuperſtitioſi Apol-
lines, parentes tenebrarum Soles, impij
Martes, properate, confluite, involate a-
renam belli, ut uno ictu tot malorũ cer-
vicem præcidat JOANNES; opponet ille
Eumenidum ſerpentibus, Salvatoris la-
barum, turmis ſcelerum, phalanges vir-
tutum, furorum cuneis ſigna manſvetu-
dinis, Lemurum umbris, teſtimonia Lu-
minis æterni, Tyſyphonæ Aſtræam; Oby-
ciet auxilijs voluptiæ, ſuppetias abſtinen-
tiæ, effronti Cypriæ Virginem animum,
parvo cupidini Virgam Jeſſe, rapacibus
lupis, Agnum innocentem, avaritiæ, cõ-
temptum mundi, arrogantiæ, humilẽ a-
rundinem, harpijs, fugam luxuum, Ixio-
nibus, rotas ſphærarum cœleſtium, Tan-
talis pœnitentiæ undas, Syſiphis Lapidẽ
angularẽ Chriſtum; Inducet contra Cre-
teum

teum Tonantem, verum Numen, contra Delphica mendacia Æternam Veritatem in Solis quadrigas, ſupplicia fulminum, & fulgura veræ Lucis, in armorum Deos, Principem pacis. Longius protraxi aciem, quàm JOANNES Victoriam. Vix Proſerpinæ ſtetére Legiones, vix criminum tumultuaria comparuit manus, vix delubrorum incolæ Dij aſſurrexêre, ſola voce in tormenta & bellicos canones uſus, omnem illam Erebi nubem deterruit, diſpulit, profligavit. Cecinêre receptui Eumenides, ſed cum non poſſent tam celeri fugâ redire in ſtygem quæſiverunt in aula Herodis propugnaculũ. Tanta colluvies, quis crederet, uni Regiæ infuſa, ſecuriùs putâbat JOANNEM ſe poſſe laceſſere, ex arce Tyranni. At Victor noſter, ut penitùs Orci incendia extinxiſſet, ad Jordanis prius flumina ſe explicuit. Innocentes lymphas animabat in exitium flammarũ Erebi, quæ ſi non plus, ſaltim Æthyopes Spiritus, exuerent ſpolijs fuliginum. Neq; hic abſq; palma ſubſtitit JOANNES. Baptiſmalibus aquis, pluſquam Deucalionio diluvio offudit Tartarum. Quis ſatis ediſſerat, quot in Jordanis al-

veo tumulum repererunt ſcelera! quot faſces Cupidinis extinctæ! quot Veneres ſubmerſæ! quot idola abſorpta! quot decoloratæ æſtu libidinis animæ, exuvias ſui reliquêre? quot onerariæ rates voluptatum fractæ! quot urinatores Cocyti, qui gemmas gratiarum cœleſtium expiſcari voluerant obruti! ubi JOANNES pœnitentiam prædicans, fluctibus Jordanis, lachrymas contritorum Civium auxit. Enatârunt inde niveæ mentes, quæ ſtygialibus flammis ad inſtar titionum aduſtæ venerant. Effulſerunt candidi vultus, quos Æthyopes Proſerpina dederat, vix in ſacris Baptiſmi thermis ſunt ablutæ. Apparuerunt virgines lupæ, caſti cupidines, Sanctæ Cyprides, vix primis fontem labiis delibarunt. Te apello Galilæa, Idumæa, Samaria, quas ille ſacro undarũ latice tinctas, velut juveneſcentes aquilas, prætulit in triumphum. Vos teſtor Tyrij, Sydones, Phœnices, Cilices, quas ille Verbi Divini vinculis illigavit, vos provoco in fidem Carmeli, Thaboris Sionis incolæ, vos Nazarei, Bethlehemitæ, Hieroſolymitani, quibus ille vel exemplo præluxit, vel dogmata æternæ verita-

tis monſtravit, dicite, quot JOANNES trophæa, ad ripas Jordanis erexit, quot ſpolia Tartaro detraxit, quot Victorias cicuratorum morum reportavit. Adſtruebat interea vires profuga ad Regiam Herodis Tyſyphone, vallabat arcem ſceleribus, æcendebat turres furijs, præcludebat vectibus licentiæ portas, ſpeculæ impoſuit Tyrannidem, quæ truci proſpectaret oculo, quâ JOANNES vellet ſtygem aggredi, quibus obſidere copijs, quo effringere inſultu. Adfuit Hercules ad oſtium Tænari, Annibal ante portam Romæ, Alexãder ad Tyri muros, JOANNES ad Herodianæ Tyrannidis propugnacula, ut quem luxus & inceſta Venus fregerat, quem Ditis opes auxerunt, enervaſſet. Verum enim verò ingenioſa ſtyx cũ aperto Marte JOANNI confligere non poſſet, dolos arceſſivit. O ingens Erebi aſtus! Alcidæ objecit Omphylam, Samſoni Dalila, Cyro Semiramidem, Antonio Cleopatram, invicto Heroi fœminam, Caſto Juveni effrontem lupam JOANNI Herodianam, quaſi ille, quem tela non expugnârunt, expungeretur muliebri acu, quem ignes bellici non incenderunt, flammis cupidi-

nis exureretur, quem deserta Idumeæ nô emolliverunt, floridâ Cypro eluxaretur, quem flulmina Martis non moverunt, flabellis Paphiæ propulsaretur. Vicisset hic lasciva Eumenis, nisi in JOANNEM incidisset. Quis enim præter illum ad molles lingvæ blanditias, ad svaves Verborum illecebras. Oculorum mites radios, ad dulcem in labris rosam, ad pictas in genis Charites, ad serenas in fronte irides, ad miram colludentium pupillarum volup,am non succubuisset? qua arte infamis]ena, spondendo regias opes, offerendo divites census, honorum fastigia, amicitiæ fœdera, & mille Principis favores affingendo, expugnare nostrũ Victorem satagebat, ut subscripsisset libidini incestæ; quis præter JOANNEM severo Herodis supercilio, minarum tonitruis, ensium fulguribus, compedum tinnitu; ergastuli horrore, sangvinis macello, lictorum barbarie non deterretur, quæ omnia Tyrannus adducere, intentare, cõminari non desistebat, si ille consangvineũ Hymenem impugnaret. Infractus ad hæc stetit JOANNES, effrõti Herodianæ duram frontem objecit, blanditiarum toxi-

co,

co, medelam in pœnitentia applicuit; Regijs furoribus adamantinum pectus obtulit, minis constantiam obtrusit, carceri libertatem animi opposuit. Hic vidissetis ringi Tyrannum, excandescere fæminam, ridere Joannem; illos ergastula, secures, Phalaridis tauros, Ætneas incudes, vincula, clibanos, proclamare, hũc Dei vindictam, Tribunal justitiæ, legum æquitatem, thori sanctimoniam, pudoris jura appellare. Quid plura? rapitur JOANNES in carcerem, innodatur vinculis, captivatur. Erravi? dicere debueram, in terræ viscera descendit, aggressurus in centro Orcum; tenebras ergastuli noctẽ stygiam ratus provocat in certamen Proserpinam, & sanctioris vitæ lumine eliminat. Fauces inferni credite, in quibus Alcides noster latrantem Cerberum, non sopivit tantùm, sed & trucidavit. Ita Victor omne stadium in laurus Catenarum sphæras in annulos, carceris fundũ in fundamentum gloriæ, compedes in regales fascias, squallentem muscũ in serta victricia, umbras in splendorem triumphi sibi adaptavit. Sed voraci harpiæ, famescenti lupæ, siticulosæ & nunquam explendæ

Danaidi, crudeli Circæ, mõstrosæ Gorgonidi, immani Herodianæ, parum erat captivâsse JOANNEM, parum infarciri offis, ingurgitari mero, obrui luxu nisi caput JOANNIS esurijsset. Offertur ambitiosæ mulieri dimidium regni, promittitur regia supellex incestæ pellici, cumulantur cum Gange & Erythræo coralia personatæ Veneri, plus illa tamen æstimat solium intellectûs in capite JOANNIS, quàm regnum Judææ, frontem pudicam ipsa sinè fronte, oculorum pyropos quàm adamantes, lingvæ castigantis pretium, quàm regium aurum, sangvinem quàm muricem. Vicit Tyranni mollitiem fœmina, non JOANNIS animum. Plectitur capite in carcere, ne sol aspiceret; & ut ipsæ ergastuli tenebræ, luctum circũ ferrent. O! immanis barbaries! infertur mensæ ad votum pellicis in disco caput JOANNIS. Dicetis jam Auditores victum, quia vinctum, profligatum, quia ad cædẽ efflagitatum, sinè viribus, quia sinè vita, sinè epinicio quia in epicedio, absq; Capitolio quia absq; capite JOANNEM, at ego in lictoritia securi consulâres fasces, in Cruore purpuram, in martyrio Martẽ, in

disco

disco triumphale vehiculum, in mensa theatrum trophæorum, in vulnere aperto tripudiantis gloriæ frontes in trunco corpore laurearum stipitem in Cæso JOANNE Cæsarem, in prostrato stantem Victorem aspicio, qui in carcere tenebrosam stygem seipso oppressam, in aula Herodis tyrannidem supereminenti mensis capite triumphavit. Erumpere in panegyrim triumphatori volueram, sed cum ipse JOANNES pro rostris è disco disertiùs perorat, subticendũ Oratoribus existimo.

Ad M. D. Sãctificationẽ B. V. M. honorem.

